JĘZYKI OBCE NOWOŻYTNE

Podstawa programowa do szkoły podstawowej w Reformie26. Kompas Jutra

Poradnik

ORE Ośrodek Rozwoju Edukacji
REFORMA26 KOMPAS JUTRA
Ministerstwo Edukacji Narodowej

Autorka
Jolanta Bilska-Sulima

Redakcja merytoryczna
Elżbieta Witkowska, Teresa Ciepły
Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

Redakcja i korekta
Katarzyna Gańko

Redakcja techniczna i skład
Paweł Jaros

Projekt okładki i layout
Agnieszka Orłowska
Wydział Wydawnictw, Upowszechniania Zasobów i Promocji
Grafika realizowana przy wsparciu sztucznej inteligencji

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Warszawa 2026
978-83-68584-82-0

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa – Użycie Niekomercyjne (CC BY-NC 4.0).

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
tel. 22 345 37 00

Spis treści

Wprowadzenie 4

Część I. Wstęp 5

Część II. Meritum szkoleniowe 9

Część III. Wskazówki metodyczne i dydaktyczne dla nauczycieli 12

Podsumowanie 15

Załącznik nr 1: Scenariusz szkolenia kaskadowego „Podstawy programowe w Reformie26 Kompas Jutra na I i II etapie edukacyjnym” 16

Załącznik nr 2: Podstawa programowa języków obcych nowożytnych 2017 i 2026: praktyczne zestawienie zmian dla nauczycieli 26

Załącznik nr 3: Spotkanie szkoleniowe dla pracowników PDN Podstawy programowe w Reformie26 Kompas Jutra na I i II poziomie edukacyjnym - Języki obce nowożytne – Prezentacja 39

Reforma26. Kompas Jutra Podstawa programowa kształcenia ogólnego I etap edukacyjny (klasy I-III) – języki obce nowożytne, II etap edukacyjny (klasy IV-VIII) – języki obce nowożytne 65

Wprowadzenie

Drodzy nauczyciele konsultanci i doradcy metodyczni!

Oddajemy w Wasze ręce materiał dydaktyczny przydatny podczas szkoleń kaskadowych przygotowujących do wdrażania nowej podstawy programowej, które będziecie prowadzić w Waszych regionach dla koleżanek i kolegów – pracowników placówek doskonalenia nauczycieli specjalizujących się w nauczaniu języków obcych oraz dla nauczycieli języków obcych.
Materiał składa się z następujących elementów: pogłębionego komentarza dydaktycznego, mającego na celu uszczegółowienie informacji i działań planowanych do realizacji podczas ww. szkoleń, scenariusza szkolenia kaskadowego wraz z prezentacją, podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej w zakresie języka obcego nowożytnego oraz zestawienie zmian wprowadzonych w podstawie programowej języków obcych nowożytnych w 2026 r. w porównaniu do poprzedniej podstawy programowej.

Zespół Ośrodka Rozwoju Edukacji
Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

Część I. Wstęp

Nowa podstawa programowa (PP) w zakresie języków obcych nowożytnych powstała w ramach reformy edukacji Kompas Jutra, której celem jest lepsze przygotowanie uczniów do funkcjonowania w dynamicznie zmieniającym się świecie. W dokumencie tym określono na nowo zadania szkoły polegające nie tylko na przekazywaniu wiedzy i rozwijaniu umiejętności przedmiotowych, lecz przede wszystkim na kształtowaniu sprawczości oraz kompetencji fundamentalnych i przekrojowych. Istotne znaczenie przypisano również tworzeniu warunków sprzyjających dobrostanowi uczniów oraz budowaniu poczucia przynależności do wspólnoty szkolnej. Zarówno w wychowaniu przedszkolnym, jak i kształceniu ogólnym w szkole podstawowej nadrzędnym celem jest **wszechstronny rozwój dzieci i uczniów w sferze poznawczej, społecznej, emocjonalnej, etycznej i fizycznej**.

Szkolenie „Podstawy programowe w Reformie26 Kompas Jutra na I i II poziomie edukacyjnym – języki obce nowożytne" koncentruje się na praktycznym rozumieniu zmian wprowadzonych w *Rozporządzeniu Ministra Edukacji z dnia 11 marca 2026 roku w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym* (Dz.U. z 2026 r. poz. 378), które redefiniuje sposób myślenia o edukacji językowej. Nowa podstawa programowa **przesuwa akcent z realizacji treści na rozwój ucznia jako osoby uczącej się** – świadomej, aktywnej i zdolnej do funkcjonowania w złożonym, wielowymiarowym świecie.

Celem działań podejmowanych przez doradców metodycznych i nauczycieli konsultantów (dalej zwanych wymiennie: prowadzący szkolenie lub: PSz) jest przede wszystkim wyposażenie edukatorów w umiejętność interpretowania zapisów podstawy programowej w sposób funkcjonalny, a nie wyłącznie formalny. Oznacza to przejście od pytania „Co należy zrealizować?" do „Jakie kompetencje realnie rozwija uczeń dzięki danym działaniom?". W centrum uwagi powinien znajdować się uczeń jako podmiot procesu dydaktycznego, a nie jedynie odbiorca treści.

Nauczyciel ma zatem pełnić rolę projektanta środowiska uczenia się, które sprzyja aktywności, refleksji i współodpowiedzialności ucznia za własny rozwój językowy.

Kluczowym pojęciem omawianym podczas szkoleń jest **sprawczość ucznia**, rozumiana jako zdolność do podejmowania decyzji, wpływania na przebieg własnego uczenia się oraz wykorzystywania języka jako narzędzia działania w sytuacjach rzeczywistych. Prowadzący szkolenie wyjaśniają nauczycielom, że na lekcjach języka obcego sprawczość nie sprowadza się jedynie do swobodnego wyboru aktywności, lecz polega na świadomym używaniu języka do wyrażania intencji, rozwiązywania problemów i współtworzenia znaczeń w interakcji z innymi. Uczeń sprawczy to osoba, która nie tylko reaguje na pytania i polecenia nauczyciela, ale też sama inicjuje komunikację, podejmuje ryzyko językowe i potrafi ocenić własne postępy.

W trakcie szkoleń zasadne jest również zwrócenie uwagi na **różnice między pojęciami sprawczości i autonomii** w odniesieniu zarówno do ucznia, jak i nauczyciela.

W kontekście nauczania języków obcych sprawczość przejawia się jako zdolność i gotowość ucznia do intencjonalnego działania, podejmowania decyzji, inicjowania aktywności oraz ponoszenia odpowiedzialności za efekty własnych wyborów komunikacyjnych. Uczeń sprawczy potrafi – samodzielnie lub we współpracy z innymi – określać cele językowe, planować strategie ich realizacji oraz elastycznie reagować na pojawiające się trudności. Język obcy staje się wówczas narzędziem ekspresji własnych myśli, przekonań oraz emocji, a nie pozostaje jedynie zbiorem reguł podporządkowanych wymaganiom ewaluacyjnym i egzaminacyjnym.

Pojęcie autonomii, zakorzenione w pedagogice reform przełomu XIX i XX w., zyskało szczególne znaczenie w latach 80. XX w. wraz z rozwojem m.in. teorii samostanowienia (*self-determination theory*) autorstwa Edwarda Deci i Richarda Ryana. Zgodnie z tą teorią autonomia oznacza zdolność do samodzielnego podejmowania decyzji oraz poczucie sprawstwa w działaniu, niezależnie od zewnętrznej kontroli (np. nauczyciela). Autonomia i sprawczość pozostają ze sobą w ścisłej relacji i wzajemnie się przenikają: autonomia odnosi się do swobody wyboru i samostanowienia,

natomiast sprawczość akcentuje skuteczność działania oraz realny wpływ na własne uczenie się i otoczenie.

Rozwijanie sprawczości jest ściśle powiązane z **kształtowaniem kompetencji przekrojowych i fundamentalnych**, które w nowej podstawie programowej mają charakter nadrzędny wobec treści nauczania. W kontekście języków obcych oznacza to, że nauka języka staje się przestrzenią rozwijania umiejętności krytycznego myślenia, współpracy, samoregulacji oraz kompetencji międzykulturowej. Zatem podczas szkoleń należy podkreślać, że działania dydaktyczne projektowane przez nauczycieli powinny angażować uczniów w sytuacje wymagające interpretacji, negocjowania znaczeń i podejmowania decyzji, a nie jedynie odtwarzania struktur językowych.

Nowa podstawa programowa podkreśla także znaczenie **refleksyjności ucznia i nauczyciela**. Proces uczenia się języka powinien być wspierany przez regularne odnoszenie się do celów, stosowanie samooceny oraz świadome planowanie dalszych działań. W praktyce oznacza to zmianę roli informacji zwrotnej – z oceniającej na wspierającą rozwój dzieci i uczniów i wskazującą kierunki dalszej pracy.

Szkolenia kaskadowe dotyczące nowej podstawy programowej w zakresie języków obcych nowożytnych umożliwiają uczestnikom – konsultantom, doradcom metodycznym oraz nauczycielom – poznanie praktycznych rozwiązań, które mogą być wykorzystywane w działaniach szkoleniowych i doradczych, a następnie wdrażane w codziennej pracy szkoły.

Szkolenia mają charakter transformujący, ponieważ nie ograniczają się do przekazywania wiedzy o zmianach systemowych, lecz prowadzą do redefinicji **roli nauczyciela języka obcego**. Należy podkreślać, że w nowym modelu edukacji nauczyciel nie tylko uczy języka, ale także wspiera ucznia w budowaniu samodzielności w jego używaniu oraz w rozwijaniu umiejętności świadomego komunikowania się w świecie wielojęzycznym i wielokulturowym.

Struktura szkoleń powinna być zaprojektowana w taki sposób, aby wspierać proces zmiany przekonań dydaktycznych uczestników i prowadzić od refleksji teoretycznej do praktycznego działania. Dobrze, jeśli podczas szkoleń z nauczycielami prowadzący będą wskazywać na jakościowy charakter zmian wprowadzonych w nowej podstawie programowej, podkreślając, w jaki sposób w codziennej praktyce szkolnej przejść od nauczania języka obcego do uczenia się poprzez język.

Część II. Meritum szkoleniowe

Pierwsze etapy szkolenia służą rozpoznaniu realnych potrzeb i wątpliwości uczestników, stworzeniu bezpiecznej przestrzeni do dyskusji oraz budowaniu poczucia wspólnoty zawodowej. Należy zadbać o atmosferę współpracy, w której rozmowa koncentruje się na projektowaniu pracy uczniami w perspektywie wdrażania nowej podstawy programowej. Przedstawienie głównych założeń oraz podstawy prawnej zmian zbuduje merytoryczny fundament dalszych działań. Zrozumienie przyczyn reformy oraz zapoznanie się z danymi pochodzącymi z badań międzynarodowych, tj. PISA, PIRLS, TIMMS, pozwala uświadomić nauczycielom potrzebę ewolucji metodologicznej.

Wykorzystując metody interaktywne, w tym pracę w grupach eksperckich nad Profilem Absolwenta i Absolwentki oraz poziomami biegłości językowej wg ESOKJ (Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego, opracowanego przez Radę Europy), prowadzący szkolenie nie tylko realizują jego cele szczegółowe, lecz także angażują uczestników we wspólne analizowanie kluczowych zmian w podstawie programowej odnoszących się do języków obcych nowożytnych. Taka forma wymiany, szczególnie w grupach eksperckich, sprzyja tworzeniu wspólnej płaszczyzny rozumienia zapisów dotyczących kompetencji i sprawczości.

Przygotowując nauczycieli do planowania własnych zajęć zgodnie z założeniami nowej podstawy programowej, należy położyć szczególny nacisk na rozwijanie umiejętności praktycznego wykorzystania treści szkoleniowych oraz ich adaptacji do potrzeb uczniów konkretnej szkoły. Służy temu m.in. zadanie polegające na uświadomieniu uczestnikom znaczenia związku istniejącego pomiędzy oczekiwanymi efektami uczenia się a kształtowanymi kompetencjami oraz wykorzystaniu tej zależności w planowaniu konkretnych aktywności uczniów podczas lekcji języka obcego. W toku tego zadania uczestnicy wspólnie analizują, w jaki sposób konstruować zadania językowe, które mają sens komunikacyjny, a jednocześnie rozwijają kompetencje fundamentalne, przekrojowe i sprawczość. Z tej perspektywy należy podkreślać, że w procesie uczenia się zgodnym z nową podstawą programową

język obcy nie jest celem samym w sobie, lecz narzędziem działania – środkiem do poznawania świata, wyrażania siebie i budowania relacji.

Jednym z rozwiązań możliwych do wdrożenia w codziennej pracy szkoły, a zarazem przydatnych podczas przygotowywania **tygodni projektowych**, są Zestawy Narzędzi Edukacyjnych (ZNE) udostępnione na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej (zpe.gov.pl). Zestawy te zawierają m.in. scenariusze projektów interdyscyplinarnych z zakresu różnych języków obcych. Należy podkreślać, że ZNE powinny stanowić przede wszystkim źródło inspiracji dla nauczycieli do tworzenia własnych, twórczych działań projektowych, uwzględniających indywidualne potrzeby i możliwości uczniów.

Wśród uczestników szkoleń, obok nauczycieli I i II etapu edukacyjnego, mogą znaleźć się również nauczyciele wychowania przedszkolnego, co podczas omawiania zmian pozwala dostrzec **spójność programową pomiędzy poszczególnymi etapami edukacji**. Ruchowe i aktywizujące formy (np. technika „czterech kątów" czy zabawy z balonem) zastosowane w części powtórzeniowej mogą służyć rekapitulacji oraz sprawdzeniu zrozumienia omawianych zagadnień przez uczestników w odprężającej, angażującej formule. Jednocześnie stanowią one przykład tego, jak w nieszablonowy sposób można zadbać o dobrostan i dynamikę grupy podczas szkolenia dorosłych. Mogą również inspirować nauczycieli do wykorzystywania analogicznych technik w pracy z uczniami.

Finałowe kroki szkolenia umożliwiają uczestnikom pogłębione zrozumienie operacjonalizacji zapisów podstawy programowej w obszarze języków obcych nowożytnych **w codziennej praktyce dydaktycznej, wychowawczej i organizacyjnej**. Realizację tego celu wspiera wspólne opracowanie konkretnych propozycji zadań do wdrożenia w różnych obszarach funkcjonowania szkoły (np. zajęcia edukacyjne, zajęcia pozalekcyjne, zajęcia z wychowawcą, doświadczenia edukacyjne).

W celu przygotowania konsultantów i doradców do świadomego wspierania nauczycieli w procesie implementacji reformy szkolenie – obok pracy grupowej i zadań

interaktywnych – obejmuje również komponent wykładowy, podczas którego prowadzący prezentuje wybrane **metody, techniki i formy pracy dydaktycznej** wspierające nauczanie języków obcych, ukierunkowane na rozwijanie sprawczości uczniów oraz kształtowanie kompetencji fundamentalnych i przekrojowych.

Interesującym rozwiązaniem możliwym do zastosowania w ramach szkoleń kaskadowych jest odwrócenie perspektywy refleksji dydaktycznej. Polega ono na odejściu od pytania „Co nauczyciele powinni robić, aby realizować założenia reformy?" na rzecz analizy praktyk, które – choć powszechnie stosowane – mogą utrudniać jej wdrażanie. W tym celu inicjowana jest dyskusja dotycząca działań, z których warto zrezygnować, aby zapewnić zgodność procesu nauczania z założeniami nowej podstawy programowej. Uzupełnieniem tej refleksji jest przygotowana dla uczestników ankieta interaktywna.

Część III. Wskazówki metodyczne i dydaktyczne dla nauczycieli

Poniżej przedstawiono wybrane **strategie i rozwiązania dydaktyczne** wspierające implementację zmian wynikających z nowej podstawy programowej, częściowo omówione również w komponentach wykładowych szkolenia.

Rozwijanie sprawczości uczniów wymaga od nauczyciela odejścia od pełnej kontroli nad przebiegiem lekcji na rzecz tworzenia przestrzeni wyboru i współdecydowania. W praktyce oznacza to systematyczne włączanie uczniów w proces podejmowania decyzji dotyczących organizacji zajęć, np. poprzez umożliwienie wyboru rodzaju zadania, zakresu pracy czy formy prezentacji efektów (wypowiedź pisemna, projekt multimedialny, komiks cyfrowy i in.).

Istotnym elementem wspierającym sprawczość jest **kształtowanie nastawienia na rozwój** (ang. *growth mindset*) poprzez odpowiednio formułowaną informację zwrotną. Należy kłaść nacisk na docenianie wysiłku i zaangażowania, a nie wyłącznie efektu końcowego. Zamiast komunikatów wartościujących, wskazane jest stosowanie języka wspierającego proces uczenia się, akcentującego możliwość dalszego rozwoju.

Równie ważne staje się wspieranie **samoregulacji oraz przekonania o własnej skuteczności**. Może się to odbywać poprzez wprowadzanie stałych struktur (rytuałów) lekcyjnych, umożliwianie uczniom planowania własnej pracy oraz systematyczne stosowanie samooceny. Tworzenie sytuacji dydaktycznych, w których każdy uczeń – niezależnie od poziomu zaawansowania – ma możliwość doświadczania sukcesu, sprzyja budowaniu motywacji wewnętrznej.

Zgodnie z założeniami reformy Kompas Jutra rozwijanie kompetencji językowych powinno być zintegrowane z kształtowaniem **kompetencji przekrojowych**, które można rozwijać m.in. poprzez włączanie do codziennej praktyki dydaktycznej

elementów współpracy, tj. praca w parach i grupach, techniki kooperatywnego uczenia się (np. jigsaw, Think–Pair–Share). Działania te sprzyjają rozwijaniu umiejętności komunikacyjnych, empatii oraz odpowiedzialności za proces uczenia się – własny i innych.

Lekcja języka obcego może również pełnić funkcję przestrzeni rozwijania samoświadomości uczniów, zwłaszcza gdy zadania dydaktyczne odnoszą się do ich zainteresowań, wartości i doświadczeń. Refleksja nad własnymi mocnymi stronami, radzenie sobie ze stresem komunikacyjnym oraz analiza popełnianych błędów sprzyjają kształtowaniu dojrzałości edukacyjnej i równowagi psychicznej.

W obszarze kompetencji poznawczych, obejmujących **krytyczne i kreatywne myślenie** zasadne jest projektowanie zadań opartych na autentycznych problemach komunikacyjnych. Uczniowie powinni być angażowani w analizę treści, rozróżnianie faktów i opinii, udział w debatach oraz symulacjach sytuacji życia codziennego. Kreatywność językowa może być rozwijana poprzez tworzenie różnorodnych form wypowiedzi, tj. krótkich tekstów narracyjnych, materiałów wizualnych czy projektów multimedialnych.

Nauczanie języka obcego sprzyja również integracji przedmiotowej. Wykorzystanie autentycznych materiałów (np. map, rozkładów jazdy, danych statystycznych), umożliwia **rozwijanie kompetencji matematycznych** i analitycznych, tj. przeliczanie jednostek, planowanie budżetu czy interpretacja danych. Elementem wzmacniającym interdyscyplinarność nauczania jest ponadto wprowadzenie od 2027 r. obowiązkowego tygodnia projektowego.

Współczesna dydaktyka językowa zakłada również świadome i krytyczne wykorzystanie **technologii cyfrowych**. Uczniowie powinni rozwijać umiejętność wyszukiwania, selekcjonowania i oceny informacji, a także tworzenia własnych treści cyfrowych (np. blogi, filmy, podcasty). Szczególne znaczenie ma kształtowanie kompetencji związanych z odpowiedzialnym i etycznym korzystaniem z narzędzi opartych na sztucznej inteligencji.

Przedstawione rozwiązania nie stanowią zamkniętego katalogu praktyk dydaktycznych. Ich dobór powinien być każdorazowo dostosowany do kontekstu edukacyjnego, z uwzględnieniem potrzeb i możliwości uczniów, ich doświadczeń, poziomu dojrzałości oraz uwarunkowań organizacyjnych.

Podsumowanie

W trakcie szkoleń z nauczycielami należy podkreślać, że współczesna dydaktyka języków obcych odchodzi od modelu opartego na nauczaniu systemu językowego na rzecz podejścia ukierunkowanego na rozwój ucznia poprzez język. Centralne miejsce zajmują w nim sprawczość, kompetencje przekrojowe oraz dobrostan ucznia, który staje się aktywnym uczestnikiem procesu edukacyjnego, a nie jedynie odbiorcą treści. Szkolenia mają charakter wspierający także dobrostan zespołów nauczycielskich w procesie wdrażania zmian.

Załączniki:

- Załącznik nr 1: Scenariusz szkolenia wraz z załącznikami[1]
- Załącznik nr 2: Zmiany w podstawie programowej języków obcych nowożytnych z 2026 r.
- Załącznik nr 3: Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej – język obcy nowożytny[2]

1 Zadania przeznaczone do pracy w grupach eksperckich wymagają odwołania się do pełnego dokumentu ws. podstawy programowej kształcenia ogólnego w zakresie języków obcych nowożytnych (Dz.U. z 2026 r. poz. 378).

2 Załącznik nr 3 do niniejszego materiału zawiera fragmenty podstawy programowej wychowania przedszkolnego i podstawy programowej kształcenia ogólnego – I etap edukacyjny (klasy I–III). Z uwagi na charakter kształcenia dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym (kształcenie zintegrowane) nauczyciele powinni uwzględniać pełne zapisy ww. podstaw programowych.

Załącznik nr 1:
Scenariusz szkolenia kaskadowego
„Podstawy programowe w Reformie26 Kompas Jutra na I i II etapie edukacyjnym”

Czas trwania szkolenia: 5 godzin dydaktycznych (rekomendowane dwie 15-minutowe przerwy)

Forma realizacji: szkolenie stacjonarnie

Cel ogólny szkolenia:

Przygotowanie uczestników do świadomego, spójnego i praktycznego wspierania nauczycieli w procesie wdrażania reformy programowej Reforma26 „Kompas Jutra” w zakresie języków obcych nowożytnych.

Cele szczegółowe:

- przygotowanie do spójnego wdrażania nowej podstawy programowej w odniesieniu do języków obcych nowożytnych;
- omówienie wprowadzonych zmian i zakładanych celów edukacyjnych;
- pogłębienie rozumienia zmian wynikających z reformy programowej w codziennej pracy dydaktycznej, wychowawczej i organizacyjnej;
- wdrożenie zmian w nauczaniu języków obcych nowożytnych, w tym kształtowania kompetencji fundamentalnych i przekrojowych;
- przygotowanie do wspierania dyrektorów i zespołów nauczycielskich w planowaniu oraz etapowaniu procesu wdrażania reformy, z uwzględnieniem gotowości zespołu i kontekstu organizacyjnego placówki;
- zapewnienie spójności działań organizacyjnych i dydaktycznych podejmowanych w szkole;
- wspieranie dobrostanu dyrektorów i zespołów nauczycielskich w procesie wdrażania zmian.

Efekty uczenia się:

Uczestnicy i uczestniczki:

- posiadają uporządkowaną wiedzę na temat założeń reformy programowej „Kompas Jutra", zmian w podstawie programowej oraz ich wpływu na organizację pracy w obszarze języków obcych nowożytnych;
- znają zmiany w podstawie programowej w odniesieniu do języków obcych nowożytnych;
- rozumieją sposób stosowania zapisów podstawy programowej w obszarze języków obcych nowożytnych w codziennej praktyce dydaktycznej, wychowawczej i organizacyjnej;
- są wyposażeni w wiedzę na temat praktycznych rozwiązań możliwych do wdrożenia w codziennej pracy szkoły, które mogą adaptować i upowszechniać w działaniach doradczych i szkoleniowych;
- są przygotowani do świadomego wspierania nauczycieli w procesie wdrażania reformy, z uwzględnieniem gotowości zespołów i kontekstu organizacyjnego;
- są przygotowani do wspierania szkół w sposób spójny z założeniami reformy i możliwy do realizacji w codziennej pracy;
- uwzględniają dobrostan zespołów nauczycielskich jako istotny element procesu wdrażania zmian edukacyjnych.

Wyjaśnienia do scenariusza:

Oznaczenia:

P – osoba prowadząca

U – osoba uczestnicząca

PP – Podstawa programowa

Pomoce dydaktyczne:

- prezentacja;
- fragmenty rozporządzenia Ministra Edukacji w sprawie podstawy programowej […] (Dz.U. z 2026 r. poz. 378);
- karty do podziału na grupy;
- nagroda x2;
- 2 balony;

- oznaczenia kątów sali literami A–D;
- dowolne narzędzia cyfrowe do ankietowania;
- Zestawy Narzędzi Edukacyjnych: https://zpe.gov.pl/a/zestawy-narzedzi-edukacyjnych/DEPVEEGDD
- ankieta ewaluacyjna.

Przebieg zajęć:

Czas w minutach	Aktywność P i U	Metody i formy pracy	Materiały / Uwagi
5	Powitanie U. Przedstawienie zakresu szkolenia oraz jego celów. Przedstawienie P.	forum	prezentacja, slajdy 1–4
15	**Integracja U oraz wymiana doświadczeń** 1. P prosi o wylosowanie karty i utworzenie 3-osobowych grup. 2. U w grupach zapoznają się i wymieniają doświadczeniami na temat roli doradcy metodycznego i nauczyciela konsultanta oraz identyfikują oczekiwania związane z tematyką szkolenia. 3. U prezentują wyniki wymiany doświadczeń na forum.	grupy 3-osobowe	prezentacja, slajd 5, karty do podziału na grupy
15	1. P przedstawia główne założenia Reformy26 Kompas Jutra, w tym przyczyn wdrażanych zmian na poziomie ogólnym oraz w obszarze języków obcych. 2. P inicjuje krótką rozmowę na temat wpływu zmian na praktykę szkolną*. ** Zgodnie ze slajdem 2 P moderuje rozmowę, zwracając uwagę na aspekty związane z gotowością do wdrażania zmian*	forum	prezentacja, slajdy 6–13

Czas w minutach	Aktywność P i U	Metody i formy pracy	Materiały / Uwagi
10	P przedstawia podstawę prawną: *Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 11 marca 2026 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym* (Dz.U. z 2026 r. poz. 328) oraz wymienia najważniejsze zmiany w zakresie języków obcych nowożytnych.	wykład	prezentacja, slajdy 14–15
10	1. P ankietuje U np. wykorzystując narzędzie cyfrowe i pyta o najważniejszy cel nauczania języków obcych. 2. U wybierają jedną z czterech podanych opcji: nauka słownictwa, nauka komunikacji, rozwój ucznia, przygotowanie do egzaminu ósmoklasisty. 3. P omawia wyniki ankiety. Wyjaśnia, jaki główny cel nauczania wyznacza nowa podstawa programowa, tj. wszechstronny rozwój ucznia w sferze poznawczej, emocjonalnej, etycznej i fizycznej.	ankieta	prezentacja, slajdy 16–18, narzędzie cyfrowe do ankietowania
10	1. P inicjuje zadanie, w którym U w formie interaktywnej układają puzzle z graficzną prezentacją profilu absolwenta i absolwentki przedszkola i szkoły podstawowej. Elementy puzzli są dostępne pod kodem QR. 2. P prosi o możliwie szybkie ułożenie puzzli oraz wyznacza nagrodę dla pierwszej osoby, która zaprezentuje elementy Profilu. 3. U prezentują elementy Profilu na forum. Pierwszy U otrzymuje nagrodę.	praca indywidualna gra interaktywna: puzzle	prezentacja, slajdy 19–20, nagroda

Czas w minutach	Aktywność P i U	Metody i formy pracy	Materiały / Uwagi
30	1. P prezentuje zadanie mające na celu szczegółowe zapoznanie się z elementami Profilu absolwenta i absolwentki. 2. Etap I: U w 4 grupach eksperckich przygotowują plakaty na dany temat. Każda grupa otrzymuje inny zestaw materiałów (elementy Profilu). 3. Etap II: U tworzą nowe 4-osobowe grupy w taki sposób, aby w każdej z nich był przedstawiciel-ekspert każdego zagadnienia. U przekazują pozostałym osobom informacje dotyczące opracowanego zagadnienia i odpowiadają na związane z nim pytania. 4. Etap III: U w grupach z I etapu prezentują plakaty i krótko podsumowują zagadnienia.	grupy eksperckie	prezentacja, slajdy 21–22, Profil absolwenta i absolwentki przedszkola i szkoły podstawowej Rozp. Ministra Edukacji z dnia 11 marca 2026 r. w sprawie podstawy programowej […] (Dz.U. z 2026 r. poz. 378): s. 24–30 – grupa I s. 30–31 – grupa II s. 31–37 – grupa III s. 40–41 – grupa IV
10	1. P wyjaśnia zasady aktywności „Technika: cztery kąty”, podczas której U sprawdzą swoją wiedzę na temat kompetencji fundamentalnych, przekrojowych i sprawczości. 2. P wyświetla na slajdach po kolei pytania dotyczące kompetencji, fundamentalnych, przekrojowych oraz sprawczości wraz z czterema opcjami odpowiedzi ponumerowanymi literami od A–D (w sali oznaczono każdy kąt odpowiednio A–D). 3. Po wyświetleniu każdego pytania wraz z opcjami odpowiedzi U ustawiają się zgodnie z symbolem odpowiedzi, którą wybiorą.	test w formie aktywności ruchowej „Technika: cztery kąty”	prezentacja, slajdy 23–27, oznaczenie kątów sali A–D, narzędzie cyfrowe do tworzenia testów

Czas w minutach	Aktywność P i U	Metody i formy pracy	Materiały / Uwagi
10	1. P przedstawia główne zmiany w podstawie programowej w zakresie języka obcego nowożytnego: a) w przedszkolu (uwzględnienie przedszkola jako odrębnego etapu edukacyjnego ułatwi U pełniejsze zrozumienie spójności działań dydaktycznych, wychowawczych i organizacyjnych w procesie wdrażania nowej podstawy programowej w zakresie języków obcych nowożytnych); b) w szkole podstawowej, tj. sposoby rozwijania sprawczości, oczekiwany poziom biegłości językowej i obszary tematyczne na I etapie edukacyjnym. 2. P przydziela zadanie polegające na zaproponowaniu przykładu angażującego zadania językowego dotyczącego wybranego obszaru tematycznego. U, który zgłosi się jako pierwszy, otrzymuje nagrodę. 3. Jako przykłady rozwiązań możliwych do zastosowania w pracy nauczycieli na I etapie edukacyjnym P rekomenduje Zestawy Narzędzi Edukacyjnych na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej (zpe.gov.pl), w szczególności projekty interdyscyplinarne (np. *Gry wokół nas*). 4. P przedstawia główne zmiany w podstawie programowej na II etapie edukacyjnym, w tym możliwość wyboru wariantu podstawy, cele kształcenia – wymagania ogólne.	wykład interaktywny	prezentacja, slajdy 28–38, nagroda Zestawy Narzędzi Edukacyjnych

Czas w minutach	Aktywność P i U	Metody i formy pracy	Materiały / Uwagi
35	1. P prezentuje zadanie mające na celu szczegółowe zapoznanie się z wariantami podstawy programowej: A1, A1+, A2, B1 oraz warunkami i sposobami realizacji. 2. Etap I: U w 5 grupach eksperckich zapoznają się z różnymi wariantami podstawy programowej oraz warunkami i sposobami realizacji w taki sposób, aby móc je potem przedstawić członkom innych grup. Każda grupa otrzymuje inny wariant. 3. Etap II: U w nowych 5-osobowych grupach przekazują sobie nawzajem informacje pozyskane w poprzednim etapie, odpowiadają na pytania oraz wskazują różnice pomiędzy poszczególnymi wariantami. 4. Etap III: U w grupach z etapu I prezentują na forum różnice pomiędzy wariantami podstawy programowej oraz omawiają warunki i sposoby realizacji.	grupy eksperckie	prezentacja, slajdy 39–41, Rozp. Ministra Edukacji z dnia 11 marca 2026 r. w sprawie podstawy programowej […] (Dz.U. z 2026 r. poz. 378): s. 100–105 – grupa I s. 105–110 – grupa II s. 110–115 – grupa III s. 116–122 – grupa IV s. 122–125 – grupa V
10	P prezentuje i omawia przykłady metod, technik i form pracy na lekcji języka obcego rozwijających sprawczość ucznia.	wykład interaktywny	prezentacja, slajdy 41–46
5	1. Jako przykłady rozwiązań możliwych do zastosowania w pracy nauczycieli na II etapie edukacyjnym P rekomenduje Zestawy Narzędzi Edukacyjnych na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej (zpe.gov.pl), w szczególności projekty interdyscyplinarne (różne języki obce: *Rower, mapa i przygoda; ECOPRENDAS – co ma wspólnego moja bluza z wodą?; Z wizytą we francuskiej pâtisserie. On visite une pâtisserie française*).	wykład	prezentacja, slajdy 47–49 Zestawy Narzędzi Edukacyjnych

Czas w minutach	Aktywność P i U	Metody i formy pracy	Materiały / Uwagi
10	1. P prezentuje i omawia zasady organizacji tygodnia projektowego oraz zasady związane z realizacją doświadczeń edukacyjnych. 2. P przedstawia przykłady doświadczeń edukacyjnych z podstawy programowej w zakresie języków obcych nowożytnych.	wykład	prezentacja, slajdy 50–53
10	1. W celu powtórzenia i utrwalenia omawianych treści P prosi U o wyjście na środek sali i wyjaśnia przebieg powtórzenia i utrwalenia treści szkolenia. 2. P prezentuje U dwa balony, na których znajdują się pojęcia związane z tematyką szkolenia, tj. spiralność, kumulatywność, A1, A1+, A2, B1, sprawczość, warianty, metoda małych kroków, kultura pracy z błędem, interdyscyplinarność, doświadczenie edukacyjne, tydzień projektowy itp. 3. P włącza muzykę, np. wybrany walc Johanna Straussa. Kiedy muzyka gra, U odbijają balony. Kiedy P zatrzymuje muzykę, dwóch U łapie najbliższe balony, wybierają po jednym haśle i formułują informacje na ten temat, np. „Metoda małych kroków jest jednym z warunków i sposobów realizacji podstawy programowej z języków obcych nowożytnych”.	zabawa z balonem	prezentacja, slajd 54, 2 balony, utwór muzyczny

Czas w minutach	**Aktywność P i U**	**Metody i formy pracy**	**Materiały / Uwagi**
15	1. P wyjaśnia zadanie polegające na zaproponowaniu uczniom angażujących aktywności do zastosowania w różnych sytuacjach. 2. U w 4 grupach przygotowują propozycje dotyczące innej sytuacji, w której znajdują się nauczyciele języków obcych: a) grupa 1 – lekcja języka obcego, b) grupa 2 – doświadczenie edukacyjne, c) grupa 3 – zajęcia wychowawcze, d) grupa 4 – wycieczka lub zajęcia pozalekcyjne, np. rozwijające kreatywność, koło zainteresowań. 3. Przedstawiciele grup prezentują swoje propozycje i poddają je pod dyskusję.	praca w grupach	prezentacja, slajd 55
10	1. P w podsumowaniu szkolenia zadaje U pytanie: „*Z czego należy zrezygnować w praktyce, aby wdrożyć Reformę26 na lekcji języka obcego?*”. Ma ono zwrócić uwagę na najistotniejsze kwestie zmiany. 2. Przy wykorzystaniu ankiety interaktywnej dostępnej pod kodem QR U udzielają odpowiedzi na powyższe pytanie (U mogą również wypowiadać się na temat aktywności, które nie sprzyjają rozwijaniu sprawczości oraz kompetencji przekrojowych). 3. P omawia wyniki ankiety online i prezentuje zdania podsumowujące kluczowe informacje dotyczące Reformy26.	plenum	prezentacja, slajdy 56–58, narzędzie cyfrowe do ankietowania

Czas w minutach	**Aktywność P i U**	**Metody i formy pracy**	**Materiały / Uwagi**
2	P informuje o możliwości wzięcia udziału w konsultacjach online w sprawie podstawy programowej w zakresie języków obcych nowożytnych i prezentuje przykładowe źródła informacji na temat Reformy26 Kompas Jutra.	wykład	prezentacja, slajdy 59–61
13	1. Ewaluacja. 2. U wypełniają ankiety ewaluacyjne i/lub P prezentuje niedokończone zdania, np. *Zaskoczyło mnie… / Dowiedziałem(-am) się…* U udzielają odpowiedzi, podsumowując udział w szkoleniu. 3. P dziękuje U za spotkanie.	forum	prezentacja, slajd 62 ankieta ewaluacyjna

Załącznik nr 2:

Podstawa programowa języków obcych nowożytnych 2017 i 2026: praktyczne zestawienie zmian dla nauczycieli

Niniejsze opracowanie przedstawia wybrane różnice pomiędzy podstawą programową języków obcych nowożytnych wprowadzoną *Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej* (Dz.U. z 2017 r. poz. 356), a podstawą programową wprowadzoną *Rozporządzeniem Ministra Edukacji z dnia 11 marca 2026 roku w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym* (Dz.U. z 2026 r. poz. 378).

Cele ogólne

W podstawie programowej (PP) z 2017 r. cele ogólne zostały przedstawione jako zestaw umiejętności językowych i funkcji komunikacyjnych, tj.: posługiwanie się zasobem *środków* językowych, rozumienie, tworzenie i przetwarzanie wypowiedzi ustnych i pisemnych oraz reagowanie na nie w zakresie określonym w wymaganiach szczegółowych. W wersji z 2026 r. układ ten został zachowany jako punkt odniesienia, jednak jest wyraźniej osadzony w logice związanej z efektami uczenia się oraz w perspektywie odnoszącej się do rozwijania kompetencji przekrojowych i sprawczości.

W praktyce oznacza to, że cele nie są już jedynie katalogiem sprawności językowych, lecz stają się bardziej funkcjonalnym opisem tego, co uczeń realizuje językowo w warunkach szkolnych i pozaszkolnych. Zmiana ta pozostaje zgodna z logiką

reformy edukacyjnej Kompas Jutra, która łączy rozwijanie kompetencji przedmiotowych z kompetencjami fundamentalnymi, przekrojowymi i sprawczością ucznia.

Porównanie celów ogólnych podstaw programowych z 2017 i 2026 r. przedstawia Tabela nr 1.

Tabela nr 1. Cele ogólne podstaw programowych z lat 2017 i 2026

Cele ogólne	
2017	**2026**
I. Znajomość środków językowych Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie tematów wskazanych w wymaganiach szczegółowych.	1. Posługiwanie się środkami językowymi: leksykalnymi, gramatycznymi, fonetycznymi i ortograficznymi.
II. Rozumienie wypowiedzi Uczeń rozumie proste wypowiedzi ustne artykułowane wyraźnie, w standardowej odmianie języka, a także proste wypowiedzi pisemne, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.	2. Rozumienie wypowiedzi ustnych i pisemnych.
III. Tworzenie wypowiedzi Uczeń samodzielnie formułuje krótkie, proste, spójne i logiczne wypowiedzi ustne i pisemne, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.	3. Tworzenie wypowiedzi ustnych i pisemnych.
IV. Reagowanie na wypowiedzi Uczeń uczestniczy w rozmowie i w typowych sytuacjach reaguje w sposób zrozumiały, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej, ustnie lub pisemnie w formie prostego tekstu, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.	4. Uczestniczenie w rozmowie i reagowanie w sytuacjach życia codziennego, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej, ustnie lub pisemnie.

Cele ogólne	
2017	**2026**
V. Przetwarzanie wypowiedzi Uczeń zmienia formę przekazu ustnego lub pisemnego w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.	5. Przekształcanie przekazu w ramach tego samego języka obcego nowożytnego oraz między językami, a także z formy ustnej, pisemnej lub wizualnej na inną formę.
	6. Posługiwanie się strategiami i technikami uczenia się języka obcego nowożytnego.
	7. Rozwijanie otwartości na różnorodność kulturową.

Należy podkreślić, że zarówno w wychowaniu przedszkolnym, jak i kształceniu ogólnym w szkole podstawowej nadrzędnym celem kształcenia jest wszechstronny rozwój dzieci i uczniów w sferze poznawczej, społecznej, emocjonalnej, etycznej i fizycznej.

Kompetencje fundamentalne, przekrojowe i sprawczość

Najbardziej wyrazista różnica aksjologiczna dotyczy wpisania sprawczości uczniów w rdzeń procesu dydaktycznego. Oznacza to, że lekcja języka obcego powinna umożliwiać uczniowi podejmowanie decyzji, współdecydowanie, planowanie działań, ocenę efektów własnej pracy oraz działanie w sposób intencjonalny.
Podstawa programowa z 2026 r. określa wprost sposoby rozwijania sprawczości uczniów:

„Uczniowie rozwijają swoją sprawczość w procesie uczenia się przez:

1. przejmowanie odpowiedzialności za proces uczenia się i podejmowanie decyzji
2. w sprawach związanych z uczeniem się;
3. wykorzystywanie wiedzy i umiejętności zdobywanych w szkole do rozwiązywania problemów życia codziennego w szkole i poza szkołą;
4. samodzielne lub zespołowe prowadzenie obserwacji i eksperymentów;
5. prezentowanie własnej wiedzy i umiejętności oraz efektów swojej pracy;
6. dzielenie się wiedzą i umiejętnościami, w tym wzajemne uczenie się;

7. zaangażowanie w realizację indywidualnych lub grupowych projektów edukacyjnych;
8. samoocenę oraz przyjmowanie i udzielanie informacji zwrotnej;
9. samodzielne pogłębianie wiedzy i umiejętności;
10. rozwijanie zainteresowań w różnych obszarach".

W podstawie programowej z 2017 r. kompetencje przekrojowe były uwzględnione w mniej rozbudowanym stopniu niż w podstawie z 2026 r., przy czym warto zauważyć, że w poprzedniej podstawie programowej nie posługiwano się pojęciami „kompetencji fundamentalnych" i „kompetencji przekrojowych". W podstawie programowej z 2026 r. nastąpiło wyraźne powiązanie kompetencji przekrojowych z nauczaniem przedmiotowym – kompetencje fundamentalne i przekrojowe zostały jednoznacznie wpisane w cele kształcenia ogólnego w szkole podstawowej i stały się integralnym elementem m.in. kształcenia językowego.

Warianty i poziomy

Podstawa programowa z 2017 r. zawierała bardziej jednolite rozwiązania w zakresie wariantów i poziomów nauczania w odniesieniu do ESOKJ (Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego) i nie przewidywała możliwości wyboru wariantu PP przez nauczyciela.

Tabela nr 2 przedstawia poszczególne warianty podstawy programowej kształcenia ogólnego w zakresie języków obcych nowożytnych w szkole podstawowej obowiązujące od 2017 r.

Tabela nr 2. Warianty podstawy programowej z 2017 r.

Etap edukacyjny	Język obcy nauczany jako...	Wariant podstawy programowej	Opis	Nawiązanie do poziomu *ESOKJ*
I (szkoła podstawowa, klasy I–III)	pierwszy	**I.1.**	od początku w klasie I	A1[5]
II (szkoła podstawowa, klasy IV–VIII)	pierwszy	**II.1.**	kontynuacja z klas I–III	**A2**+ (B1 w zakresie rozumienia wypowiedzi)[6]
		II.1.DJ	dla oddziałów dwujęzycznych	**A2**+ / **B1**
	drugi	**II.2.**	od początku w klasie VII	**A1**
		II.2.DJ	od początku w klasie VII w oddziałach dwujęzycznych	**A1**+

Podstawa programowa z 2026 r. wprowadza większą elastyczność: od II etapu edukacyjnego nauczyciel może realizować wariant na poziomie oczekiwanym (A2 dla języka obcego nauczanego jako pierwszy oraz A1 dla języka obcego nauczanego jako drugi) lub wybrać wariant umożliwiający osiągnięcie poziomu wyższego niż oczekiwany (B1 dla języka obcego nauczanego jako pierwszy oraz A1+ dla języka obcego nauczanego jako drugi), uwzględniając możliwości i kompetencje językowe uczniów.

Tabela nr 3 przedstawia możliwości realizacji różnych wariantów podstawy programowej w zakresie przedmiotu język obcy nowożytny nauczany jako pierwszy albo drugi.

Tabela nr 3. Warianty podstawy programowej (II etap edukacyjny)

Klasy	Język obcy nowożytny nauczany jako pierwszy		Język obcy nowożytny nauczany jako drugi	
	poziom oczekiwany	poziom wyższy	poziom oczekiwany	poziom wyższy
IV–VIII	A2*)	B1	–	–
VII i VIII	–	–	A1*)	A1+

*) Najniższy poziom podstawy programowej w zakresie przedmiotu język obcy nowożytny realizowany w:
1) klasach IV–VIII – w przypadku języka obcego nowożytnego nauczanego jako pierwszy;
2) klasach VII i VIII – w przypadku języka obcego nowożytnego nauczanego jako drugi.

Możliwości realizacji podstawy programowej w zakresie przedmiotu język obcy nowożytny w oddziałach dwujęzycznych przedstawia tabela nr 4.

Tabela nr 4. Język obcy nowożytny w oddziałach dwujęzycznych

Poziom podstawy programowej realizowanej w zakresie języka obcego nowożytnego nauczanego jako pierwszy albo drugi	Poziom podstawy programowej realizowanej w zakresie języka obcego nowożytnego w oddziale dwujęzycznym
A1	A1+
A1+	A2
A2	A2 oraz wybrane wymagania szczegółowe podstawy programowej na poziomie B1
B1	B1 oraz wybrane zakresy leksykalne i teksty (czytane, słuchane, tworzone) w zakresie przedmiotów nauczanych dwujęzycznie

Oczekiwany poziom biegłości językowej dla I etapu edukacyjnego nie zmienił się i pozostał na poziomie A1 według ESOKJ.

Treści i zakresy

Na wstępie warto zaznaczyć, że nadrzędnym celem kształcenia w zakresie języka obcego nowożytnego zgodnie z nową podstawą programową stało się skuteczne porozumiewanie się, w szczególności w mowie, przy czym w przypadku języka obcego nowożytnego nauczanego jako drugi dotyczy to najbardziej typowych sytuacji życia codziennego.

W podstawie programowej z 2026 r. zakresy tematyczne zostały uporządkowane i doprecyzowane, szczególnie na poziomie A2. W porównaniu z dokumentem z 2017 r. widoczna jest tendencja do ograniczania nadmiarowości treści na rzecz bardziej wyrazistego katalogu tematów. Jednocześnie część zakresów została zdefiniowana bardziej funkcjonalnie. Gramatyka została ujęta jako narzędzie służące realizacji komunikacyjnych efektów uczenia się. Zasadniczo pomiędzy treściami i zakresami obu podstaw programowych na poziomie A1 i A2 można stwierdzić jedynie niewielkie różnice.

Poniższa tabela nr 5 przedstawia przykładowe porównanie wymagań szczegółowych na poziomie A2, realizowanych w ramach celu 1.

Tabela nr 5. Wymagania szczegółowe (A2)

Wymagania szczegółowe	
2017 – przykładowe zakresy tematyczne	**2026 – katalog tematów (zmiany wyróżniono tłustym drukiem)**
I. Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie następujących tematów:	1. Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych: leksykalnych, gramatycznych, fonetycznych i ortograficznych, **niezbędnych do realizacji pozostałych wymagań szczegółowych dotyczących wiedzy i umiejętności**, w zakresie tematów:
1) człowiek (**np.** dane personalne, okresy życia, wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, rzeczy osobiste, uczucia i emocje, umiejętności i zainteresowania);	1) człowiek: dane personalne, wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, rzeczy osobiste, uczucia i emocje, umiejętności i zainteresowania **(brak okresów życia)**;

Wymagania szczegółowe	
2017 – przykładowe zakresy tematyczne	**2026 – katalog tematów (zmiany wyróżniono tłustym drukiem)**
2) miejsce zamieszkania (**np.** dom i jego okolica, pomieszczenia i wyposażenie domu, prace domowe);	2) miejsce zamieszkania: dom i jego okolica, pomieszczenia i wyposażenie domu, **obowiązki domowe, przeprowadzka**;
3) edukacja (**np.** szkoła i jej pomieszczenia, przedmioty nauczania, uczenie się, przybory szkolne, oceny szkolne, życie szkoły, zajęcia pozalekcyjne);	3) edukacja: szkoła i jej pomieszczenia, przedmioty nauczania, uczenie się **(w tym uczenie się przez całe życie)**, przybory szkolne, oceny szkolne, życie szkoły, zajęcia pozalekcyjne;
4) praca (**np.** popularne zawody i związane z nimi czynności i obowiązki, miejsce pracy, wybór zawodu);	4) praca: zawody i związane z nimi czynności **(brak obowiązków)**, miejsce pracy, wybór zawodu;
5) życie prywatne (**np.** rodzina, znajomi i przyjaciele, czynności życia codziennego, określanie czasu, formy spędzania czasu wolnego, święta i uroczystości, styl życia, konflikty i problemy);	5) życie prywatne: rodzina, znajomi i przyjaciele, r**elacje międzyludzkie**, czynności życia codziennego, **przedmioty codziennego użytku**, określanie czasu, formy spędzania czasu wolnego, święta i uroczystości, **(brak stylu życia i tematyki wokół konfliktów i problemów)**;
6) żywienie (**np.** artykuły spożywcze, posiłki i ich przygotowywanie, nawyki żywieniowe, lokale gastronomiczne);	6) żywienie: artykuły spożywcze, posiłki i ich przygotowywanie, nawyki żywieniowe, lokale gastronomiczne;
7) zakupy i usługi (**np.** rodzaje sklepów, towary i ich cechy, sprzedawanie i kupowanie, środki płatnicze, wymiana i zwrot towaru, promocje, korzystanie z usług);	7) zakupy i usługi: rodzaje sklepów, towary i ich cechy, **odzież**, sprzedawanie i kupowanie, środki płatnicze, **(brak wymiany i zwrotu towaru), promocja i reklama**, korzystanie z usług;
8) podróżowanie i turystyka (**np.** środki transportu i korzystanie z nich, orientacja w terenie, baza noclegowa, wycieczki, zwiedzanie);	8) podróżowanie i turystyka: środki transportu i korzystanie z nich, orientacja w terenie, baza noclegowa, wycieczki, zwiedzanie;
9) kultura (**np.** dziedziny kultury, twórcy i ich dzieła, uczestnictwo w kulturze, tradycje i zwyczaje, media);	9) kultura: dziedziny kultury **(brak twórców i ich dzieł)**, uczestnictwo w kulturze, tradycje i zwyczaje **(brak mediów)**;
10) sport (**np.** dyscypliny sportu, sprzęt sportowy, obiekty sportowe, imprezy sportowe, uprawianie sportu);	10) sport: dyscypliny sportu, sprzęt sportowy, obiekty sportowe, **wydarzenia** sportowe, uprawianie sportu;

Wymagania szczegółowe	
2017 – przykładowe zakresy tematyczne	**2026 – katalog tematów (zmiany wyróżniono tłustym drukiem)**
11) zdrowie (**np.** tryb życia, samopoczucie, choroby, ich objawy i leczenie);	11) zdrowie: **części ciała,** tryb życia, samopoczucie, choroby, ich objawy i leczenie;
12) nauka i technika (**np.** odkrycia naukowe, wynalazki, korzystanie z podstawowych urządzeń technicznych i technologii informacyjno-komunikacyjnych);	12) **postęp technologiczny:** (brak odkryć naukowych) wynalazki, **media**, korzystanie z **(brak podstawowych urządzeń technicznych)** technologii informacyjno-komunikacyjnych;
13) świat przyrody (**np.** pogoda, pory roku, rośliny i zwierzęta, krajobraz, zagrożenie i ochrona środowiska naturalnego);	13) świat przyrody: pogoda, pory roku, rośliny i zwierzęta, krajobraz, zagrożenia i ochrona środowiska;
14) życie społeczne (**np.** wydarzenia i zjawiska społeczne).	14) **społeczeństwo: problemy** współczesnego świata.

Doświadczenia edukacyjne

Jedną z ważniejszych zmian w podstawie programowej z 2026 r. jest wprowadzenie obowiązku realizacji doświadczeń edukacyjnych, których celem jest wspieranie rozwoju językowego, osobistego, psychicznego i społecznego uczniów oraz budowanie ich poczucia sprawczości. Doświadczenia edukacyjne mają charakter praktyczny, wzmacniają kompetencje fundamentalne i przekrojowe oraz rozwijają umiejętności komunikacyjne i współpracę. Dokonując wyboru doświadczenia edukacyjnego, nauczyciel powinien uwzględnić m.in. poziom biegłości językowej uczniów i ich wiek. Zgodnie z zapisami nowej podstawy programowej uczeń w ramach zajęć z języka obcego nowożytnego realizuje w każdym roku szkolnym przynajmniej jedno wybrane z klasą i nauczycielem doświadczenie edukacyjne. Autorzy podstawy sformułowali 10 propozycji doświadczeń edukacyjnych, np. „Uczeń indywidualnie lub w grupie obserwuje i dokumentuje obecność języka obcego w swoim otoczeniu oraz prezentuje wyniki tych obserwacji w formie ustalonej z nauczycielem".

W dokumencie z 2017 r. doświadczenia edukacyjne nie miały tak wyraźnie wyodrębnionego statusu systemowego.

Jest to zmiana istotna, ponieważ przesuwa akcent z odtwarzania języka na działanie z wykorzystaniem języka. Celem nauczania i uczenia się jest zarówno znajomość środków językowych, jak i uczestniczenie w działaniach wymagających współpracy, twórczości, refleksji i komunikacji w warunkach zbliżonych do autentycznych.

Tydzień projektowy

Zastosowanie metody projektu w nauczaniu języków obcych było rekomendowane w podstawie programowej z 2017 r. jako działanie rozwijające kompetencje społeczne, przedsiębiorczość i kreatywność uczniów oraz umożliwiające stosowanie w procesie kształcenia innowacyjnych rozwiązań programowych, organizacyjnych lub metodycznych, jednak formalnie nie miało charakteru obowiązkowego.
Zgodnie z podstawą programową z 2026 r. realizacja projektu edukacyjnego w szkole podstawowej stała się obowiązkowa (od 2027 r.) dla uczniów i nauczycieli. Szkoła ma obowiązek zorganizować co najmniej jeden tydzień projektowy w roku i zapewnić jego realizację, uwzględniając następujące elementy: sformułowanie tematu, określenie celów, zaplanowanie i wykonanie zadań, publiczna prezentacja wyników.

Na czas tygodnia projektowego szkoła zawiesza realizację tygodniowego planu zajęć (oprócz zajęć z wychowania fizycznego, edukacji zdrowotnej, religii lub etyki, zajęć rewalidacyjnych dla uczniów z niepełnosprawnościami oraz zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, które *są prowadzone zgodnie z tygodniowym rozkładem zajęć*). Dyrektor ustala termin tygodnia projektowego w porozumieniu z radą pedagogiczną i w ustalony w szkole sposób informuje uczniów i ich rodziców o tym terminie, a także o zasadach realizacji projektów. Zgodnie ze standardami pracy szkoły należy zapewnić odpowiednią dokumentację, którą – w zależności od sposobu realizacji projektu – mogą stanowić: plan projektu, lista uczestników, harmonogram, karta wycieczki itp.

Przetwarzanie wypowiedzi i technologie cyfrowe

W podstawie programowej z 2017 r. znajdujemy informacje dotyczące umiejętności przekształcania tekstu, która w porównaniu z podstawą programową z 2026 r. opisana była bardziej ogólnie i nie miała tak silnego odniesienia do działań

praktycznych. Nowa podstawa programowa precyzyjniej eksponuje działania językowe w oparciu o rożne formy przekazu oraz wykorzystywanie w tym celu technologii cyfrowych, z uwzględnieniem odpowiedzialnego korzystania z rozwiązań opartych na sztucznej inteligencji.
Wybrane cele szczegółowe w zakresie przetwarzania wypowiedzi przedstawiamy poniżej.

Podstawa programowa z 2017 r.

VIII. Uczeń przetwarza prosty tekst ustnie lub pisemnie:

1) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje zawartej w materiałach wizualnych (np. wykresach, mapach, symbolach, piktogramach) lub audiowizualnych (np. filmach, reklamach);
2) przekazuje w języku obcym nowożytnym lub polskim informacje sformułowane w tym języku obcym;
3) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje sformułowane w języku polskim.

Podstawa programowa z 2026 r. (przykład dla poziomu A2)

1. Uczeń przetwarza prosty tekst ustnie lub pisemnie:
   1) przekazuje w języku obcym nowożytnym lub języku polskim informacje sformułowane w tym języku obcym;
   2) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje sformułowane w języku polskim;
   3) pracując w parze lub w grupie, uzgadnia znaczenie przeczytanego lub wysłuchanego tekstu;
   4) pracując w parze lub w grupie, współtworzy wypowiedź pisemną lub ustną;
   5) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje zawarte w materiałach wizualnych (np. na wykresach, mapach, w symbolach, piktogramach) lub audiowizualnych (np. w filmach, reklamach);
   6) przekazuje w języku polskim informacje zawarte w obcojęzycznych materiałach wizualnych (np. na wykresach, mapach, w symbolach, piktogramach) lub audiowizualnych (np. w filmach, reklamach);

7) tworzy krótką notatkę jako tekst zwarty lub w punktach na podstawie wysłuchanego lub przeczytanego tekstu;
8) przedstawia publicznie w języku obcym wcześniej przygotowany materiał (np. prezentację, film).

Na uwagę zasługują ponadto zapisy w nowej podstawie programowej, które wprost wskazują na kooperatywną formę realizacji przez uczniów niektórych wymagań szczegółowych, np. „pracując w parze lub w grupie". Stanowi to wyraźny przykład akcentowania potrzeby rozwijania kompetencji przekrojowych, zwłaszcza społecznych.

Konsekwencje dla praktyki – rola nauczyciela

Z perspektywy nauczyciela podstawowa różnica między podstawami polega na konieczności projektowania lekcji jako procesu sprawczego, a nie jedynie realizacji poszczególnych treści. Wymaga to od nauczyciela większej elastyczności, formułowania podczas lekcji większej ilości zadań otwartych, umożliwiających planowanie, podejmowanie decyzji oraz rozwiązywanie problemów przez uczniów.

Podsumowanie

Podstawa programowa z 2026 r. nie stanowi całkowitego odejścia od rozwiązań przyjętych w 2017 r., lecz wyraźnie przesuwa akcenty: z opisu treści na opis efektów uczenia się, z reprodukcji języka na jego funkcjonalne użycie, z pracy indywidualnej na uczenie się w ramach współdziałania i współpracy, z roli ucznia jako biernego odbiorcy na pozycję aktywnego i sprawczego uczestnika procesu edukacyjnego. Podstawa programowa z 2026 r. odzwierciedla model edukacji silniej zorientowany na podmiotowość ucznia i wspieranie jego wszechstronnego rozwoju.

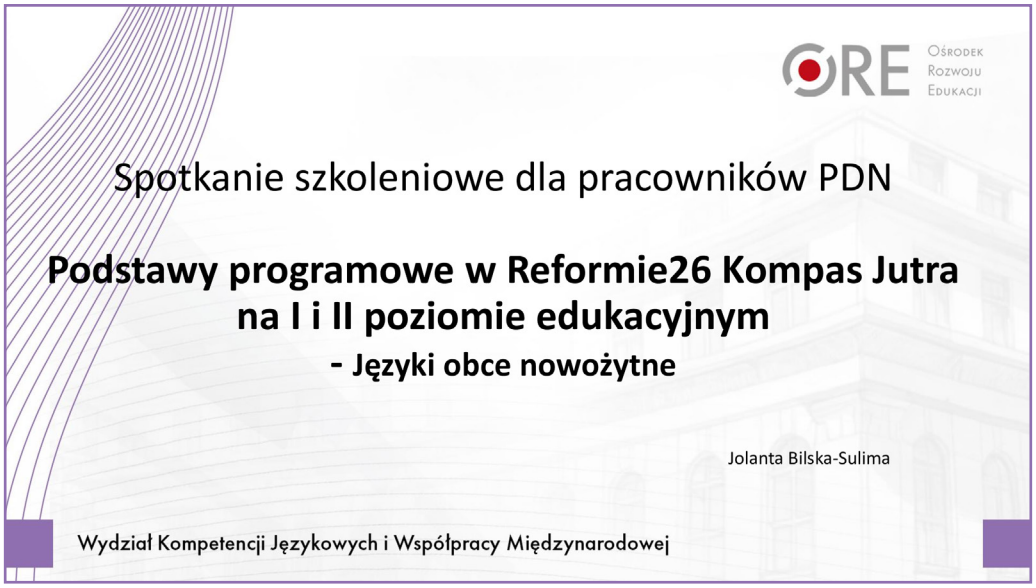
Źródła

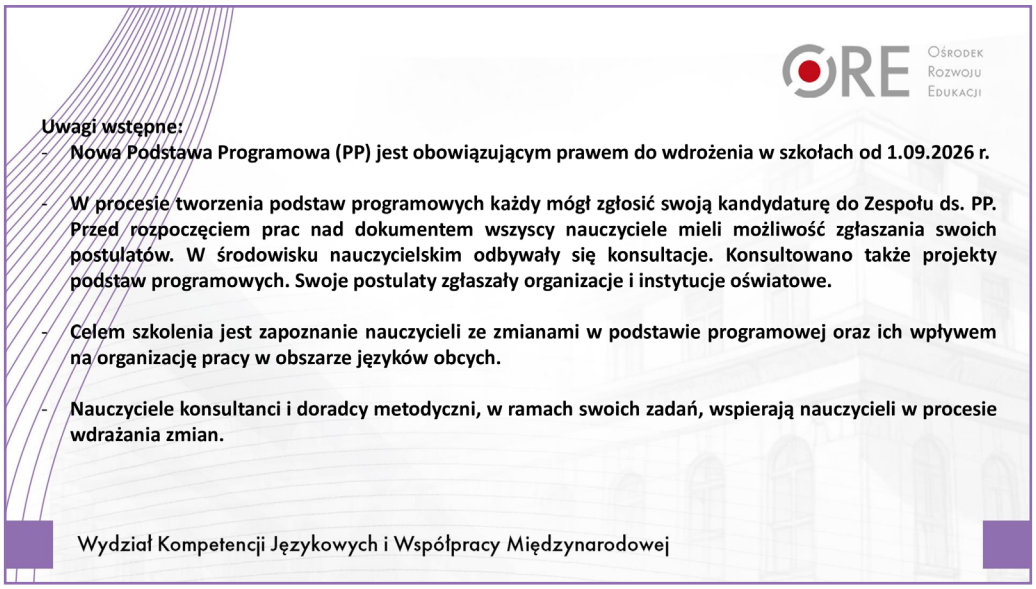
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy

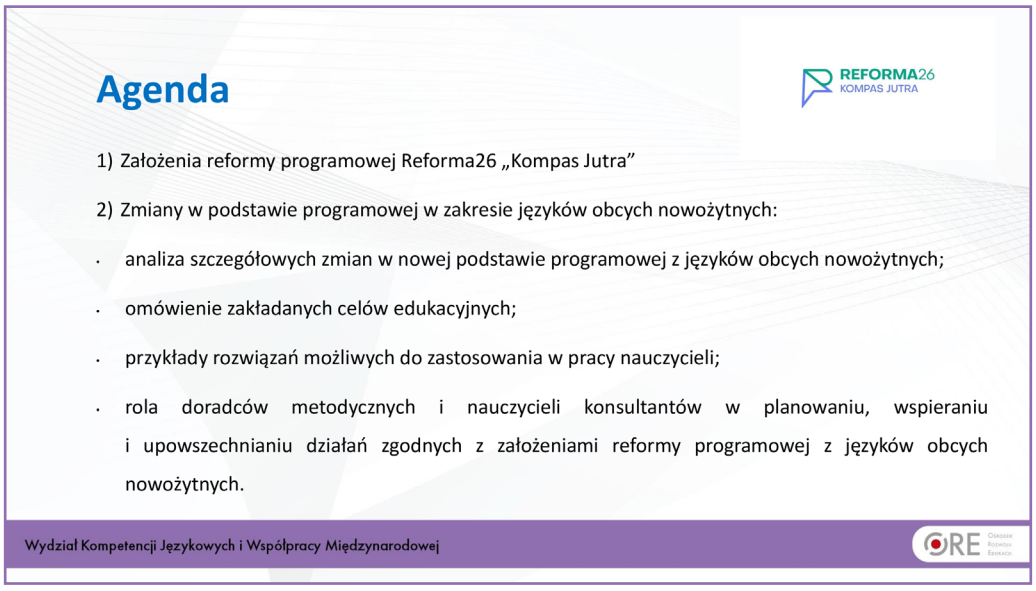
programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. z 2017 r. poz. 356).

- Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 11 marca 2026 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym (Dz.U. z 2026 r. poz. 378).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 12 marca 2026 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz.U. z 2026 r. poz. 380).

Załącznik nr 3:
Spotkanie szkoleniowe dla pracowników PDN
Podstawy programowe w Reformie26 Kompas Jutra na I i II poziomie edukacyjnym – Języki obce nowożytne
Prezentacja

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Spotkanie szkoleniowe dla pracowników PDN
Podstawy programowe w Reformie26 Kompas Jutra na I i II poziomie edukacyjnym
- Języki obce nowożytne
Jolanta Bilska-Sulima
Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Uwagi wstępne:
- Nowa Podstawa Programowa (PP) jest obowiązującym prawem do wdrożenia w szkołach od 1.09.2026 r.
- W procesie tworzenia podstaw programowych każdy mógł zgłosić swoją kandydaturę do Zespołu ds. PP. Przed rozpoczęciem prac nad dokumentem wszyscy nauczyciele mieli możliwość zgłaszania swoich postulatów. W środowisku nauczycielskim odbywały się konsultacje. Konsultowano także projekty podstaw programowych. Swoje postulaty zgłaszały organizacje i instytucje oświatowe.
- Celem szkolenia jest zapoznanie nauczycieli ze zmianami w podstawie programowej oraz ich wpływem na organizację pracy w obszarze języków obcych.
- Nauczyciele konsultanci i doradcy metodyczni, w ramach swoich zadań, wspierają nauczycieli w procesie wdrażania zmian.
Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

Agenda
REFORMA26 KOMPAS JUTRA
1) Założenia reformy programowej Reforma26 „Kompas Jutra”
2) Zmiany w podstawie programowej w zakresie języków obcych nowożytnych:
· analiza szczegółowych zmian w nowej podstawie programowej z języków obcych nowożytnych;
· omówienie zakładanych celów edukacyjnych;
· przykłady rozwiązań możliwych do zastosowania w pracy nauczycieli;
· rola doradców metodycznych i nauczycieli konsultantów w planowaniu, wspieraniu i upowszechnianiu działań zgodnych z założeniami reformy programowej z języków obcych nowożytnych.
Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

Cele

- nabycie uporządkowanej wiedzy na temat założeń reformy programowej „Kompas Jutra", zmian w podstawie programowej oraz ich konsekwencji dla organizacji pracy w obszarze języków obcych nowożytnych;
- zrozumienie sposobu stosowania zapisów podstawy programowej w obszarze języków obcych nowożytnych w codziennej praktyce dydaktycznej, wychowawczej i organizacyjnej;
- przygotowanie do świadomego wspierania nauczycieli do procesu wdrażania reformy, z uwzględnieniem gotowości zespołów i kontekstu organizacyjnego;
- poznanie zmian w podstawie programowej w odniesieniu do języków obcych nowożytnych;
- poznanie praktycznych rozwiązań możliwych do wdrożenia w codziennej pracy szkoły, które mogą adaptować i upowszechniać w działaniach doradczych i szkoleniowych;
- przygotowanie do wspierania szkół w sposób spójny z założeniami reformy i możliwy do realizacji w codziennej pracy;
- uwrażliwienie na dobrostan zespołów nauczycielskich jako istotny element procesu wdrażania zmian edukacyjnych.

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

Integracja – wymiana doświadczeń

Wymiana w grupach trzyosobowych (15 min)
Przedstawienie się sobie wzajemnie:

- ✓ moje imię,
- ✓ skąd jestem,
- ✓ jak pracuję,
- ✓ co dziś jest moim kompasem w pracy z nauczycielami,
- ✓ jedno pytanie, z którym przychodzę na szkolenie.

Proszę o tym porozmawiać i zapisać pytania.
Prezentacja na forum **wspólnych/podobnych** pytań.

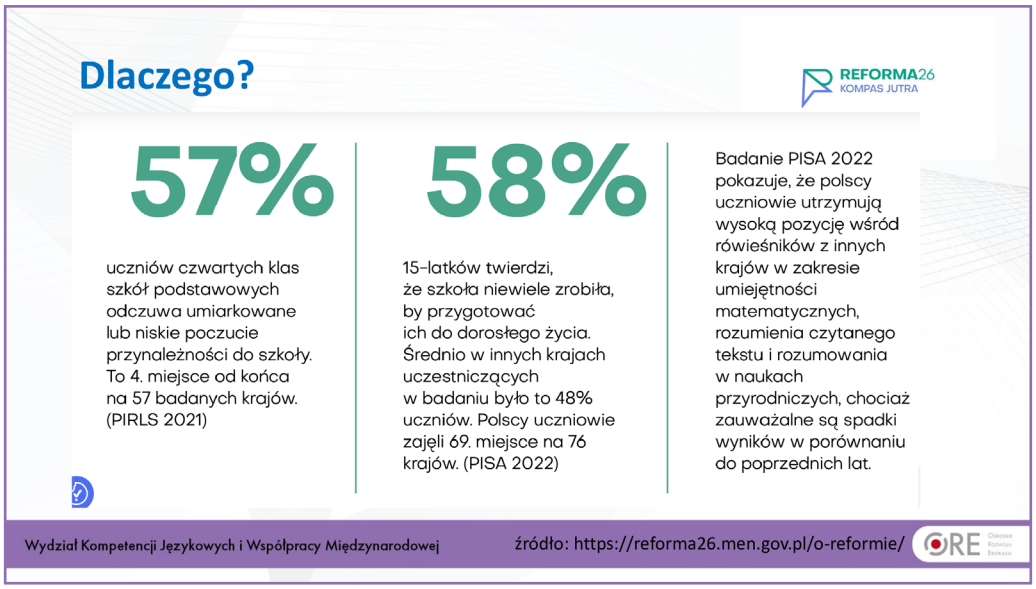
Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

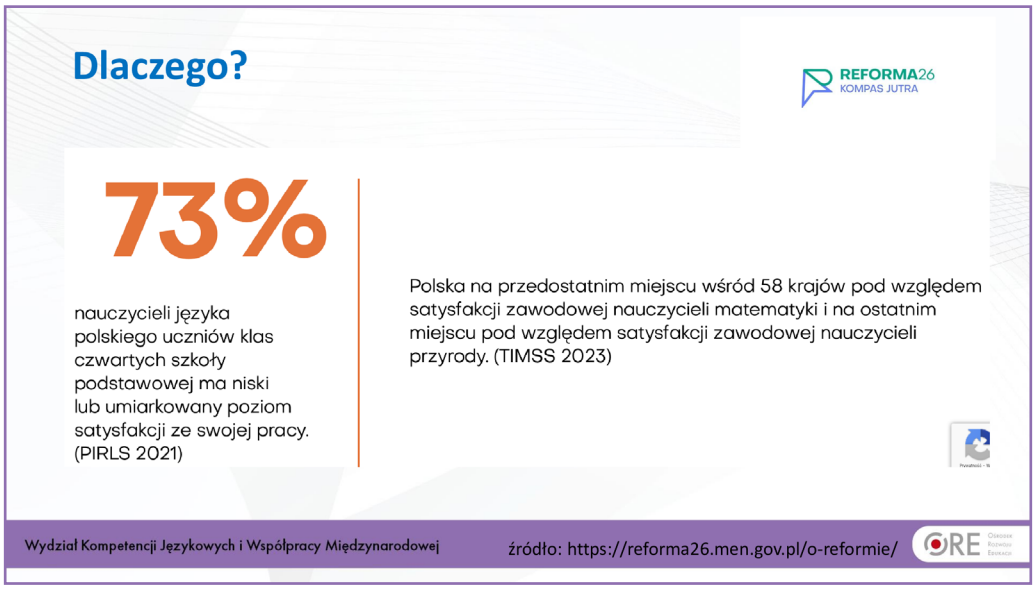
Co nowego?

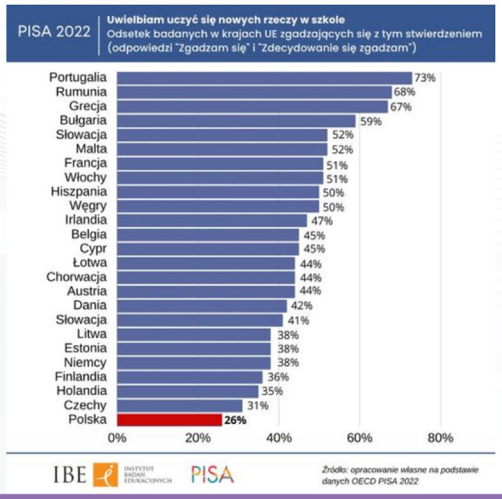
Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

Dlaczego?
REFORMA26 KOMPAS JUTRA
EDUKACJA
AI
WOJNA
MIGRACJA
CYFRYZACJA
RYNEK PRACY
PANDEMIA
ZMIENNY KLIMAT
WIELOKULTUROWE KLASY
Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej
ORE

Dlaczego?
REFORMA26 KOMPAS JUTRA
57%
uczniów czwartych klas szkół podstawowych odczuwa umiarkowane lub niskie poczucie przynależności do szkoły. To 4. miejsce od końca na 57 badanych krajów. (PIRLS 2021)
58%
15-latków twierdzi, że szkoła niewiele zrobiła, by przygotować ich do dorosłego życia. Średnio w innych krajach uczestniczących w badaniu było to 48% uczniów. Polscy uczniowie zajęli 69. miejsce na 76 krajów. (PISA 2022)
Badanie PISA 2022 pokazuje, że polscy uczniowie utrzymują wysoką pozycję wśród rówieśników z innych krajów w zakresie umiejętności matematycznych, rozumienia czytanego tekstu i rozumowania w naukach przyrodniczych, chociaż zauważalne są spadki wyników w porównaniu do poprzednich lat.
Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej
źródło: https://reforma26.men.gov.pl/o-reformie/
ORE

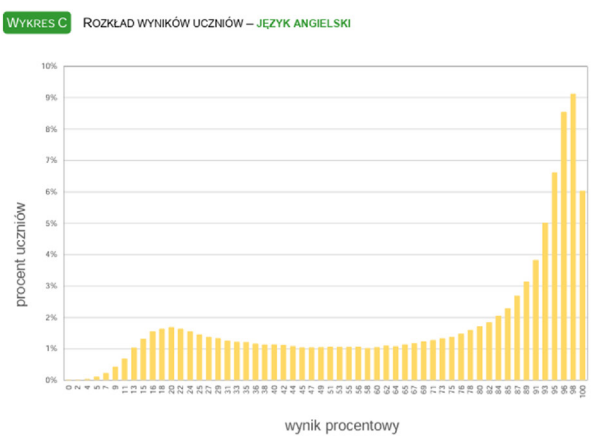

Dlaczego?
REFORMA26 KOMPAS JUTRA
73%
nauczycieli języka polskiego uczniów klas czwartych szkoły podstawowej ma niski lub umiarkowany poziom satysfakcji ze swojej pracy. (PIRLS 2021)
Polska na przedostatnim miejscu wśród 58 krajów pod względem satysfakcji zawodowej nauczycieli matematyki i na ostatnim miejscu pod względem satysfakcji zawodowej nauczycieli przyrody. (TIMSS 2023)
Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej
źródło: https://reforma26.men.gov.pl/o-reformie/
ORE

Dlaczego?

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

Dlaczego?

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

Źródło: Centralna Komisja Egzaminacyjna

Dlaczego?

Uczniowie

- stosunkowo wysokie wyniki w obszarze wiedzy (PISA, TIMSS),
- niższe poczucie dobrostanu w porównaniu z uczniami z innych krajów,
- niskie poczucie sprawczości,
- słaba identyfikacja ze szkołą,
- *wiedzą*, ale nie zawsze potrafią *działać, współpracować, tworzyć.*

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

Języki obce nowożytne – dlaczego zmiana?

REFORMA26 KOMPAS JUTRA

Postulowane przez nauczycieli zmiany

- zmniejszenie liczby wymagań szczegółowych, ograniczenie obszerności i szczegółowości dokumentu;
- obniżenie albo podwyższenie poziomu wymagań w odniesieniu do ESOKJ – w zależności od nauczanego języka oraz poziomu zaawansowania uczniów;
- wcześniejsze rozpoczynanie nauki drugiego języka obcego oraz gwarancja nauczania języka w niewielkich grupach (12–15 osób maks.);
- usunięcie lub ograniczenie gramatyki, nadanie nauce języka bardziej praktycznego wymiaru;
- więcej czasu na ćwiczenie poszczególnych sprawności, w szczególności mówienia;
- więcej autonomii nauczyciela.

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

ORE

Rozporządzenie podpisane

REFORMA26 KOMPAS JUTRA

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA EDUKACJI[1)]

z dnia 11 marca 2026 r.

w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym

Na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 1 lit. a i b ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2025 r. poz. 1043, 1160 i 1837 oraz z 2026 r. poz. 187 i 203) zarządza się, co następuje:

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

ORE

Tak było – PP 2017

- Brak możliwości wyboru wariantu PP
- Brak formalnego powiązania 8 kompetencji kluczowych Rady UE z PP
- Cele ogólne i szczegółowe skupione na znajomości środków językowych, rozumieniu wypowiedzi, tworzeniu i reagowaniu na wypowiedzi, przetwarzaniu oraz wiedzy o kulturze
- Wymagania szczegółowe obejmują rozbudowane listy tematów i form wypowiedzi zarówno ustnych, jak i pisemnych
- PP nie obejmowała formalnie doświadczeń edukacyjnych
- Zalecenia realizacji obejmowały wyposażenie sal, formy pracy, autentyczne materiały

Tak jest – PP 2026

REFORMA26 KOMPAS JUTRA

- Możliwość wyboru wariantu wyższego niż oczekiwany
- Powiązanie PP z Profilem Absolwenta i Absolwentki (kompetencje i sprawczość)
- Nadrzędny cel to skuteczne porozumiewanie się oraz praktyczne wykorzystanie języka w kontekście codziennym, nacisk na sytuacje komunikacyjne bliskie uczniowi (mówienie)
- Zmniejszenie liczby wymagań szczegółowych, ograniczenie obszerności i szczegółowości dokumentu
- Wybór doświadczeń edukacyjnych to wspólna decyzja nauczyciela i uczniów
- Spiralność i kumulatywność, metoda małych kroków, kultura pracy z błędem, informacja zwrotna, warunki umożliwiające różnorodne formy interakcji uczniów

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

ORE

PP 2026 – Nowe elementy

Poziom A2

1. Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych: leksykalnych, gramatycznych, **fonetycznych i ortograficznych (kolejność)**, niezbędnych do realizacji pozostałych wymagań szczegółowych dotyczących wiedzy i umiejętności, w zakresie tematów:

1) człowiek: dane personalne, wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, rzeczy osobiste, uczucia i emocje, umiejętności i zainteresowania **(brak okresów życia);**
2) miejsce zamieszkania: dom i jego okolica, pomieszczenia i wyposażenie domu, obowiązki domowe, przeprowadzka;
3) edukacja: szkoła i jej pomieszczenia, przedmioty nauczania, uczenie się (**w tym uczenie się przez całe życie**), przybory szkolne, oceny szkolne, życie szkoły, zajęcia pozalekcyjne;
4) praca: zawody i związane z nimi czynności, miejsce pracy, **wybór zawodu**;
5) życie prywatne: rodzina, znajomi i przyjaciele, relacje międzyludzkie, czynności życia codziennego, przedmioty codziennego użytku, określanie czasu, formy spędzania czasu wolnego, święta i uroczystości **(brak problemów);**
6) żywienie: artykuły spożywcze, posiłki i ich przygotowywanie, nawyki żywieniowe, lokale gastronomiczne;

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

PP 2026 – Nowe elementy

Poziom A2

7) zakupy i usługi: rodzaje sklepów, towary i ich cechy, odzież, sprzedawanie i kupowanie, środki płatnicze, promocja i reklama, korzystanie z usług;

8) podróżowanie i turystyka: środki transportu i korzystanie z nich, orientacja w terenie, baza noclegowa, wycieczki, zwiedzanie;

9) kultura: dziedziny kultury, uczestnictwo w kulturze, tradycje i zwyczaje;

10) sport: dyscypliny sportu, sprzęt sportowy, obiekty sportowe, wydarzenia sportowe, uprawianie sportu;

11) zdrowie: części ciała, tryb życia, samopoczucie, choroby, ich objawy i leczenie;

12) **postęp technologiczny (zamiast: nauka i technika)**: wynalazki, **media**, korzystanie z technologii informacyjno-komunikacyjnych;

13) świat przyrody: pogoda, pory roku, rośliny i zwierzęta, krajobraz, **zagrożenia** i ochrona środowiska;

14) społeczeństwo: problemy współczesnego świata.

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

PP 2026 – Nowe elementy

Poziom A2

8. Uczeń przetwarza prosty tekst ustnie lub pisemnie:

1) przekazuje w języku obcym nowożytnym lub języku polskim informacje sformułowane w tym języku obcym;

2) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje sformułowane w języku polskim;

3) **pracując w parze lub w grupie**, uzgadnia znaczenie przeczytanego lub wysłuchanego tekstu;

4) **pracując w parze lub w grupie**, współtworzy wypowiedź pisemną lub ustną;

5) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje zawarte w materiałach wizualnych (np. na wykresach, mapach, w symbolach, piktogramach) lub audiowizualnych (np. w filmach, reklamach);

6) przekazuje w języku polskim informacje zawarte w obcojęzycznych materiałach wizualnych (np. na wykresach, mapach, w symbolach, piktogramach) lub audiowizualnych (np. w filmach, reklamach).

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

Czy my tylko uczymy języka?

REFORMA26 KOMPAS JUTRA

Co jest głównym celem lekcji języka obcego?

A. Nauka słownictwa

B. Nauka komunikacji

C. Rozwój ucznia

D. Przygotowanie do egzaminu

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

ORE

Join at menti.com | use code 7308 0162

Mentimeter

Co jest głównym celem lekcji języka obcego?

A. Nauka słownictwa
B. Nauka komunikacji
C. Rozwój ucznia
D. Przygotowanie do egzaminu

menti.com
7308 0162

0 of 1 responded

End presentation

https://www.mentimeter.com/app/presentation/alzwvzwro3c7kes8huwm9hs6khsx1328/edit?question=4qqrdb8yu3sw

Czy my tylko uczymy języka?

REFORMA26 KOMPAS JUTRA

Co jest głównym celem lekcji języka obcego?

A. Nauka słownictwa

B. Nauka komunikacji

C. **Rozwój ucznia**

D. Przygotowanie do egzaminu

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

ORE

Nowa podstawa to nie „update treści”, ale zmiana paradygmatu

Od nauczania języka do rozwijania sprawczości przez język

- ✓ Język obcy nie jest celem samym w sobie, ale **narzędziem działania**
- ✓ Silne powiązanie z pojęciem **sprawczości ucznia**
- ✓ Nacisk na:
  - podejmowanie decyzji,
  - inicjatywę,
  - odpowiedzialność.

W praktyce: mniej: „powtórz zdanie, uzupełnij luki”,

Więcej: „zrób coś z językiem, zdecyduj”.

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

Powiązanie Podstawy Programowej z Profilem Absolwenta i Absolwentki

https://www.jigsawplanet.com/?rc=play&pid=09063a74010c

Proszę zeskanować kod i wymienić elementy Profilu Absolwenta i Absolwentki. Nagroda dla najszybszej osoby.

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

Powiązanie Podstawy Programowej z Profilem Absolwenta i Absolwentki

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

Sprawczość nauczyciela i ucznia

Podejmowanie działań, które mają pozytywny wpływ na osobę je podejmującą i innych (otoczenie), oraz branie za te działania odpowiedzialności.

- **Poczucie przynależności do wspólnoty**, czyli doświadczenie osobistego zaangażowania w otoczenie, bycia docenianym, potrzebnym i akceptowanym;
- **Nastawienie na rozwój**, czyli przekonanie, że można się rozwijać dzięki zaangażowaniu, wysiłkowi i wytrwałości;
- **Przekonanie o własnej skuteczności**, czyli zdolności do wykonywania określonych zadań i osiągania celów, także w niekorzystnych okolicznościach;
- **Samoregulacja**, czyli zdolność przekładania myśli na działania zmierzające do realizacji określonych celów i świadomego kierowania swoją aktywnością.

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

Sprawczość nauczyciela i ucznia

Sprawczość – „mam wpływ i działam". To pojęcie bliskie koncepcji *self-eficacy* rozwijanej przez Alberta Bandurę. Obejmuje ono zestaw powiązanych elementów: działanie i branie odpowiedzialności za skutki, poczucie przynależności i sensu działania w grupie, nastawienie na rozwój, przekonanie o własnej skuteczności, samoregulację.

Sprawczość to zdolność wpływania na rzeczywistość poprzez działanie – także w relacji z innymi.

Autonomia – „sam decyduję". Autonomia wywodzi się m.in. z *self-determination theory* autorstwa Edwarda Deci i Richarda Ryana. Oznacza: samodzielność w podejmowaniu decyzji, poczucie, że „to ja wybieram", niezależność od zewnętrznej kontroli (np. nauczyciela).

Autonomia to źródło decyzji – czy działam z własnej woli.

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

Sprawczość nauczyciela i ucznia

Czy dając uczniom możliwość wyboru tematu lekcji, rozwijamy sprawczość, czy autonomię?
Czy wybór może być źródłem sprawczości?

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

Szkoła podstawowa – II etap (kl. IV–VIII)
Sprawczość nauczyciela

REFORMA26 KOMPAS JUTRA

✓**Możliwość wyboru doświadczenia edukacyjnego**

✓**Art. 12. Karta Nauczyciela**

Nauczyciel w realizacji programu nauczania ma prawo do swobody stosowania takich metod nauczania i wychowania, jakie uważa za najwłaściwsze spośród uznanych przez współczesne nauki pedagogiczne, oraz do wyboru spośród zatwierdzonych do użytku szkolnego podręczników i innych pomocy naukowych.

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

ORE

Szkoła podstawowa – II etap (kl. IV–VIII)
Sprawczość ucznia

REFORMA26 KOMPAS JUTRA

Oferowanie wyboru.

Wybór może dotyczyć:
- ✓ zadania,
- ✓ doświadczenia edukacyjnego,
- ✓ poziomu trudności zadania,
- ✓ ilości zadań do wykonania,
- ✓ tematu projektu,
- ✓ formy, za pomocą której uczeń coś przedstawi.

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

ORE

Szkoła podstawowa – II etap (kl. IV–VIII)
Sprawczość ucznia – nastawienie na rozwój

REFORMA26 KOMPAS JUTRA

Informacja zwrotna

- ✓ wpływanie na zmianę postrzegania sytuacji przez ucznia, np. chwalenie za wysiłek;
- ✓ kierowanie uwagi ucznia na znaczenie własnej pracy i wytrwałości w pokonywaniu wyzwań;
- ✓ przeformułowanie komunikatu „nie umiesz” na „jeszcze nie umiesz”,
- ✓ w reakcji na ewidentne porażki zamiast pocieszania, zaproponowanie konstruktywnej refleksji nad tym, co mógłby zrobić, by następnym razem uniknąć błędu.

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

ORE

Szkoła podstawowa – II etap (kl. IV–VIII) Sprawczość ucznia – samoregulacja

- ✓ Stwarzanie przestrzeni do samodzielnego planowania sposobu osiągnięcia sformułowanego przez siebie wcześniej celu. Proces zaczyna się już w momencie określania celu uwzględniającego uczniowskie potrzeby i możliwości.
- ✓ Tworzenie przez ucznia planu działania.
- ✓ Nauczyciel monitoruje, ewentualnie daje wskazówki.

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

Szkoła podstawowa – II etap (kl. IV–VIII) Sprawczość ucznia – przekonania o własnej skuteczności

- ✓ Określanie przez ucznia celu, który jest dla niego realistyczny.
- ✓ Technika **RUMAK** – sprawdzenie, czy cel jest **r**ealny, **u**miejscowiony w czasie, **m**ierzalny, **a**trakcyjny dla ucznia, **k**onkretny
- ✓ reakcja nauczyciela na błędy popełniane przez ucznia.

Nauczyciel powinien dostrzegać szansę na rozwój, zamiast porażki.

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

Szkoła podstawowa – II etap (kl. IV–VIII) Sprawczość ucznia – poczucie przynależności do wspólnoty

- ✓ Wyjaśnienie uczniom korzyści wynikających z różnych strategii doboru (łączenie na bazie podobnego poziomu, tworzenie zespołu na bazie zróżnicowanego poziomu kompetencji językowej, szczególnie korzystne tam, gdzie nauczyciel pokazał przedtem uczniom, na czym polega koncepcja **kooperatywnego uczenia się („pomyśl – przedyskutuj – podziel się”)**.
- ✓ Techniki **oceny rówieśniczej** – bazującej na kryteriach wykonania zadania, konstruktywnej, przyjaznej w intencji i wyrazie.
- ✓ Strategie nauczania angażujące uczniów i pobudzające ich ciekawość, np. poprzez umożliwienie samodzielnego poszukiwania odpowiedzi na pytania lub rozwiązywania problemów przy umiejętnym wsparciu nauczyciela.

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

Wariant A. Zadanie – poznanie Profilu

ETAP I – GRUPY EKSPERCKIE **20 min.**

Praca w 5 grupach: w każdej grupie osoby przygotowują się, aby wejść w rolę ekspertów z danej „dziedziny", tj. z zakresu fragmentu tekstu (Profil Absolwenta i Absolwentki), nad którym pracują.

Przygotowanie grupowego plakatu (dowolna forma).

ETAP II – GRUPY UCZĄCE SIĘ **20 min.**

Praca w nowych grupach (każda z ekspertami z każdego fragmentu tekstu):

Każda osoba ekspercka przekazuje pozostałym osobom swoją wiedzę – uczy innych.

ETAP III – PRZYWOŁANIE INFORMACJI **10 min.**

Ponownie praca w grupach eksperckich.

Przywołanie zapamiętanych informacji, uwspólnienie rozumienia.

Wariant A. Zadanie – poznanie Profilu

ETAP I – GRUPY EKSPERCKIE **20 min.**

Praca w 5 grupach: w każdej grupie osoby przygotowują się, aby wejść w rolę ekspertów z danej „dziedziny", tj. z zakresu fragmentu tekstu (Profil absolwenta i absolwentki), nad którym pracują.

Przygotowanie grupowego plakatu.

- Grupa I – Kompetencje fundamentalne: matematyczne, językowe (s. 24–25)
- Grupa II – Kompetencje fundamentalne: cyfrowe, ruchowe (s. 24)
- Grupa III – Kompetencje przekrojowe (2 grupy) (s. 30–31 - poznawcze) oraz (s. 31 – społeczne, osobiste)
- Grupa IV – Sprawczość (s. 36–37)

Wariant B. Zadanie – Rozwijanie kompetencji i sprawczości poprzez realizację efektów uczenia się

Praca w 4 grupach 15 min.

Każda grupa otrzymuje jeden konkretny efekt uczenia się z określonego wariantu PP, np. *Uczeń przetwarza bardzo prosty tekst ustnie lub pisemnie: 5.5. przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje zawarte w materiałach wizualnych (np. wykresach, mapach, symbolach, piktogramach) lub audiowizualnych (np. filmach, reklamach).*

Zadaniem grup jest:

- wybranie i zaznaczenie w formularzu pasujących do efektów elementów Profilu Absolwenta i Absolwentki;
- zaproponowanie zadania/aktywności mającej na celu osiągnięcie przez ucznia określonego efektu uczenia się i rozwijanie wybranych kompetencji lub sprawczości;
- przygotowanie plakatu (*należy przykleić efekt z PP oraz wypełniony formularz*) do prezentacji na forum;
- grupy prezentują własne przykłady na forum.

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

Wariant B. Zadanie

Poziom A1
5. Uczeń, posługując się właściwym dla danego języka obcego alfabetem lub sposobem zapisu, tworzy bardzo krótkie, proste, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne (np. wiadomość, post, e-mail, historyjkę), z zachowaniem zasad grzeczności językowej oraz, jeżeli to konieczne, zasad konstruowania tekstów danego rodzaju:
4) przedstawia intencje i plany na przyszłość;
Poziom A1+
3. Uczeń rozumie proste wypowiedzi pisemne (np. e-maile, SMS-y, napisy, ulotki, etykiety, jadłospisy, ogłoszenia, newsy, rozkłady jazdy, instrukcje, historyjki obrazkowe z tekstem, wywiady, posty, teksty narracyjne i literackie):
3) rozumie tekst lub jego fragment na poziomie szczegółowym: znajduje w nim określone informacje.
Poziom A2
1. Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych: leksykalnych, gramatycznych, fonetycznych i ortograficznych, niezbędnych do realizacji pozostałych wymagań szczegółowych dotyczących wiedzy i umiejętności, w zakresie tematów:
11) zdrowie: części ciała, tryb życia, samopoczucie, choroby, ich objawy i leczenie
Poziom B1
8. Uczeń przetwarza tekst ustnie lub pisemnie:
8) przedstawia publicznie w języku obcym wcześniej przygotowany materiał (np. prezentację, film)

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

Profil Absolwenta i Absolwentki – TEST (technika czterech kątów)

Uczestnicy ustawiają się w kącie, którego oznaczenie jest zgodne z jego odpowiedzią.

Przykład

Które z wymienionych kompetencji zostały zdefiniowane w profilu jako 'fundamentalne', stanowiące bazę do dalszego rozwoju?

A. Umiejętność programowania i obsługi zaawansowanych baz danych.
B. Kreatywność, innowacyjność i przedsiębiorczość.
C. Językowe, matematyczne, cyfrowe i ruchowe.
D. Wiedza z zakresu biologii, chemii i fizyki.

Test wygenerowany przez https://notebooklm.google.com/

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

Profil Absolwenta i Absolwentki – TEST (technika czterech kątów)

Przykład

Wymiar sprawczości w profilu absolwenta obejmuje m.in. 'nastawienie na rozwój'. Co ono oznacza w praktyce szkolnej?

A. Dążenie do bycia lepszym od innych uczniów w celu wzmocnienia samooceny.
B. Skupienie się wyłącznie na osiąganiu najwyższych ocen z przedmiotów egzaminacyjnych.
C. Przekonanie, że zdolności są plastyczne i mogą rosnąć dzięki wysiłkowi i wytrwałości.
D. Akceptację faktu, że poziom inteligencji jest stały i niezmienny od urodzenia.

Test wygenerowany przez https://notebooklm.google.com/

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

Profil Absolwenta i Absolwentki – TEST (technika czterech kątów)

REFORMA26 KOMPAS JUTRA

Przykład

W obszarze kompetencji społecznych profil kładzie duży nacisk na 'dbanie o innych'. Co jest fundamentem tej umiejętności według dokumentu?

A. Umiejętność bezkrytycznego wykonywania poleceń lidera grupy.

B. Skupienie się wyłącznie na działaniach charytatywnych poza szkołą.

C. Kompetencja dbania o siebie, pozwalająca na rozwój stabilności emocjonalnej i zasobów wewnętrznych.

D. Ignorowanie własnych potrzeb emocjonalnych na rzecz dobra wspólnoty.

Test wygenerowany przez https://notebooklm.google.com/

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

ORE

Profil Absolwenta i Absolwentki – TEST (technika czterech kątów)

REFORMA26 KOMPAS JUTRA

Przykład

Która grupa wartości stanowi 'rdzeń' profilu absolwenta i jest ugruntowana w kulturze europejskiej?

A. Zysk, skuteczność rynkowa, rywalizacja i prestiż.

B. Wolność, wspólnota, solidarność, odpowiedzialność, sprawiedliwość, szacunek, prawda, dobro i piękno.

C. Tylko i wyłącznie wartości patriotyczne związane z historią narodową.

D. Tradycja, posłuszeństwo i zachowanie status quo.

Test wygenerowany przez https://notebooklm.google.com/

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

ORE

Profil Absolwenta i Absolwentki – TEST (technika czterech kątów)

REFORMA26 KOMPAS JUTRA

Przykład

W procesie oceniania wspierającego uczeń powinien otrzymywać przede wszystkim:

A. Liczbowe oceny końcowe bez dodatkowego komentarza opisowego.

B. Bieżące informacje zwrotne o postępach, wyzwaniach i sposobach dalszej pracy.

C. Wyłącznie pochwały, aby nie zniechęcać do nauki błędami.

D. Porównanie jego wyników do średniej klasy w celu motywacji.

Test wygenerowany przez https://notebooklm.google.com/

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

ORE

Przedszkole

REFORMA26 KOMPAS JUTRA

IV. Zadania przedszkola

16. Tworzenie sytuacji edukacyjnych sprzyjających budowaniu zainteresowania dziecka językiem obcym nowożytnym, chęci poznawania innych kultur.

3. Obszar językowy (osiągnięcia)

18) nazywa wybrane obiekty z najbliższego otoczenia w języku obcym nowożytnym;

19) reaguje na proste polecenia w języku obcym nowożytnym;

20) uczestniczy w prostej sytuacji komunikacyjnej w języku obcym nowożytnym;

21) powtarza wierszyki i śpiewa piosenki w języku obcym nowożytnym.

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

ORE

Przedszkole – warunki i sposób realizacji

REFORMA26 KOMPAS JUTRA

Nauka języka obcego nowożytnego w przedszkolu odbywa się **przez zabawę** i jest zintegrowana ze wszystkimi obszarami funkcjonowania dziecka. Codzienne sytuacje edukacyjne i zabawowe oraz czynności dnia sprzyjają oswajaniu dzieci z językiem obcym nowożytnym. Proste zwroty używane w codziennej komunikacji, piosenki i rymowanki, odpowiadające różnorodnym czynnościom i sytuacjom w przedszkolu, ułatwią naukę języka obcego, budowanie prostych dialogów i rozumienie prostych poleceń.

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

ORE

Przedszkole – warunki i sposób realizacji

REFORMA26 KOMPAS JUTRA

11. Interdyscyplinarność i relacje ze światem zewnętrznym – proces uczenia się przyjmuje także charakter interdyscyplinarny i zachowuje ścisły związek ze środowiskiem zewnętrznym jako naturalnym kontekstem budowania oraz wykorzystania wiedzy, kompetencji i sprawczości dzieci.

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

ORE

Szkoła podstawowa

PP: Uczniowie rozwijają swoją sprawczość w procesie uczenia się przez:

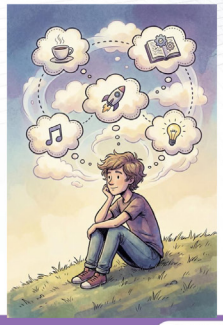
1) przejmowanie odpowiedzialności za proces uczenia się i podejmowanie decyzji w sprawach związanych z uczeniem się;
2) wykorzystywanie wiedzy i umiejętności zdobywanych w szkole do rozwiązywania problemów życia codziennego w szkole i poza szkołą;
3) samodzielne lub zespołowe prowadzenie obserwacji i eksperymentów;
4) prezentowanie własnej wiedzy i umiejętności oraz efektów swojej pracy;
5) dzielenie się wiedzą i umiejętnościami, w tym wzajemne uczenie się;
6) zaangażowanie w realizację indywidualnych lub grupowych projektów edukacyjnych;
7) samoocenę oraz przyjmowanie i udzielanie informacji zwrotnej;
8) samodzielne pogłębianie wiedzy i umiejętności;
9)rozwijanie zainteresowań w różnych obszarach.

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

Szkoła podstawowa – I etap (kl. I–III)
Obszary tematyczne

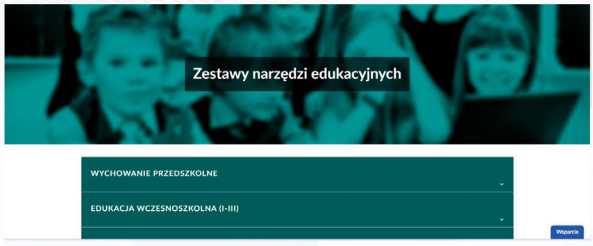
Uczeń rozwija zasób słownictwa związanego z życiem codziennym w obszarach, takich jak: – ja, informacje o mnie (np. imię, nazwisko, miejsce zamieszkania, wiek, hobby, cechy wyglądu i charakteru),
– rodzina, przyjaciele,
– miejsce zamieszkania, okolica i miejscowość,
– dom, pomieszczenia, meble, sprzęty użytku codziennego,
– artykuły spożywcze, posiłki i potrawy,
– szkoła, sala lekcyjna, przybory szkolne,
– zwierzęta i rośliny,
– czas, kalendarz, pory roku, miesiące, dni tygodnia,
– popularne zawody,
– zakupy, sklep, centrum handlowe,
– plan dnia, codzienne czynności,
– zabawy i zabawki,
– zainteresowania, sport, wakacje,
– święta i tradycje,
– samopoczucie, emocje,
– teksty kultury (np. filmy, piosenki, gry) i ich bohaterowie.

Pomysł na zadanie językowe rozwijające sprawczość? Nagroda!!!

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

Szkoła podstawowa – I etap (kl. I–III)

zpe.gov.pl

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

Szkoła podstawowa – I etap (kl. I–III)

zpe.gov.pl

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

Szkoła podstawowa – I etap (kl. I–III)
Poziom biegłości (PP)

W zakresie języka obcego nowożytnego na zakończenie **klasy III** uczeń powinien osiągnąć **poziom biegłości językowej A1** według Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego.

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

Szkoła podstawowa – II etap (kl. IV–VIII)
Sprawczość nauczyciela – możliwość wyboru wariantu PP

Możliwości realizacji podstawy programowej w zakresie przedmiotu język obcy nowożytny nauczany jako pierwszy albo drugi

Klasy	Język obcy nowożytny nauczany jako pierwszy		Język obcy nowożytny nauczany jako drugi	
	poziom oczekiwany	poziom wyższy	poziom oczekiwany	poziom wyższy
IV–VIII	A2*)	B1	–	–
VII i VIII	–	–	A1*)	A1+

*) Najniższy poziom podstawy programowej w zakresie przedmiotu język obcy nowożytny realizowany w:
1) klasach IV–VIII – w przypadku języka obcego nowożytnego nauczanego jako pierwszy;
2) klasach VII i VIII – w przypadku języka obcego nowożytnego nauczanego jako drugi.

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

Szkoła podstawowa – II etap (kl. IV–VIII) Sprawczość nauczyciela – możliwość wyboru wariantu PP

Każdy nauczyciel języka obcego nowożytnego – zarówno nauczanego jako pierwszy, jak i jako drugi – uwzględniając możliwości i kompetencje językowe uczniów, **może podjąć decyzję** o realizacji podstawy programowej w zakresie przedmiotu język obcy nowożytny na poziomie **wyższym niż oczekiwany**.

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

Cele kształcenia – wymagania ogólne

1. Posługiwanie się środkami językowymi: leksykalnymi, gramatycznymi, fonetycznymi i ortograficznymi.
2. Rozumienie wypowiedzi ustnych i pisemnych.
3. Tworzenie wypowiedzi ustnych i pisemnych.
4. Uczestniczenie w rozmowie i reagowanie w sytuacjach życia codziennego, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej, ustnie lub pisemnie.
5. Przekształcanie przekazu w ramach tego samego języka obcego nowożytnego oraz między językami, a także z formy ustnej, pisemnej lub wizualnej na inną formę.
6. Posługiwanie się strategiami i technikami uczenia się języka obcego nowożytnego.
7. Rozwijanie otwartości na różnorodność kulturową.

Podstawa programowa w zakresie przedmiotu język obcy nowożytny jest wspólna dla wszystkich języków obcych nowożytnych.

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

Zadanie: Warianty PP i warunki realizacji

ETAP I – GRUPY EKSPERCKIE **15 min.**

Praca w 4 grupach: w każdej grupie osoby przygotowują się, aby wejść w rolę ekspertów z danej „dziedziny", tj. z zakresu fragmentu tekstu (WARIANTY), nad którym pracują.

ETAP II – GRUPY UCZĄCE SIĘ **20 min.**

Praca w nowych grupach (każda z ekspertami z każdego fragmentu tekstu):

Każda osoba ekspercka przekazuje pozostałym osobom swoją wiedzę – uczy innych.

ETAP III – PRZYWOŁANIE INFORMACJI **10 min.**

Ponownie praca w grupach eksperckich.

Przywołanie zapamiętanych informacji, uwspólnienie rozumienia.

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

Zadanie: Warianty PP i warunki realizacji

REFORMA26 KOMPAS JUTRA

ETAP I – GRUPY EKSPERCKIE **15 min.**

Praca w 4 grupach: w każdej grupie osoby przygotowują się, aby wejść w rolę ekspertów z danej „dziedziny", tj. z zakresu fragmentu tekstu (WARIANTY), nad którym pracują.

Zadanie: Znalezienie i zaprezentowanie różnic pomiędzy wariantami podstawy programowej oraz poznanie warunków i sposobów realizacji PP.

- **Grupa I – A1**
- **Grupa 2 – A1+**
- **Grupa 3 – A2**
- **Grupa 4 – B1**

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

ORE

Zadanie: Warunki i sposób realizacji PP

REFORMA26 KOMPAS JUTRA

Tworzenie listy rankingowej

- Uczestnicy tworzą pary (sznurki).
- Każda para otrzymuje wybrany warunek lub sposób realizacji PP.
- Zadaniem każdej pary, jest przekonanie innych, że prezentowany przez nią warunek jest najistotniejszy dla efektywnej realizacji PP.
- Uczestnicy ustalają w drodze kompromisu ranking ważności warunków realizacji PP.

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

ORE

Szkoła podstawowa
Sprawczość ucznia i nauczyciela

REFORMA26 KOMPAS JUTRA

zpe.gov.pl

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

ORE

Szkoła podstawowa
Sprawczość ucznia i nauczyciela

zpe.gov.pl

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

Szkoła podstawowa – II etap (kl. IV–VIII)
Sprawczość ucznia

zpe.gov.pl

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

Tydzień projektowy jako doświadczenie edukacyjne – co najważniejsze?
Co trzeba?

- ✓ Szkoła musi zorganizować co najmniej jeden tydzień projektowy i zapewnić jego realizację, uwzględniając następujące elementy: sformułowanie tematu, określenie celów, zaplanowanie i wykonanie zadań, publiczna prezentacja wyników.
- ✓ Na okres tygodnia projektowego szkoła musi zawiesić realizację tygodniowego planu zajęć, dyrektor musi ustalić termin tygodnia projektowego w porozumieniu z radą pedagogiczną i w ustalony w szkole sposób poinformować uczniów i ich rodziców o tym terminie, a także o zasadach realizacji projektów.
- ✓ Zgodnie ze standardami pracy szkoły należy zapewnić należytą dokumentację. W zależności od sposobu realizacji projektu mogą to być: plan projektu, lista uczestników, harmonogram, karta wycieczki itd.

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

Tydzień projektowy jako doświadczenie edukacyjne – co najważniejsze?

REFORMA26 KOMPAS JUTRA

Co można?

- ✓ łączyć klasy, tworzyć zespoły międzyoddziałowe, łączyć przedmioty, pracować blokowo;
- ✓ wprowadzać dowolne metody pracy projektowej (warsztaty, badania terenowe, prace laboratoryjną, wywiady) oraz zapraszać ekspertów, partnerów lokalnych i instytucje zewnętrzne;
- ✓ stosować różne formy dokumentacji i ewaluacji: portfolio, filmy, blogi projektowe, wystawy, raporty, o ile spełniają cele edukacyjne i mogą być powiązane z wymaganiami programowymi;
- ✓ łączyć projekt z działaniami o charakterze nie tylko edukacyjnym, ale i wychowawczym oraz profilaktycznym

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

ORE

Doświadczenia edukacyjne w PP

REFORMA26 KOMPAS JUTRA

W ramach zajęć z języka obcego nowożytnego uczniowie zdobywają doświadczenia edukacyjne, które wspierają ich rozwój językowy, osobisty, psychiczny i społeczny oraz budują poczucie sprawczości. Doświadczenia edukacyjne mają charakter praktyczny, wzmacniają kompetencje fundamentalne i przekrojowe oraz rozwijają umiejętności komunikacyjne i współpracę. Dokonując wyboru doświadczenia edukacyjnego, należy uwzględnić m.in. poziom biegłości językowej uczniów i ich wiek. Uczeń w ramach zajęć z języka obcego nowożytnego realizuje **w każdym roku szkolnym przynajmniej jedno wybrane z klasą i nauczycielem** doświadczenie edukacyjne (w PP: 10 przykładów).

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

ORE

Doświadczenia edukacyjne – przykłady

REFORMA26 KOMPAS JUTRA

Uczeń:

2. indywidualnie lub w grupie przygotowuje i prezentuje w języku obcym krótką formę artystyczną (np. skecz, reklamę, krótki film, piosenkę, przedstawienie, podcast, vlog);

3. indywidualnie lub w grupie realizuje projekt twórczy pozwalający na doskonalenie umiejętności kreatywnego pisania (np. prowadzi dziennik, gazetkę lub blog w języku obcym nowożytnym, tworzy broszurę na temat kraju, którego języka się uczy);

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

ORE

Doświadczenia edukacyjne – zadanie opcjonalne

Każda grupa otrzymuje listę doświadczeń.
Proszę przedyskutować w grupie sposób realizacji wybranych doświadczeń i dopasować elementy Profilu Absolwenta i Absolwentki.

- Grupa I – Doświadczenie 1–2
- Grupa II – Doświadczenie 3–4
- Grupa III – Doświadczenie 5–6
- Grupa IV – Doświadczenie 7–8
- Grupa V – Doświadczenie 9–10

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

Ćwiczenie (powtórka) z balonem

Uczestnicy wstają, wychodzą na środek sali. Kiedy muzyka gra, odbijają balon.
Kiedy muzyka przestaje grać, uczestnik wybiera 1 wyraz z balonu i formułuje informacje.

https://www.youtube.com/watch?v=pD87M-yd7-o&list=RDpD87M-yd7-o&start_radio=1&t=55s

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

Ćwiczenie – instrukcja

1. Każda grupa pracuje w innej sytuacji szkolnej.

- ✓ grupa 1 – lekcja języka obcego
- ✓ grupa 2 – językowe doświadczenie edukacyjne
- ✓ grupa 3 – zajęcia wychowawcze
- ✓ grupa 4 – zajęcia pozalekcyjne / rozwijające kreatywność / koło zainteresowań / wyjazd

2. Proszę zaproponować angażujące aktywności uczniowskie, które wymagają inicjatywy i działania zakładają wybór, decyzję, odpowiedzialność.

3. Proszę zaproponować zachowania, po którym nauczyciel pozna, że uczeń był sprawczy.

4. Proszę wskazać przykładowe sygnały, mówiące o tym, że sprawczość się nie pojawiła. Jakie wówczas konkretne działania powinien podjąć nauczyciel?

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

Ćwiczenie – instrukcja

1. Każda grupa pracuje w innej sytuacji szkolnej.

- ✓ grupa 1 – lekcja języka obcego
- ✓ grupa 2 – językowe doświadczenie edukacyjne
- ✓ grupa 3 – zajęcia wychowawcze
- ✓ grupa 4 – zajęcia pozalekcyjne / rozwijające kreatywność / koło zainteresowań / wyjazd

2. Proszę zaproponować angażujące aktywności uczniowskie, które wymagają inicjatywy i działania zakładają wybór, decyzję, odpowiedzialność.

3. Proszę zaproponować zachowania, po którym nauczyciel pozna, że uczeń był sprawczy.

4. Proszę wskazać przykładowe sygnały, mówiące o tym, że sprawczość się nie pojawiła. Jakie wówczas konkretne działania powinien podjąć nauczyciel?

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

ORE

Co należy przestać robić, aby wdrożyć Reformę26 na lekcji języka obcego?

https://answergarden.ch/5183911

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

ORE

2026

Co zmieni się od września 2026 roku?

- Nowa podstawa programowa w przedszkolach oraz w klasach 1 i 4 szkoły podstawowej; w następnych latach uczniowie kolejnych klas będą stopniowo uczyć się wg. nowej podstawy programowej
- Uczniowie klasy 1 i 4 szkoły podstawowej będą się uczyć z nowych podręczników
- Tydzień projektowy w szkołach (fakultatywnie)

2027

Co zmieni się w 2027 roku?

- Od września 2027 r. nowe podstawy programowe w klasie 1. szkół ponadpodstawowych
- Tydzień projektowy w każdej szkole (obligatoryjnie)

2031

Co zmieni się w 2031 roku?

- Egzaminy ósmoklasisty i matura w nowej formule

2032

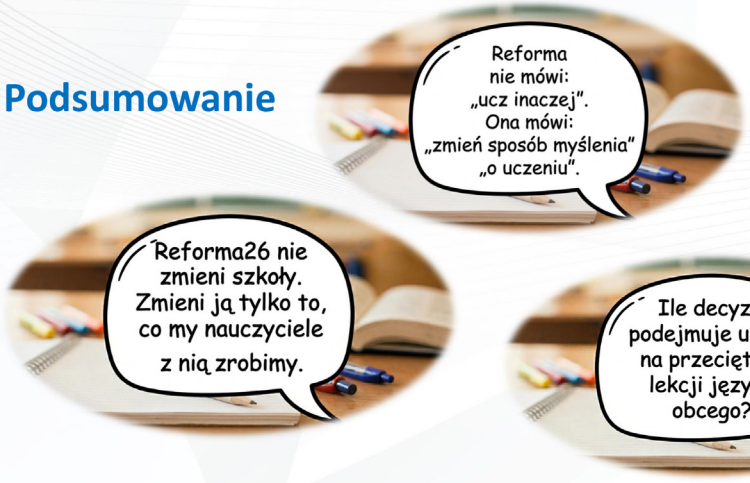
Co zmieni się w 2032 roku?

- Nowy egzamin maturalny w technikach

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej https://reforma26.men.gov.pl/o-reformie/

ORE

Podsumowanie

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

REFORMA26 KOMPAS JUTRA

STRONA INTERNETOWA WWW.REFORMA26.MEN.GOV.PL

Gdzie szukać dodatkowych informacji?

REFORMA26 KOMPAS JUTRA

Reforma26. Kompas Jutra – strona MEN – informacje o reformie, harmonogramie, celach i konsultacjach: https://reforma26.men.gov.pl/

Konsultacje nowych podstaw programowych (MEN) – projekty rozporządzeń i dokumenty do konsultacji: https://www.gov.pl/web/edukacja/reforma26-kompas-jutra-ruszaja-konsultacje-publiczne-nowych-podstaw-programowych

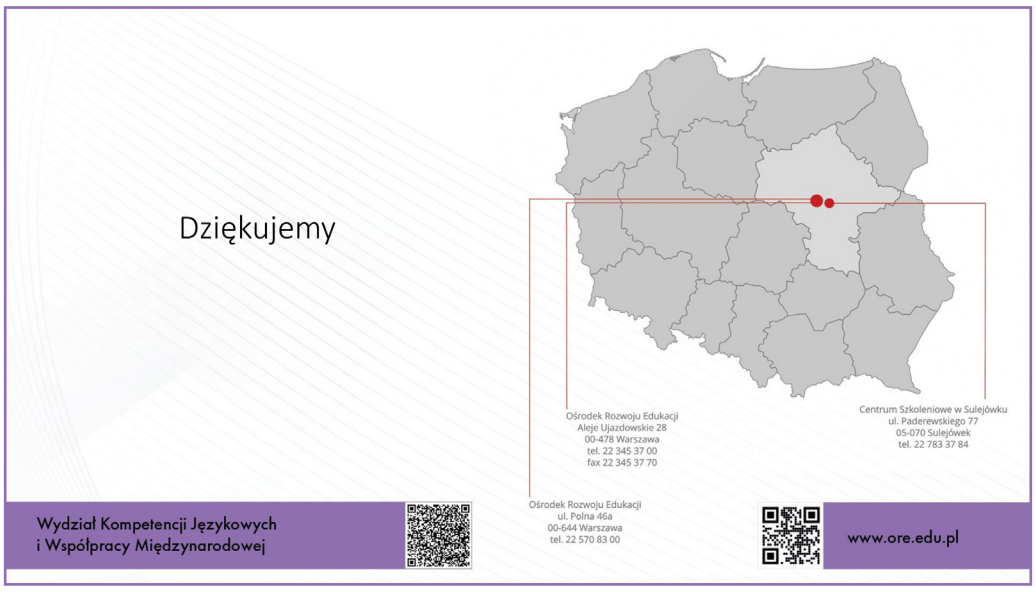
Reforma26 – strona IBE – opis reformy, plan prac, aktualności i materiały: https://ibe.edu.pl/pl/reforma26

Podstawy programowe – IBE – materiały, webinary i propozycje dokumentów podstaw programowych opracowane przez ekspertów IBE: https://ibe.edu.pl/pl/podstawy-programowe

Projekt podstawy programowej – propozycje ekspertów IBE-PIB (Reforma26) – bezpośrednia strona z projektami nowych podstaw przygotowanymi przez IBE dla MEN: https://reforma26.men.gov.pl/projekt-podstawy-programowej-propozycje-ekspertow-ibe-pib/

Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej

Ewaluacja
Moją „złotą rybką”
z dzisiejszego szkolenia jest...
REFORMA26
KOMPAS JUTRA
Wydział Kompetencji Językowych i Współpracy Międzynarodowej
ORE

Dziękujemy
Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
tel. 22 345 37 00
fax 22 345 37 70
Centrum Szkoleniowe w Sulejówku
ul. Paderewskiego 77
05-070 Sulejówek
tel. 22 783 37 84
Ośrodek Rozwoju Edukacji
ul. Polna 46a
00-644 Warszawa
tel. 22 570 83 00
Wydział Kompetencji Językowych
i Współpracy Międzynarodowej
www.ore.edu.pl

Reforma26. Kompas Jutra

Podstawa programowa kształcenia ogólnego

I etap edukacyjny (klasy I-III) – języki obce nowożytne

II etap edukacyjny (klasy IV-VIII) – języki obce nowożytne

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI[1)]

z dnia 11 marca 2026 r.

w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym

Na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 1 lit. a i b ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2025 r. poz. 1043, 1160 i 1837 oraz z 2026 r. poz. 187 i 203) zarządza się, co następuje:

§ 1. Określa się podstawę programową:

1) wychowania przedszkolnego dla przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz innych form wychowania przedszkolnego, stanowiącą załącznik nr 1 do rozporządzenia;
2) kształcenia ogólnego dla:
   a) szkoły podstawowej, stanowiącą załącznik nr 2 do rozporządzenia,
   b) szkoły podstawowej – dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, stanowiącą załącznik nr 3 do rozporządzenia.

§ 2. Podstawę programową wychowania przedszkolnego dla przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz innych form wychowania przedszkolnego, określoną w załączniku nr 1 do rozporządzenia, stosuje się, począwszy od roku szkolnego 2026/2027.

§ 3. Podstawę programową wychowania przedszkolnego dla przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz innych form wychowania przedszkolnego, określoną w załączniku nr 1 do rozporządzenia, stosuje się także do prowadzenia wychowania przedszkolnego w ośrodkach umożliwiających dzieciom

1) Minister Edukacji kieruje działem administracji rządowej – oświata i wychowanie, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Edukacji (Dz. U. poz. 2717).

z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna, realizację obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego.

§ 4. 1. Podstawę programową kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, określoną w załączniku nr 2 do rozporządzenia, stosuje się, począwszy od:

1) roku szkolnego 2026/2027 w klasach I i IV szkoły podstawowej, a w latach następnych również w kolejnych klasach szkoły podstawowej;
2) roku szkolnego 2027/2028 w klasie VIII szkoły podstawowej w zakresie przedmiotu edukacja dla bezpieczeństwa;
3) roku szkolnego 2029/2030 w semestrze I klasy VII szkoły podstawowej dla dorosłych, w którym kształcenie rozpoczyna się z dniem 1 września 2029 r. lub z dniem 1 lutego 2030 r., a w latach następnych także w kolejnej klasie i semestrach szkoły podstawowej dla dorosłych.

2. Dotychczasową podstawę programową kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych, określoną w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. poz. 356, z późn. zm.[2)]), stosuje się w roku szkolnym:

1) 2026/2027 w klasach II, III i V–VIII szkoły podstawowej,
2) 2027/2028 w klasach III i VI–VIII szkoły podstawowej,
3) 2028/2029 w klasach VII i VIII szkoły podstawowej,
4) 2029/2030 w:
   a) semestrze II klasy VII szkoły podstawowej dla dorosłych, w którym kształcenie rozpoczyna się z dniem 1 lutego 2029 r.,
   b) klasie VIII szkoły podstawowej, w tym szkoły podstawowej dla dorosłych,

[2)] Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. U. z 2018 r. poz. 1679, z 2021 r. poz. 1533, z 2022 r. poz. 609 i 1717, z 2023 r. poz. 312 i 1759, z 2024 r. poz. 996 oraz z 2025 r. poz. 378 i 1052.

5) 2030/2031 w semestrze II klasy VIII szkoły podstawowej dla dorosłych, w którym kształcenie rozpoczyna się z dniem 1 lutego 2030 r.

– z tym że w latach szkolnych 2027/2028–2029/2030 w klasie VIII szkoły podstawowej realizuje się podstawę programową kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej w zakresie przedmiotu edukacja dla bezpieczeństwa, o której mowa w ust. 1 pkt 2.

§ 5. Podstawę programową kształcenia ogólnego dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym w szkole podstawowej, określoną w załączniku nr 3 do rozporządzenia, stosuje się, począwszy od roku szkolnego 2026/2027.

§ 6. Traci moc rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. poz. 356, z późn. zm.[3)]) w zakresie dotyczącym podstawy programowej wychowania przedszkolnego dla przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz innych form wychowania przedszkolnego, podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej i podstawy programowej kształcenia ogólnego dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym w szkołach podstawowych.

§ 7. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 września 2026

Podpisała

Minister Edukacji: *B. Nowacka*

[3)] Zmiany wymienione w odnośniku 2.

Załącznik nr 1

PODSTAWA PROGRAMOWA WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO DLA PRZEDSZKOLI, ODDZIAŁÓW PRZEDSZKOLNYCH W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH ORAZ INNYCH FORM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO

Cele wychowania przedszkolnego

Przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych oraz inne formy wychowania przedszkolnego, zwane dalej „przedszkolem", wspierają wszechstronny rozwój dzieci w sferze poznawczej, społecznej, emocjonalnej, etycznej i fizycznej oraz wspomagają je w pełnej realizacji potencjału – zarówno jako jednostki, jak i członków społecznej i demokratycznej wspólnoty. Wychowanie przedszkolne sprzyja kształtowaniu postawy dbałości o dobro wspólne, pielęgnowania tradycji i kultury narodowej z poszanowaniem innych kultur oraz rozwija postawy patriotyczne.

Celem wychowania przedszkolnego jest zapewnienie każdemu dziecku warunków do:

1) rozwijania ciekawości, zainteresowań i uzdolnień, budowania wiedzy potrzebnej do rozumienia i poznawania współczesnego świata;
2) rozwijania kompetencji językowych, matematycznych i cyfrowych, umożliwiających funkcjonowanie w różnych sytuacjach życia codziennego;
3) rozwijania kompetencji ruchowych i postawy troski o własne zdrowie i bezpieczeństwo;
4) rozwijania kompetencji poznawczych, społecznych i osobistych oraz wzmacniania swojej samodzielności i wytrwałości;
5) budowania sprawczości oraz podejmowania inicjatyw z korzyścią dla siebie i wspólnego dobra;
6) poznawania świata różnorodnych wartości, rozwijania empatii i przygotowania się do dokonywania odpowiedzialnych wyborów etycznych.

Działalność wychowawcza prowadzona w przedszkolu jest oparta na takich wartościach jak: wolność, odpowiedzialność, wspólnota, szacunek, godność, prawda, dobro, piękno, sprawiedliwość i solidarność. Ważnym elementem tej działalności jest również kształtowanie postaw patriotycznych oraz troski o dobro ojczyzny.

W toku wychowania przedszkolnego dziecko buduje i rozwija kompetencje fundamentalne, wiedzę, kompetencje przekrojowe oraz sprawczość. Stwarzanie dzieciom warunków do rozwoju kompetencji fundamentalnych, wiedzy, kompetencji przekrojowych i sprawczości jest wspólnym zadaniem wszystkich nauczycieli.

I. Kompetencje fundamentalne

Kompetencje fundamentalne stanowią podstawę procesu edukacji. Ich zdobywanie i doskonalenie stanowi warunek konieczny funkcjonowania w różnych sytuacjach życiowych oraz dalszego uczenia się.

Do kompetencji fundamentalnych należą:

1) kompetencje językowe, tj. zdolność skutecznego komunikowania i porozumiewania się; kompetencje te obejmują umiejętność rozumienia wypowiedzi ustnej i czytanego tekstu literackiego i nieliterackiego, analizowania i przetwarzania informacji, formułowania własnej wypowiedzi w sposób zrozumiały dla odbiorcy i dostosowany do sytuacji;
2) kompetencje matematyczne, tj. zdolność do rozumowania matematycznego oraz wykorzystywania pojęć i narzędzi matematyki w praktyce; kompetencje te obejmują rozumienie pojęć matematycznych, dokonywanie obliczeń i szacunków;
3) kompetencje cyfrowe, tj. zdolność bezpiecznego i krytycznego korzystania z technologii cyfrowych w celu uczenia się, poszukiwania informacji i komunikowania się;
4) kompetencje ruchowe, tj. zdolność świadomego wykorzystywania i rozwijania własnego potencjału ruchowego jako podstawy aktywnego i zdrowego stylu życia; kompetencje te obejmują umiejętność planowania i podejmowania aktywności fizycznej oraz kształtowania zdrowych nawyków w codziennym funkcjonowaniu.

II. Kompetencje przekrojowe

Kompetencje przekrojowe to zdolności do działania w różnych sytuacjach w przedszkolu i poza nim, z wykorzystaniem wiedzy, umiejętności i postaw rozwijanych w przedszkolu. Dzieci w naturalny sposób rozwijają swoje kompetencje przekrojowe w trakcie zabawy oraz w sytuacjach edukacyjnych tworzonych przez nauczyciela.

Do kompetencji przekrojowych należą:

1) kompetencje poznawcze, w tym:
   a) rozwiązywanie problemów, tj. zdolność poszukiwania i realizacji pomysłów, które umożliwią osiągnięcie zamierzonego celu; kompetencja ta obejmuje analizę problemu, identyfikowanie rozwiązań i ich ocenę oraz zastosowanie wybranego rozwiązania,
   b) krytyczne myślenie, tj. zdolność oceny informacji w celu wyciągania racjonalnych wniosków, odróżniania prawdy od fałszu i unikania błędów poznawczych; kompetencja ta obejmuje gromadzenie, analizę i syntezę informacji, wnioskowanie i wykorzystywanie informacji oraz rozpoznawanie manipulacji,
   c) kreatywne myślenie, tj. zdolność tworzenia nieszablonowych i wartościowych pomysłów; kompetencja ta obejmuje rozwijanie własnej ciekawości, kreowanie nowych rozwiązań i ich udoskonalanie oraz wytrwałość twórczą;
2) kompetencje społeczne, w tym:
   a) współpraca, tj. zdolność do działania w grupie, która opiera się na wzajemnym szacunku, podziale ról i wspólnym osiąganiu celów; kompetencja ta obejmuje budowanie relacji, efektywną komunikację, przyjmowanie roli dostosowanej do sytuacji, wspólne podejmowanie decyzji i harmonizowanie współpracy,
   b) dbanie o innych, tj. zdolność do empatycznego dostrzegania, nazywania i wspierania realizacji potrzeb innych osób i zbiorowości; kompetencja ta obejmuje rozpoznawanie i nazywanie potrzeb innych osób, reagowanie na nie w sposób otwarty i życzliwy, budowanie relacji i dbanie o nie, podejmowanie działań na rzecz dobra wspólnego i dbanie o otoczenie;

3) kompetencje osobiste, w tym:
   a) kierowanie sobą, tj. zdolność mówienia o sobie, podejmowania działań mających na celu samodoskonalenie, realizację aspiracji, systematyczne poszerzanie wiedzy i umiejętności; kompetencja ta obejmuje rozwój i uczenie się, rozwijanie samodzielności i wytrwałości, podejmowanie autorefleksji i wyciąganie wniosków oraz wzmacnianie własnej motywacji,
   b) dbanie o siebie, tj. zdolność rozpoznawania i zaspokajania własnych potrzeb fizycznych, emocjonalnych i psychicznych, z poszanowaniem woli i perspektyw innych; kompetencja ta obejmuje troskę o zdrowie i dobre samopoczucie, rozpoznawanie, nazywanie i wyrażanie emocji, radzenie sobie ze stresem i wyznaczanie bezpiecznych granic w relacjach z innymi.

III. Sprawczość

Sprawczość to podejmowanie autonomicznych działań mających pozytywny wpływ na osobę, która je podejmuje, i inne osoby (otoczenie) oraz branie za te działania odpowiedzialności.

Sprawczość obejmuje aktywność dziecka w codziennych czynnościach, zabawie i procesie uczenia się.

Ze sprawczością silnie powiązane jest:

1) poczucie przynależności do wspólnoty, czyli przekonanie jednostki, że jest częścią grupy, która ją akceptuje, potrzebuje jej i docenia ją oraz do której ta osoba może wnieść twórczy wkład;
2) nastawienie na rozwój, czyli przekonanie, że zdolności podlegają zmianom i mogą się rozwijać dzięki zaangażowaniu, wysiłkowi i wytrwałości;
3) przekonanie o własnej skuteczności, czyli przekonanie o swojej zdolności do wykonywania określonych zadań i osiągania celów, także w niekorzystnych okolicznościach;
4) samoregulacja, czyli zdolność przekładania myśli na działania zmierzające do realizacji określonych celów i świadomego kierowania swoją aktywnością.

Dzieci w przedszkolu rozwijają swoją sprawczość m.in. przez:

1) podejmowanie inicjatywy i decyzji w sprawach związanych z własną aktywnością, głównie zabawową;
2) udział w podejmowaniu decyzji dotyczących grupy przedszkolnej;
3) wykorzystywanie wiedzy i umiejętności do rozwiązywania problemów życia codziennego w przedszkolu i poza nim;
4) samodzielne lub zespołowe prowadzenie obserwacji, badań i eksperymentów;
5) prezentowanie własnej wiedzy i umiejętności oraz efektów swojej pracy;
6) dzielenie się wiedzą i umiejętnościami, w tym wzajemne inspirowanie i uczenie się;
7) zaangażowanie w realizację indywidualnych lub grupowych projektów edukacyjnych;
8) refleksję o własnych działaniach oraz przyjmowanie i udzielanie informacji zwrotnej;
9) samodzielne pogłębianie wiedzy i umiejętności oraz rozwijanie zainteresowań;
10) zaangażowanie w inicjatywy na rzecz dobra wspólnego i pomoc dla innych.

IV. Zadania przedszkola

Wspieranie wielokierunkowej aktywności dziecka przez organizację warunków sprzyjających nabywaniu doświadczeń w każdym obszarze jego rozwoju.

2. Tworzenie warunków umożliwiających każdemu dziecku swobodny rozwój, zabawę i odpoczynek w poczuciu bezpieczeństwa.
3. Wspieranie aktywności dziecka podnoszących poziom jego integracji sensorycznej i umiejętności korzystania z rozwijających się procesów poznawczych.
4. Zapewnienie warunków do budowania wspólnoty, w której każde dziecko czuje się akceptowane, rozumiane i potrzebne, a różnorodność traktowana jest jako wartość społeczna i edukacyjna.
5. Wspieranie samodzielnej dziecięcej eksploracji świata, dobór treści adekwatnych do indywidualnych potrzeb i zainteresowań każdego dziecka, jego możliwości percepcyjnych, wyobrażeń i rozumowania.
6. Wzmacnianie poczucia wartości, indywidualności, oryginalności dziecka oraz potrzeby budowania relacji i działania z innymi oraz dla innych.

7. Tworzenie sytuacji sprzyjających rozwojowi nawyków i zachowań dziecka prowadzących do samodzielności, dbania o zdrowie, sprawność ruchową i bezpieczeństwo.
8. Przygotowanie dziecka do rozpoznawania, nazywania i rozumienia emocji i uczuć własnych i innych ludzi.
9. Tworzenie sytuacji edukacyjnych budujących wrażliwość dziecka, w tym wrażliwość estetyczną, w odniesieniu do wielu sfer aktywności człowieka: mowy, zachowania, ruchu, muzyki, tańca, śpiewu, teatru, plastyki.
10. Tworzenie warunków pozwalających na bezpieczną, samodzielną eksplorację otaczającej dziecko przyrody, stymulujących rozwój wrażliwości i umożliwiających poznawanie wartości i norm odnoszących się do środowiska przyrodniczego, adekwatnych do etapu rozwoju dziecka.
11. Tworzenie warunków umożliwiających bezpieczne, samodzielne eksplorowanie elementów techniki w otoczeniu, a także zapewnienie materiałów konstrukcyjnych i narzędzi do swobodnego oraz planowanego konstruowania i majsterkowania, a także prezentowania wytworów swojej pracy.
12. Współdziałanie z rodzicami, różnymi środowiskami, organizacjami i instytucjami, uznanymi przez rodziców za źródło istotnych wartości, na rzecz tworzenia warunków umożliwiających wszechstronny rozwój dziecka.
13. Kreowanie sytuacji prowadzących do poznania przez dziecko wartości i norm społecznych, których źródłem są rodzina, grupa w przedszkolu, inne dorosłe osoby, w tym osoby starsze, oraz rozwijanie umiejętności podejmowania decyzji opartych na wartościach.
14. Systematyczne wspieranie rozwoju procesów uczenia się dziecka, prowadzące do osiągnięcia przez nie gotowości do podjęcia nauki w szkole.
15. Organizowanie zajęć umożliwiających dziecku poznawanie kultury i języka mniejszości narodowej lub etnicznej, lub języka regionalnego – kaszubskiego, zgodnie z potrzebami.
16. Tworzenie sytuacji edukacyjnych sprzyjających budowaniu zainteresowania dziecka językiem obcym nowożytnym, chęci poznawania innych kultur.

Przygotowanie dzieci do posługiwania się językiem obcym nowożytnym nie dotyczy:

1) dzieci posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawność intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dzieci posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawności sprzężone, jeżeli jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym;
2) dzieci posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na inne niż wymienione w pkt 1 rodzaje niepełnosprawności, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 127 ust. 19 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2025 r. poz. 1043, 1160 i 1837 oraz z 2026 r. poz. 187 i 203), oraz jeżeli z indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego wynika brak możliwości realizacji przygotowania do posługiwania się językiem obcym nowożytnym ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne dziecka.

Osiągnięcia dziecka na koniec wychowania przedszkolnego

[...]

3. Obszar językowy: komunikowanie się ze światem. Dziecko:

[...]

18) nazywa wybrane obiekty z najbliższego otoczenia w języku obcym nowożytnym;
19) reaguje na proste polecenia w języku obcym nowożytnym;
20) uczestniczy w prostej sytuacji komunikacyjnej w języku obcym nowożytnym;
21) powtarza wierszyki i śpiewa piosenki w języku obcym nowożytnym.

[...]

Warunki i sposób realizacji

[...]

Nauka języka obcego nowożytnego w przedszkolu odbywa się przez zabawę i jest zintegrowana ze wszystkimi obszarami funkcjonowania dziecka. Codzienne sytuacje

edukacyjne i zabawowe oraz czynności dnia sprzyjają oswajaniu dzieci z językiem obcym nowożytnym. Proste zwroty używane w codziennej komunikacji, piosenki i rymowanki, odpowiadające różnorodnym czynnościom i sytuacjom w przedszkolu, ułatwią naukę języka obcego, budowanie prostych dialogów i rozumienie prostych poleceń.

[...]

Załącznik nr 2

PODSTAWA PROGRAMOWA KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO DLA SZKOŁY PODSTAWOWEJ

PREAMBUŁA

Ogólne cele kształcenia i wychowania

Szkoła podstawowa wspiera wszechstronny rozwój uczniów w sferze poznawczej, społecznej, emocjonalnej, etycznej i fizycznej oraz wspomaga ich w pełnej realizacji potencjału – zarówno jako jednostek, jak i członków społecznej i demokratycznej wspólnoty. Kształcenie w szkole podstawowej sprzyja kształtowaniu postawy dbałości o dobro wspólne, pielęgnowania tradycji i kultury narodowej z poszanowaniem innych kultur oraz rozwija postawy patriotyczne.

Celem kształcenia ogólnego w szkole podstawowej jest:

1) rozwijanie kompetencji fundamentalnych: językowych, matematycznych, cyfrowych i ruchowych, niezbędnych do funkcjonowania w różnych sytuacjach życiowych oraz w procesie uczenia się;
2) budowanie przez uczniów wiedzy pozwalającej rozumieć otaczający ich świat i poznawać go w procesie uczenia się na kolejnych etapach edukacyjnych;
3) rozwijanie kompetencji przekrojowych: poznawczych, społecznych i osobistych, pozwalających uczniom aktywnie działać w szkole i poza nią, z korzyścią dla siebie i dla wspólnego dobra;
4) budowanie sprawczości uczniów w procesie uczenia się i realizacji zamierzonych celów, w tym branie odpowiedzialności za własne działania i ich wpływ na siebie, innych ludzi i świat;
5) wprowadzanie uczniów, we współpracy z rodzicami, w świat wartości i przygotowywanie ich do dokonywania odpowiedzialnych wyborów etycznych w trosce o siebie, innych ludzi, ojczyznę i inne wspólnoty;
6) rozwijanie aspiracji, ciekawości i uzdolnień uczniów oraz wzmacnianie motywacji wewnętrznej w procesie uczenia się.

Działalność dydaktyczna i wychowawcza szkoły opiera się na następujących wartościach: wolność, odpowiedzialność, wspólnota, szacunek, godność, prawda, dobro, piękno, sprawiedliwość i solidarność.

W procesie uczenia się uczeń buduje i rozwija kompetencje fundamentalne, wiedzę, kompetencje przekrojowe oraz sprawczość. Tworzenie warunków do rozwijania kompetencji fundamentalnych, wiedzy, kompetencji przekrojowych i sprawczości uczniów jest wspólnym zadaniem wszystkich nauczycieli. To proces ciągły, realizowany na wszystkich etapach edukacyjnych, wszystkich przedmiotach oraz międzyprzedmiotowo.

I. Kompetencje fundamentalne

Kompetencje fundamentalne stanowią podstawę procesu edukacji. Ich opanowanie i doskonalenie stanowi warunek konieczny funkcjonowania w różnych sytuacjach życiowych oraz dalszego uczenia się.

Do kompetencji fundamentalnych należą:

1) kompetencje językowe, tj. zdolność skutecznego komunikowania się w mowie i piśmie; kompetencje te obejmują umiejętność rozumienia wypowiedzi ustnej oraz czytanego tekstu literackiego i nieliterackiego, analizowania oraz przetwarzania informacji, formułowania własnej wypowiedzi ustnej i pisemnej w sposób zrozumiały dla odbiorcy oraz dostosowany do sytuacji;
2) kompetencje matematyczne, tj. zdolność do rozumowania matematycznego oraz wykorzystywania pojęć i narzędzi matematyki w różnych obszarach działalności, w tym także w praktyce; kompetencje te obejmują znajomość i rozumienie pojęć, procedur oraz idei matematycznych i dokonywanie obliczeń oraz szacunków, rozumienie i przetwarzanie informacji podawanych w formie danych, procentów czy wykresów oraz umiejętność stosowania matematyki w różnych sytuacjach życiowych;
3) kompetencje cyfrowe, tj. zdolność celowego, skutecznego, krytycznego i odpowiedzialnego korzystania z technologii cyfrowych w uczeniu się i sprawnym funkcjonowaniu w społeczeństwie; kompetencje te obejmują stosowanie myślenia

komputacyjnego (w szczególności metod informatycznych) w rozwiązywaniu problemów z różnych dziedzin oraz umiejętność pozyskiwania i analizowania informacji w środowisku cyfrowym;

4) kompetencje ruchowe, tj. zdolność do świadomego wykorzystywania i rozwijania własnego potencjału ruchowego jako podstawy aktywnego oraz zdrowego stylu życia; kompetencje te obejmują umiejętność planowania, podejmowania, monitorowania i oceniania aktywności fizycznej oraz kształtowania zdrowych nawyków w codziennym funkcjonowaniu.

Rozwijanie kompetencji językowych i matematycznych powinno być prowadzone zgodnie ze strategią stopniowego osiągania biegłości (ang. *mastery learning*). Kluczowym elementem tej koncepcji jest indywidualizacja procesów uczenia się i nauczania przez dostosowanie tempa i metod do potrzeb uczniów oraz bieżące monitorowanie postępów. Decyzja o przejściu do kolejnego kroku w rozwijaniu kompetencji językowych i matematycznych powinna opierać się na pewności, że uczeń opanował prostsze umiejętności na wystarczającym poziomie i jest gotowy do ich pogłębiania.

Minimalnym poziomem osiągnięć w zakresie kompetencji matematycznych i językowych dla wszystkich uczniów jest poziom wstępny. Nieosiągnięcie tego poziomu znacząco utrudnia dalszą naukę na kolejnych etapach edukacyjnych oraz skuteczne funkcjonowanie w różnych sytuacjach życia codziennego. Za docelowy poziom rozwoju kompetencji fundamentalnych dla większości uczniów w szkole podstawowej uznaje się poziom oczekiwany. Uczniowie, którzy szybko nabywają kompetencje językowe i matematyczne na poziomie wstępnym, powinni otrzymywać dodatkowe zadania wymagające głębszej i bardziej złożonej analizy. Natomiast uczniom, którzy nie rozwinęli kompetencji językowych i matematycznych na poziomie wstępnym, należy zapewnić takie wsparcie, które umożliwi im osiągnięcie tego poziomu.

Opisane poniżej w tabelach poziom wstępny i oczekiwany kompetencji językowych oraz kompetencji matematycznych należy czytać łącznie z wymaganiami

szczegółowymi dotyczącymi wiedzy i umiejętności w zakresie edukacji wczesnoszkolnej oraz poszczególnych zajęć edukacyjnych nauczanych w klasach IV–VIII.

Tabela nr 1. Poziom wstępny i oczekiwany kompetencji językowych na zakończenie klasy VIII

Kompetencje językowe		
kompetencje	poziom wstępny	poziom oczekiwany
1. Odbiór wypowiedzi (czytanie i słuchanie). Uczeń:	1) samodzielnie czyta dostosowane do swojego wieku teksty (użytkowe, informacyjne, fabularne, popularnonaukowe), o umiarkowanej złożoności językowej i tematycznej, udostępniane za pomocą różnych środków przekazu; 2) znajduje w tekście różne informacje (ogólne i szczegółowe), odróżnia fakty od opinii, porównuje opinie z różnych źródeł na ten sam temat, dostrzega związki przyczynowo-skutkowe i czasowe, rozpoznaje wieloznaczność wyrazów z podstawowego zasobu leksykalnego; 3) rozpoznaje, że celem tekstu jest przekonanie do czegoś lub przekazanie informacji; 4) odczytuje sens tekstu, odnosząc go do sytuacji wykraczających poza swoje bezpośrednie doświadczenie.	1) samodzielnie czyta różnorodne teksty o urozmaiconej składni i z poszerzonym zasobem leksykalnym, również te wykraczające poza dotychczasowe doświadczenia odbiorcze; 2) analizuje tekst, znajduje w tekście informacje ukryte, porównuje treści zawarte w tekstach powiązanych ze sobą tematycznie, odróżnia w tekście informacje ważne od mniej istotnych, rozpoznaje wypowiedzi o charakterze niejednoznacznym (np. ironia, aluzja, gra słowna); 3) rozpoznaje i porównuje stanowiska i postawy nadawców różnych komunikatów; 4) odczytuje sens tekstu, wykorzystując wiedzę pozatekstową i odnosząc go do kontekstu kulturowego i społecznego poznanego w szkole.

Kompetencje językowe		
kompetencje	poziom wstępny	poziom oczekiwany
2. Tworzenie wypowiedzi (pisanie i mówienie). Uczeń:	1) samodzielnie tworzy komunikatywne wypowiedzi (ustne i pisemne) pozwalające na realizację zamierzonego celu wypowiedzi, prezentuje swoje stanowisko i uzasadnia je, podając proste argumenty; 2) rozmawia na tematy związane z zagadnieniami omawianymi w szkole, także wykraczające poza bezpośrednie doświadczenie, odnosi się do wypowiedzi rozmówców; 3) świadomie stosuje proste środki językowe.	1) samodzielnie tworzy rozbudowane, spójne wypowiedzi (ustne i pisemne), z jasnym przekazem, zgodne z wymaganiami gatunku, podejmuje polemikę lub wzmacnia stanowisko innych osób, podaje argumenty, w logiczny sposób uzasadnia swoje stanowisko; 2) swobodnie prowadzi dialog na różnorodne tematy (również abstrakcyjne), umiejętnie inicjuje, podtrzymuje i kończy rozmowę; 3) świadomie stosuje środki retoryczne dla wzmocnienia siły perswazji lub ekspresji wypowiedzi.

Kompetencje językowe		
kompetencje	poziom wstępny	poziom oczekiwany
3. Sprawność językowa. Uczeń:	1) stosuje w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych podstawowe zasady poprawności językowej, a popełniane przez niego błędy nie wpływają na rozumienie wypowiedzi, na ogół stosuje zasady ortograficzne i interpunkcyjne w zakresie reguł poznanych na zajęciach w szkole; 2) posługuje się słownictwem umożliwiającym swobodną komunikację w różnorodnych sytuacjach; 3) rozpoznaje najważniejsze konteksty komunikacyjne (np. relacje między rozmówcami, cel komunikacji) i dostosowuje do nich sposób wypowiadania się w mowie i piśmie.	1) stosuje w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych zasady poprawności językowej, posługuje się różnorodnymi strukturami gramatycznymi, pisze poprawnie pod względem ortograficznym (również w zakresie pisowni ustalonej i wyjątków) i interpunkcyjnym; 2) posługuje się bogatym słownictwem (w tym frazeologią i terminologią przedmiotową poznaną w szkole); 3) rozpoznaje różnorodne konteksty komunikacyjne (np. okoliczności, kontekst społeczno-kulturowy poznany w szkole) i dostosowuje do nich sposób wypowiadania się w mowie i piśmie.

Tabela nr 2. Poziom wstępny i oczekiwany kompetencji matematycznych na zakończenie klasy VIII

Kompetencje matematyczne		
kompetencje	poziom wstępny	poziom oczekiwany
1. Używanie narzędzi matematycznych. Uczeń:	1) wykonuje proste obliczenia i rozwiązuje typowe zadania; 2) wykazuje podstawowe rozumienie własności działań na liczbach; 3) oblicza pola podstawowych figur płaskich i objętości podstawowych brył; 4) korzysta z prostych wzorów i procedur.	1) wykonuje złożone obliczenia i potrafi je uprościć, korzystając z własności działań; 2) stosuje własności figur geometrycznych do obliczania pól i objętości; 3) rozumie i interpretuje zależności między wielkościami opisywanymi za pomocą reguły lub wzoru, potrafi modyfikować wzór.
2. Korzystanie z informacji. Uczeń:	1) zbiera i interpretuje istotne informacje liczbowe z jednego źródła lub dwóch źródeł; 2) wykorzystuje dane, które są podane w tekście, tabelach lub w formie graficznej, wybiera odpowiednie informacje, wyciąga z nich proste wnioski.	zestawia informacje podane w kilku źródłach i w różnej formie oraz wyciąga wnioski z tego zestawienia.

Kompetencje matematyczne		
kompetencje	poziom wstępny	poziom oczekiwany
3. Rozwiązywanie zadań. Uczeń:	1) za pomocą narzędzi matematycznych tworzy strategię rozwiązania prostego zadania, także osadzonego w kontekstach życia codziennego; 2) wykazuje podstawowe rozumienie związków między kilkoma informacjami i korzysta z nich podczas rozwiązywania zadania.	1) buduje dobrze zaplanowane strategie prowadzące do rozwiązania także kilkuetapowego problemu; 2) wykorzystuje narzędzia i modele matematyczne do opisu i interpretacji zagadnień z różnych dziedzin oraz rozumie, jakie są ograniczenia używanych modeli.
4. Rozumowanie i argumentacja. Uczeń:	opisuje sposób swojego rozumowania i podaje przynajmniej jeden matematyczny argument uzasadniający jego poprawność.	prowadzi kilkuetapowe rozumowania i przedstawia argumenty uzasadniające ich poprawność, odwołując się do wiedzy matematycznej.

II. Kompetencje przekrojowe

Kompetencje przekrojowe to zdolności do działania w różnych sytuacjach w szkole i poza nią z wykorzystaniem wiedzy, umiejętności i postaw rozwijanych w szkole. Kompetencje przekrojowe są rozwijane w ramach edukacji wczesnoszkolnej, poszczególnych przedmiotów nauczanych na II etapie edukacyjnym, międzyprzedmiotowo, a także w ramach realizacji zadań wychowawczo-profilaktycznych szkoły. Etap edukacyjny oraz specyfika poszczególnych przedmiotów wyznaczają sposób rozwijania kompetencji przekrojowych, dlatego opisane poniżej kompetencje są uwzględnione bezpośrednio w treściach nauczania – wymaganiach szczegółowych dotyczących wiedzy i umiejętności, doświadczeniach edukacyjnych oraz warunkach i sposobie realizacji edukacji wczesnoszkolnej i poszczególnych przedmiotów nauczanych na II etapie edukacyjnym.

Do kompetencji przekrojowych należą:

1) kompetencje poznawcze, w tym:
   a) rozwiązywanie problemów, tj. zdolność poszukiwania i realizacji pomysłów, które umożliwią osiągnięcie zamierzonego celu; kompetencja ta obejmuje analizę problemu, identyfikowanie rozwiązań i ich ocenę oraz zastosowanie wybranego rozwiązania,
   b) krytyczne myślenie, tj. zdolność oceny informacji w celu wyciągania racjonalnych wniosków, unikania uproszczeń, stereotypów, błędów poznawczych, manipulacji i uprzedzeń; kompetencja ta obejmuje gromadzenie, analizę i syntezę informacji, wnioskowanie i wykorzystywanie informacji oraz rozpoznawanie manipulacji,
   c) kreatywne myślenie, tj. zdolność tworzenia nieszablonowych i wartościowych pomysłów; kompetencja ta obejmuje rozwijanie własnej ciekawości, myślenie abstrakcyjne, kreowanie pomysłów i ich udoskonalanie oraz wytrwałość twórczą;
2) kompetencje społeczne, w tym:
   a) współpraca, tj. zdolność do działania w grupie, która opiera się na wzajemnym szacunku, konstruktywnym podziale ról i wspólnym osiąganiu celów; kompetencja ta obejmuje budowanie relacji wokół celów, efektywną komunikację, przyjmowanie roli dostosowanej do sytuacji, wspólne podejmowanie decyzji oraz harmonizowanie współpracy,
   b) dbanie o innych, tj. zdolność do empatycznego dostrzegania, nazywania i wspierania realizacji potrzeb innych osób i zbiorowości; kompetencja ta obejmuje rozpoznawanie i nazywanie potrzeb innych osób, reagowanie na nie w sposób otwarty i życzliwy, budowanie relacji i dbanie o nie, podejmowanie działań na rzecz dobra wspólnego oraz dbanie o otoczenie;
3) kompetencje osobiste, w tym:
   a) kierowanie sobą, tj. zdolność świadomego podejmowania działań mających na celu samodoskonalenie, realizację aspiracji, systematyczne poszerzanie wiedzy i umiejętności; kompetencja ta obejmuje rozwój i uczenie się, rozwijanie samodzielności i wytrwałości, podejmowanie autorefleksji i wyciąganie wniosków oraz wzmacnianie własnej motywacji,

b) dbanie o siebie, tj. zdolność rozpoznawania i zaspokajania własnych potrzeb fizycznych, emocjonalnych i psychicznych, z poszanowaniem innych; kompetencja ta obejmuje troskę o zdrowie i dobre samopoczucie, rozpoznawanie, nazywanie i wyrażanie emocji, radzenie sobie ze stresem oraz wyznaczanie bezpiecznych granic w relacjach z innymi.

Nauczyciele przez planowanie działań dydaktycznych oraz szkoła przez tworzenie i realizację programu wychowawczo-profilaktycznego organizują sytuacje edukacyjne umożliwiające uczniom realizację do zakończenia procesu uczenia się w szkole podstawowej następujących wymagań w zakresie kompetencji przekrojowych.

1. Rozwiązywanie problemów:
   1) w zakresie analizy problemu uczeń:
      a) rozpoznaje i definiuje problem,
      b) analizuje problem z wielu perspektyw i wykorzystuje wiedzę z różnych dziedzin,
      c) stosuje narzędzia wspomagające proces myślenia, m.in. schematy przyczynowo--skutkowe, diagramy relacji;
   2) w zakresie identyfikowania rozwiązań i ich oceny uczeń:
      a) identyfikuje różne możliwe rozwiązania problemu,
      b) dokonuje analizy możliwych rozwiązań ze względu na: zgodność z zakładanym celem, dostępność zasobów potrzebnych do ich zastosowania, potencjalne długoterminowe skutki dla różnych osób,
      c) decyduje o wyborze rozwiązania, uwzględniając wnioski z analizy i wybrane wcześniej kryteria;
   3) w zakresie zastosowania wybranego rozwiązania uczeń:
      a) planuje i organizuje działania prowadzące do realizacji wybranego rozwiązania,
      b) wdraża wybrane rozwiązanie, monitoruje postępy i w razie potrzeby koryguje działania,
      c) dokonuje ewaluacji wybranego rozwiązania.

2. Krytyczne myślenie:
   1) w zakresie gromadzenia, analizy i syntezy informacji uczeń:
      a) w różnych źródłach wyszukuje informacje wyrażone wprost i pośrednio,
      b) analizuje informacje (w tym odróżnia dane istotne od mniej ważnych) i syntetyzuje je (łącząc elementy w uporządkowaną całość), rozpoznaje powiązania między informacjami,
      c) dostrzega braki informacji oraz sprzeczności i wady w zbiorach danych;
   2) w zakresie wnioskowania i wykorzystywania informacji uczeń:
      a) formułuje pytania i hipotezy,
      b) na podstawie zgromadzonych informacji formułuje i porządkuje wnioski w odpowiedzi na pytania i hipotezy,
      c) buduje różnorodną argumentację wspierającą przyjęte stanowisko i weryfikuje ją pod wpływem krytyki,
      d) rozwija krytycyzm wobec dotychczasowych przekonań i poglądów, w tym dostrzega ograniczenia własnej wiedzy;
   3) w zakresie rozpoznawania manipulacji uczeń:
      a) krytycznie analizuje źródła informacji, odnosząc się do różnych kryteriów,
      b) rozpoznaje perswazyjny charakter komunikatu, identyfikuje poglądy, stanowisko, rolę i interes jego nadawcy,
      c) ocenia wiarygodność źródeł informacji, weryfikuje argumenty wspierające prezentowane poglądy,
      d) rozpoznaje przykłady manipulacji i reaguje na nie w sposób krytyczny i konstruktywny.
3. Kreatywne myślenie:
   1) w zakresie rozwijania własnej ciekawości uczeń:
      a) uważnie obserwuje rzeczywistość, formułuje nieoczywiste pytania i dociekliwie szuka na nie odpowiedzi,
      b) rozwija zainteresowania przez pracę nad konkretnymi zagadnieniami i projektami;
   2) w zakresie myślenia abstrakcyjnego uczeń:
      a) posługuje się pojęciami abstrakcyjnymi, przykładowo w wypowiedziach pisemnych, dyskusjach,

b) analizuje złożone problemy i formułuje abstrakcyjne rozwiązania,
c) tworzy modele wyjaśniające skomplikowane zjawiska;
3) w zakresie kreowania pomysłów uczeń:
a) tworzy różnorodne pomysły,
b) testuje swoje pomysły, tworzy prototypy;
4) w zakresie udoskonalania pomysłów uczeń:
a) w procesie twórczym korzysta z istniejących pomysłów, proponując nowe i rozwijając istniejące,
b) modyfikuje pomysły, korzystając z informacji zwrotnej;
5) w zakresie wytrwałości twórczej uczeń:
a) utrzymuje zaangażowanie w realizację założonego celu, także w niesprzyjających okolicznościach,
b) radzi sobie z porażkami, które traktuje jako etapy w procesie samorozwoju.

4. Współpraca:
1) w zakresie budowania relacji wokół celów uczeń:
a) angażuje się w definiowanie i realizację celu,
b) bierze odpowiedzialność za własny wkład i wynik pracy grupy,
c) wspiera działania członków grupy i pozwala innym wesprzeć swoje działania;
2) w zakresie efektywnej komunikacji uczeń:
a) dostosowuje swoje komunikaty do potrzeb odbiorców, precyzyjnie wyraża swoje myśli w mowie i piśmie,
b) stosuje techniki aktywnego słuchania,
c) buduje atmosferę sprzyjającą komunikacji w grupie;
3) w zakresie przyjmowania roli dostosowanej do sytuacji uczeń:
a) dopasowuje swój sposób działania do grupy i wspólnego celu,
b) proponuje zmiany ról, gdy sytuacja tego wymaga;
4) w zakresie wspólnego podejmowania decyzji uczeń:
a) proponuje adekwatne do sytuacji kryteria i metody podejmowania decyzji w grupie,
b) stosuje wybrane metody podejmowania decyzji w grupie;

5) w zakresie harmonizowania współpracy uczeń:
   a) stosuje wybrane metody rozwiązywania konfliktów w grupie (np. mediacje),
   b) podejmuje działania, które poprawiają współpracę (np. sprzyjają włączeniu wszystkich, eliminują źródła konfliktów).

5. Dbanie o innych:
   1) w zakresie rozpoznawania i nazywania potrzeb innych uczeń:
      a) rozpoznaje i nazywa emocje oraz stojące za nimi potrzeby innych osób,
      b) zauważa odmienne perspektywy innych osób, rozumie, z czego wynikają i jak wpływają na relacje;
   2) w zakresie reagowania na potrzeby innych uczeń:
      a) w sposób otwarty i życzliwy odnosi się do potrzeb innych osób i grup,
      b) dostosowuje sposób pomagania do typu relacji (przyjacielskich, klasowych, rodzinnych i w szerszych kręgach społecznych) i własnych możliwości;
   3) w zakresie budowania relacji i dbania o nie uczeń:
      a) buduje trwałe relacje i przyjaźnie, podejmuje działania, które sprzyjają rozwojowi relacji koleżeńskich, przyjacielskich i rodzinnych,
      b) zachowuje się z szacunkiem w stosunku do innych osób w różnych sytuacjach społecznych;
   4) w zakresie podejmowania działań na rzecz dobra wspólnego uczeń:
      a) rozumie swój wpływ na sytuację innych osób i współodpowiedzialność za dobro wspólne,
      b) identyfikuje, czym jest dobro wspólne w różnych sytuacjach i jakie działania można podjąć na jego rzecz,
      c) angażuje się w działania na rzecz dobra wspólnego i zaprasza innych, aby się zaangażowali;
   5) w zakresie dbania o otoczenie uczeń:
      a) rozumie przyczyny i skutki wzajemnego oddziaływania na siebie ludzi i środowiska,
      b) identyfikuje i podejmuje działania, które ograniczają negatywny wpływ człowieka na środowisko.

6. Kierowanie sobą:
   1) w zakresie rozwoju i uczenia się uczeń:

a) definiuje własne cele w zakresie rozwoju i uczenia się, dobiera skuteczne metody ich realizacji,
b) planuje swój rozwój i uczenie się, uwzględniając własne preferencje, modyfikuje plan, jeżeli okaże się to konieczne,
c) wykorzystuje wskazówki innych osób w planowaniu rozwoju i uczenia się;

2) w zakresie rozwijania samodzielności i wytrwałości uczeń:
a) samodzielnie rozwija zainteresowania i szuka do tego okazji,
b) wytrwale realizuje długoterminowe przedsięwzięcia, przezwyciężając pojawiające się trudności;

3) w zakresie autorefleksji i wyciągania wniosków uczeń:
a) rozważa możliwe skutki własnych decyzji,
b) dokonuje samooceny (np. ocenia efektywność własnej pracy, postępy w procesie uczenia się),
c) wykorzystuje wnioski z analizy własnych postępów i zasobów w planowaniu przyszłości;

4) w zakresie wzmacniania motywacji uczeń:
a) przyjmuje informację zwrotną od innych osób, zajmuje wobec niej stanowisko,
b) korzysta z informacji zwrotnej otrzymywanej od innych,
c) samodzielnie poszukuje informacji zwrotnej.

7. Dbanie o siebie:
1) w zakresie troski o zdrowie i dobre samopoczucie uczeń:
a) identyfikuje czynniki, które pozytywnie lub negatywnie wpływają na jego zdrowie i dobre samopoczucie,
b) podejmuje świadome wybory zmniejszające ryzyko zdrowotne,
c) rozwija nawyki dbania o siebie w codziennym życiu;

2) w zakresie rozpoznawania, nazywania i wyrażania emocji uczeń:
a) rozpoznaje i nazywa różnorodne emocje i stojące za nimi potrzeby,
b) dostosowuje ekspresję emocji do kontekstu społecznego i norm kulturowych,
c) reguluje własne emocje i zachowania w sytuacjach życia codziennego,
d) poszukuje pomocy instrumentalnej i emocjonalnej;

3) w zakresie radzenia sobie ze stresem uczeń stosuje różnorodne strategie radzenia sobie ze stresem, w tym poszukuje wsparcia innych osób;
4) w zakresie wyznaczania bezpiecznych granic w relacjach z innymi uczeń:
   a) definiuje własne potrzeby i granice w relacjach z innymi osobami,
   b) broni swoich praw oraz granic w relacjach z innymi osobami w sposób dostosowany do kontekstu społecznego i norm kulturowych,
   c) identyfikuje sytuacje, w których jest poddawany wpływom i naciskom innych osób, i potrafi im się oprzeć.

III. Sprawczość

Sprawczość to podejmowanie autonomicznych działań mających pozytywny wpływ na osobę, która je podejmuje, i inne osoby (otoczenie) oraz branie za te działania odpowiedzialności. Sprawczość jest warunkiem przejścia od zdolności do faktycznej aktywności przez autonomiczne formułowanie celów i podejmowanie działań konstruktywnie wpływających na jednostkę i jej otoczenie. Sprawczość obejmuje także aktywność ucznia w procesie uczenia się.

Ze sprawczością silnie powiązane jest:

1) poczucie przynależności do wspólnoty, czyli przekonanie jednostki, że jest częścią grupy, która ją akceptuje, potrzebuje jej i docenia ją oraz do której ta osoba może wnieść twórczy wkład;
2) nastawienie na rozwój, czyli przekonanie, że zdolności podlegają zmianom i mogą się rozwijać dzięki zaangażowaniu, wysiłkowi i wytrwałości;
3) przekonanie o własnej skuteczności, czyli przekonanie o swojej zdolności do wykonywania określonych zadań i osiągania celów, także w niekorzystnych okolicznościach;
4) samoregulacja, czyli zdolność przekładania myśli na działania zmierzające do realizacji określonych celów i świadomego kierowania swoją aktywnością.

Uczniowie rozwijają swoją sprawczość w procesie uczenia się przez:

1) przejmowanie odpowiedzialności za proces uczenia się i podejmowanie decyzji w sprawach związanych z uczeniem się;

2) wykorzystywanie wiedzy i umiejętności zdobywanych w szkole do rozwiązywania problemów życia codziennego w szkole i poza szkołą;
3) samodzielne lub zespołowe prowadzenie obserwacji i eksperymentów;
4) prezentowanie własnej wiedzy i umiejętności oraz efektów swojej pracy;
5) dzielenie się wiedzą i umiejętnościami, w tym wzajemne uczenie się;
6) zaangażowanie w realizację indywidualnych lub grupowych projektów edukacyjnych;
7) samoocenę oraz przyjmowanie i udzielanie informacji zwrotnej;
8) samodzielne pogłębianie wiedzy i umiejętności;
9) rozwijanie zainteresowań w różnych obszarach.

Rozwijanie sprawczości uczniów w obszarze działalności wychowawczej odbywa się w szczególności przez umożliwianie uczniom:
1) pracy z indywidualnymi celami rozwojowymi;
2) aktywności w samorządzie uczniowskim (w klasie i szkole) lub radzie szkoły;
3) udziału w wolontariacie i innych formach zaangażowania na rzecz dobra wspólnego;
4) rozwijania własnych pasji i zainteresowań pozaszkolnych;
5) dostrzegania i (samodzielnego lub wspólnego z innymi) rozwiązywania problemów w szkole i poza szkołą;
6) uczestnictwa w procesach konsultacyjnych lub podejmowaniu decyzji dotyczących klasy lub szkoły.

Działalność dydaktyczna i wychowawcza szkoły jest określona przez:
1) szkolny zestaw programów nauczania;
2) program wychowawczo-profilaktyczny szkoły.

IV. Zadania wychowawczo-profilaktyczne szkoły

Działania wychowawcze szkoły wprowadzają uczniów w świat wartości. Wychowanie do wartości odbywa się przez codzienne szkolne doświadczenia: na zajęciach, przerwach, zajęciach pozalekcyjnych, wycieczkach, wydarzeniach i uroczystościach szkolnych oraz w kontakcie nauczyciela z uczniem. Uczniowie rozpoznają wartości

w życiu szkolnym i pozaszkolnym, dokonują wyborów i przejawiają zachowania z nimi zgodne. Wychowanie do wartości wymaga:

1) odwoływania się do nich w treściach nauczania na różnych przedmiotach oraz w doświadczeniach uczniów;
2) stosowania metod nauczania i oceniania, które są z nimi spójne;
3) tworzenia doświadczeń, które zakładają: podmiotowość i autonomię, równość i włączenie, działanie i współdziałanie;
4) umożliwienia uczniom wyrażania swojego zdania, opinii, współtworzenia rzeczywistości szkolnej;
5) budowania kultury refleksji i dialogu, w atmosferze poszanowania dla tradycji.

Ważnym elementem wychowania do wartości jest kształtowanie postaw patriotycznych – troski o dobro ojczyzny, poszanowanie jej historii, tradycji i kultury oraz gotowość do działania na rzecz wspólnoty narodowej. Szkoła inspiruje uczniów do poznawania swojego dziedzictwa, budowania więzi z lokalną, narodową i ogólnoludzką wspólnotą, odczuwania dumy z bycia Polakiem i Europejczykiem oraz szacunku do innych.

Kluczowe jest wspieranie uczniów w podejmowaniu decyzji, wyrażaniu własnych potrzeb i opinii oraz w dokonywaniu wyborów dostosowanych do ich możliwości. Wychowanie szkolne uwzględnia w równym stopniu podmiotowość ucznia, jego potrzeby i dobrostan oraz odpowiedzialność za wspólnotę, której uczeń jest częścią, i troskę o jej dobro.

Działania wychowawcze szkoły wzmacniają sprawczość uczniów, o ile kształtują postawy proaktywne oraz pokazują, że indywidualny i zbiorowy głos ma znaczenie. Najważniejsze sposoby rozwijania sprawczości to:

1) rozwijanie samoregulacji, czemu sprzyja: indywidualizacja podejścia do uczniów, nauczanie oparte na doświadczeniu i działaniu, wiązanie nauki z potrzebami uczniów oraz wyzwaniami świata;

2) rozwijanie przekonania o własnej skuteczności, co odbywa się przez: wspieranie uczniów w wyznaczaniu celów edukacyjnych i ich osiąganiu, wzmacnianie ich odpowiedzialności i decyzyjności w nauce i codziennym życiu klasy i szkoły;
3) rozwijanie nastawienia na rozwój, co wymaga: kształtowania przekonania „jeszcze nie umiem, ale dalej się uczę", kultury prób i błędów, kultury wsparcia i współpracy, a nie rywalizacji;
4) rozwijanie poczucia przynależności do wspólnoty, co odbywa się w szczególności przez: wzmacnianie i celebrowanie więzi, tradycji i szkolnych rytuałów, docenianie różnorodności, budowanie relacji opartych na zaufaniu, a nie kontroli.

Działania wychowawcze mają szczególne znaczenie dla rozwoju kompetencji społecznych. Służą temu takie formy, jak wspólna praca na zajęciach, projekty edukacyjne i akcje społeczne, wolontariat, a także działania samorządu uczniowskiego, w tym udział w podejmowaniu decyzji dotyczących życia klasy i szkoły oraz współorganizowanie aktywności i wydarzeń szkolnych i lokalnych.

Proces wychowania wspiera także rozwój kompetencji osobistych, w tym kierowania sobą i dbania o siebie. Szczególnie istotne w tym kontekście jest podmiotowe traktowanie ucznia, wzmacnianie poczucia, że jego dobrostan i potrzeby są brane pod uwagę oraz że może liczyć na wsparcie, gdy przejmuje odpowiedzialność za własną naukę i aktywność społeczną. Nauczyciele tworzą warunki do pracy i refleksji nad postępami, trudnościami i sposobami ich przezwyciężenia.

Działalność wychowawcza szkoły obejmuje także szeroki zakres działań na rzecz wsparcia uczniów w wymiarze zarówno indywidualnym, jak i grupowym, prowadzonych zawsze z poszanowaniem praw ucznia. W wymiarze indywidualnym uczniowie są wspierani przez nauczycieli i wychowawców w rozwijaniu swoich kompetencji i wprowadzaniu w życie osobistych celów. W wymiarze grupowym nauczyciele podejmują działania, które budują więź i wspólnotę klasową i szkolną. Nauczyciele i wychowawcy dostosowują zakres wsparcia do indywidualnych potrzeb uczniów, uwzględniając ich wiek i etap rozwoju, a stopień zaangażowania dorosłych oraz sposób realizacji działań jest dostosowany do możliwości rozwojowych uczniów.

Istotnym elementem procesu wychowawczego jest także monitorowanie postępów uczniów przez wszystkich nauczycieli. Regularne informowanie o postępach oraz docenianie wysiłku uczniów sprzyja ich dalszemu rozwojowi. Monitorowanie postępów uczniów obejmuje także autorefleksję oraz informację zwrotną ze strony nauczycieli i rówieśników.

Zadaniem szkoły jest przygotowanie uczniów do stopniowego przejmowania odpowiedzialności za swój własny rozwój. W toku pracy z nauczycielem – wychowawcą zarówno w formie zorganizowanych zajęć, jak i w ramach bieżącego kontaktu uczeń uzyskuje wsparcie w zakresie rozpoznawania swoich mocnych stron, nazywania własnych aspiracji i definiowania swoich celów rozwojowych, w tym w zakresie kompetencji osobistych, społecznych oraz sprawczości. Nauczyciel – wychowawca pomaga uczniowi w ich określeniu i zaplanowaniu ich realizacji w czasie zajęć oraz poza nimi.

W szkole podstawowej uczniowie potrzebują wsparcia ze strony nauczyciela w planowaniu własnego rozwoju, wskazywaniu celów oraz ich realizacji. Proces ten wymaga współpracy ze środowiskiem domowym. Szkoła stopniowo przygotowuje uczniów do samodzielnego kierowania własnym rozwojem, tak aby na kolejnych etapach edukacyjnych przejmowali coraz większą odpowiedzialność za swój rozwój, ucząc się planowania, podejmowania decyzji i działań oraz refleksji.

W trakcie zajęć z wychowawcą nauczyciel uwzględnia m.in. poniższe zagadnienia:

1) tworzenie dobrych relacji w różnych społecznościach i przygotowanie do pełnienia różnych ról, w tym w rodzinie;
2) budowanie własnego światopoglądu, wewnętrznego systemu wartości i sądów etycznych;
3) rozwiązywanie konfliktów i zapobieganie sytuacjom konfliktowym;
4) rozpoznawanie zachowań ryzykownych i wykorzystywanie strategii ich unikania;
5) podejmowanie refleksji na temat własnej roli w różnych wspólnotach;
6) kształtowanie kompetencji społecznych i rozwijanie uważności na potrzeby różnych osób i grup;

7) kształtowanie kompetencji osobistych i rozwijanie własnej sprawczości;
8) bezpieczne zachowanie się w sytuacjach zagrożeń występujących w czasie pokoju i w czasie wojny;
9) udzielanie pierwszej pomocy;
10) kształtowanie odpowiedzialności za swoje działania, grupę, klasę, szkołę, wspólnotę lokalną i ojczyznę;
11) podejmowanie refleksji o sobie jako człowieku uczącym się;
12) planowanie własnego rozwoju rozumianego jako proces trwający przez całe życie.

V. Warunki i sposób realizacji

Realizacja ogólnych celów kształcenia i wychowania oraz treści nauczania – wymagań szczegółowych dotyczących wiedzy i umiejętności wymaga uwzględnienia w procesie kształcenia i wychowania poniższych warunków i priorytetów.

1. Wszechstronny rozwój – doświadczenie szkolne powinno wspierać wszechstronny rozwój każdego ucznia w sferze poznawczej, społecznej, emocjonalnej, etycznej i fizycznej, a szkoła i nauczyciele pomagają w odkrywaniu i rozwijaniu uzdolnień uczniów.
2. Aktywność poznawcza – uczniowie są podmiotami procesu uczenia się, a ich udział w jego planowaniu, aktywność poznawcza i zaangażowanie, w tym uczenie się w działaniu i aktywność w interakcjach społecznych, są kluczowymi czynnikami sprzyjającymi uczeniu się.
3. Wychowanie – jest obok kształcenia równoprawnym elementem funkcjonowania szkoły i zadaniem wszystkich nauczycieli, szczególnie w zakresie wprowadzania w świat wartości, rozwijania kompetencji społecznych i osobistych oraz sprawczości.
4. Dobrostan – szkoła dąży do zapewnienia dobrostanu wszystkich uczniów i traktuje go jako warunek skutecznego uczenia się i harmonijnego rozwoju.
5. Przestrzeń edukacyjna – nauczyciele w przemyślany sposób kształtują przestrzeń klasy i szkoły, tak aby sprzyjała uczeniu się oraz dobrostanowi uczniów; wykorzystują także otoczenie szkoły jako miejsce działań edukacyjnych.

6. Edukacja włączająca – szkoła uwzględnia zróżnicowane potrzeby rozwojowe i edukacyjne uczniów, zapewnia indywidualizację procesu kształcenia oraz umożliwia monitorowanie i systematyczne wsparcie ich rozwoju, z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego w edukacji oraz racjonalnych usprawnień.
7. Metody nauczania – proces uczenia się i nauczania wymaga stosowania zróżnicowanych metod nauczania, form i środków o uznanych podstawach naukowych, dostosowanych do celów edukacyjnych oraz potrzeb uczniów; dobór metod, w zgodzie z aktualną wiedzą, to obszar autonomii nauczycieli.
8. Wykorzystywanie wiedzy – szkoła stwarza uczniom warunki pozwalające na praktyczne wykorzystanie zdobywanej wiedzy i umiejętności oraz zastosowanie ich poza szkołą.
9. Wspólnota – szkoła wykorzystuje społeczny charakter uczenia się; proces edukacyjny zakłada budowanie wspólnoty uczącej się i wspólnoty społecznej przez równoważenie celów indywidualnych i dobra wspólnego.
10. Rodzina – w procesie uczenia się istotna jest spójność oddziaływań szkoły i środowiska rodzinnego osiągana dzięki partnerskiej współpracy; rodzina współuczestniczy w procesie uczenia się dzieci, a szkoła kształtuje ten proces profesjonalnie i zapewnia niezbędną pomoc rodzinie w jej działaniach wychowawczych oraz opiekuńczych.
11. Interdyscyplinarność i relacje ze światem zewnętrznym – proces uczenia się ma charakter interdyscyplinarny i zachowuje ścisły związek ze środowiskiem zewnętrznym jako naturalnym kontekstem budowania wiedzy, kompetencji i sprawczości uczniów oraz ich wykorzystania.

Kształcenie w szkole podstawowej jest podzielone na dwa etapy edukacyjne.

Na I etapie edukacyjnym (klasy I–III szkoły podstawowej) edukacja jest prowadzona w postaci kształcenia zintegrowanego. Na II etapie edukacyjnym (klasy IV–VIII szkoły podstawowej) są realizowane następujące przedmioty:

1) język polski;
2) język obcy nowożytny;

3) drugi język obcy nowożytny;
4) język łaciński;
5) muzyka;
6) plastyka;
7) historia;
8) edukacja obywatelska;
9) przyroda;
10) geografia;
11) biologia;
12) chemia;
13) fizyka;
14) matematyka;
15) informatyka;
16) zajęcia praktyczno-techniczne;
17) wychowanie fizyczne;
18) edukacja dla bezpieczeństwa;
19) edukacja zdrowotna[4];
20) etyka;
21) język mniejszości narodowej lub etnicznej[5];
22) język regionalny – język kaszubski[2].

Opis wymagań szczegółowych odnoszących się do wiedzy i umiejętności zdobytych przez ucznia szkoły podstawowej jest przedstawiony w języku efektów uczenia się zgodnie z Polską Ramą Kwalifikacji, o której mowa w ustawie z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 1606).

[4] Sposób nauczania przedmiotu edukacja zdrowotna określają przepisy wydane na podstawie art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (Dz. U. z 2022 r. poz. 1575).

[5] Zajęcia język mniejszości narodowej lub etnicznej oraz zajęcia język regionalny – język kaszubski są realizowane w szkołach (oddziałach) z nauczaniem języka mniejszości narodowych lub etnicznych oraz języka regionalnego – języka kaszubskiego zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2025 r. poz. 881 i 1019 oraz z 2026 r. poz. 203 i 319).

W przypadku wybranych przedmiotów niektóre treści nauczania – wymagania szczegółowe dotyczące wiedzy i umiejętności zostały oznaczone jako moduły tematyczne, tj.:

1) moduł bezpieczeństwo i obrona – w przypadku edukacji wczesnoszkolnej, zajęć praktyczno-technicznych oraz zajęć z wychowania fizycznego;
2) moduł medialny – w przypadku zajęć z języka polskiego, informatyki, geografii i edukacji obywatelskiej oraz zajęć praktyczno-technicznych;
3) moduł filozoficzny – w przypadku zajęć z języka polskiego i historii;
4) moduł ekonomiczno-finansowy – w przypadku edukacji wczesnoszkolnej, zajęć praktyczno-technicznych oraz zajęć z matematyki, geografii i edukacji obywatelskiej;
5) moduł klimatyczny – w przypadku zajęć z przyrody, geografii, biologii, chemii, fizyki i edukacji zdrowotnej oraz zajęć praktyczno-technicznych;
6) moduł kultura – w przypadku edukacji wczesnoszkolnej oraz zajęć z języka polskiego, historii, plastyki i muzyki.

Moduły tematyczne dotyczą konkretnych zjawisk o charakterze interdyscyplinarnym i mają na celu integrowanie wiedzy i umiejętności z różnych przedmiotów wokół istotnych zagadnień i problemów.

W przypadku części przedmiotów uwzględniono także wymagania do wyboru nauczyciela.

I ETAP EDUKACYJNY (KLASY I–III) – EDUKACJA WCZESNOSZKOLNA

Cele kształcenia – wymagania ogólne

1. Zdobywanie wiedzy i umiejętności umożliwiających aktywne poznawanie i budowanie podstaw rozumienia świata.
2. Rozwijanie krytycznego myślenia i refleksji nad własnym działaniem.
3. Rozwijanie samodzielności, kreatywności i wytrwałości w myśleniu, ekspresji i działaniu.

4. Rozwijanie kompetencji komunikacyjnych i kompetencji społecznych na bazie szacunku i zaufania do innych.
5. Rozwijanie poczucia własnej wartości i motywacji do osiągania sukcesów edukacyjnych zgodnie z indywidualnymi predyspozycjami i uzdolnieniami.
6. Rozwijanie poczucia przynależności do rodziny, grupy rówieśniczej, wspólnoty lokalnej i narodowej oraz dumy z ich tradycji, kultury i historii.
7. Rozwijanie empatii i szacunku dla istot żywych oraz odpowiedzialności za środowisko przyrodnicze.
8. Rozwijanie kompetencji dbania o siebie, w tym o aktywność fizyczną, zdrowie fizyczne i psychiczne oraz bezpieczeństwo własne i innych.

Edukacja wczesnoszkolna wspiera wszechstronny rozwój uczniów w sferach poznawczej, emocjonalnej, społecznej, fizycznej, etycznej i estetycznej. Zdobywają oni wiedzę i umiejętności oraz rozwijają postawy za pośrednictwem różnorodnych działań i doświadczeń, eksperymentowania i badania świata zarówno samodzielnie, jak i we współpracy z innymi. Edukacja wczesnoszkolna ma charakter zintegrowany, skoncentrowany wokół kompetencji fundamentalnych – językowych, matematycznych, cyfrowych i ruchowych – oraz kompetencji przekrojowych – rozwiązywania problemów, myślenia krytycznego i kreatywnego, współpracy, dbania o innych, kierowania sobą i dbania o siebie. Uczniowie zdobywają i wykorzystują wiedzę i umiejętności z różnych dziedzin w sytuacjach życia codziennego. Zróżnicowane działania i doświadczenia są pogłębiane, rozszerzane i systematyzowane w szkole. Uczniowie uczą się elastycznie nimi posługiwać, łącząc obserwacje, fakty, koncepcje i idee w spójny system, m.in. przez aktywne uczestnictwo w zintegrowanych doświadczeniach edukacyjnych tworzących odpowiedni kontekst rozwoju intelektualnego, emocjonalnego i moralnego dziecka.

Podstawa programowa edukacji wczesnoszkolnej obejmuje 8 zintegrowanych edukacji:

1) edukacja językowa (obejmująca edukację polonistyczną, edukację w zakresie języka obcego nowożytnego, języka mniejszości narodowej lub etnicznej oraz języka regionalnego – języka kaszubskiego) – w zakresie wszystkich nauczanych

języków podzielona jest na trzy obszary: komunikacja, odkrywanie i używanie języka, świadomość językowa; komunikacja obejmuje: komunikację ustną, tj. bezpośrednią rozmowę grupową, dialog, rozmowę telefoniczną i on-line, a także komunikację pisemną, tj. bezpośrednią korespondencję tradycyjną i cyfrową; odkrywanie i używanie języka obejmuje odbiór i tworzenie wypowiedzi ustnych i pisemnych poza kontekstem bezpośredniej komunikacji; świadomość językowa obejmuje wiedzę o języku mówionym i pisanym; w każdym z obszarów cele edukacyjne są realizowane w tych samych formach praktykowania języka: mówienie i słuchanie, odbiór czytanych wypowiedzi, tworzenie wypowiedzi pisemnych;

2) edukacja matematyczna – wspiera rozwój myślenia pozwalającego na doświadczanie, rozumienie, opisywanie świata w aspekcie ilościowym i przestrzennym; przez eksperymenty i doświadczenia matematyczne w interakcjach społecznych, w sytuacjach życia codziennego dzieci odkrywają własności matematyczne, dostrzegają regularności, rozwiązują problemy, wykorzystując różne strategie, a także komunikują rozwiązania, przedstawiając i uzasadniając swój sposób rozumowania; aktywnie uczestniczą w procesie matematyzacji zdobywanych doświadczeń, konstruując i rozwijając język matematyczny w naturalnych sytuacjach; korzystają z uważnego i dostosowanego do ich potrzeb wsparcia nauczyciela;
3) edukacja przyrodnicza – stwarza dziecku warunki do odkrywania i badania środowiska przyrodniczego oraz do rozumienia zachodzących w nim relacji i zależności, w tym zależności między środowiskiem a człowiekiem; wprowadza uczniów w podstawy myślenia naukowego opartego na empirycznych dowodach i podejściu badawczym; jej fundamentem jest nauka przez działanie, doświadczanie i eksperymentowanie oraz bezpośredni kontakt z przyrodą – dzięki temu przygotowuje dzieci do samodzielnego, odpowiedzialnego i aktywnego funkcjonowania w relacji z przyrodą; wspiera rozumienie pozytywnych i negatywnych skutków oddziaływania człowieka na środowisko;
4) edukacja społeczna – umożliwia poznanie siebie, rozwijanie samoświadomości i budowanie poczucia własnej wartości; daje przestrzeń do wyrażania emocji i radzenia sobie z wyzwaniami codzienności; uczy szacunku do siebie i innych oraz świadomego uczestnictwa w grupie; wspiera rozwijanie kompetencji

współpracy i odpowiedzialności w relacjach z innymi; kształtuje wrażliwość społeczną, ucząc dostrzegania potrzeb innych i reagowania na nie z empatią; przygotowuje do życia w zróżnicowanym świecie, promując otwartość i szacunek wobec różnorodności i wielokulturowości; edukacja ta stymuluje również aktywizację społeczną, zachęcając uczniów do podejmowania inicjatyw i działania na rzecz dobra wspólnego, kształtuje postawy obywatelskie;

5) edukacja artystyczna (obejmująca plastykę, muzykę i działania artystyczne) – umożliwia korzystanie z różnorodnych form ekspresji, dzięki którym dzieci mogą wyrażać swoje doświadczenia i interakcje ze światem; sztuka staje się dla dziecka dodatkowym językiem, pozwalającym na komunikowanie złożonych doświadczeń i myśli, których często nie da się wyrazić słowami; twórczość artystyczna stwarza bezpieczne ramy do eksplorowania i oswajania wewnętrznego świata emocji, a także rozwija wrażliwość na odbiór dzieł kultury; angażując się w działania plastyczne, muzyczne czy teatralne, dzieci ćwiczą nie tylko wyobraźnię, ale także kluczowe zdolności poznawcze, takie jak kreatywne podejście do wyzwań i umiejętność rozwiązywania problemów; kontakt ze sztuką to również źródło autentycznej radości i poczucia sprawczości; wspólne projekty artystyczne wzmacniają umiejętności pracy w grupie i w zakresie komunikacji;
6) edukacja techniczna i informatyczna – umożliwia zdobywanie praktycznych umiejętności oraz kompetencji cyfrowych, niezbędnych we współczesnym świecie; na zajęciach z techniki dzieci uczą się, jak wykorzystywać narzędzia i materiały, planować i realizować proste projekty, poznają także zasady działania urządzeń obecnych w ich otoczeniu oraz zasady prawidłowego zachowania się na drodze i w środkach komunikacji; edukacja informatyczna wprowadza w świat przetwarzania informacji, uczy świadomego korzystania z komputera i Internetu oraz rozwija logiczne i algorytmiczne myślenie; edukacja w obu obszarach kształtuje umiejętność twórczego i odpowiedzialnego korzystania z technologii, przygotowując ucznia do funkcjonowania w społeczeństwie cyfrowym oraz dalszego kształcenia w obszarze nauk ścisłych i technicznych;
7) wychowanie fizyczne – sprzyja rozwijaniu kompetencji ruchowych, w tym świadomych postaw prozdrowotnych, szczególnie w zakresie aktywności ruchowej; zachęca uczniów do podejmowania różnorodnych form aktywności – ćwiczeń

fizycznych, zabaw i gier z wykorzystaniem dostępnych przyborów i sprzętu sportowego, z zachowaniem zasad bezpieczeństwa; wspiera rozwój sprawności fizycznej oraz motywuje do systematycznego dbania o zdrowie;

8) etyka – przenika i integruje wszystkie wymienione wcześniej obszary edukacji; koncentruje się na zachęcaniu uczniów do podejmowania refleksji moralnej w rozmowie i dyskusji o normach, postawach i działaniach na podstawie własnych doświadczeń oraz samodzielnej interpretacji tekstów kultury; wspiera podejmowanie przez uczniów wartościowych etycznie działań w relacji ze sobą, z innymi oraz ze środowiskiem przyrodniczym i społecznym – dlatego wymagania szczegółowe z zakresu etyki zostały w części wpisane w poszczególne obszary edukacji; ostatnia część opisu wymagań szczegółowych dotyczących wiedzy i umiejętności odnosi się do nieobowiązkowych zajęć z etyki.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe dotyczące wiedzy i umiejętności

Wybrane wymagania szczegółowe zostały oznaczone jako należące do modułów: ekonomiczno-finansowego, kultura oraz bezpieczeństwo i obrona.

[…]

2. Edukacja językowa – język obcy nowożytny:

1) komunikacja – uczeń:

a) rozumie bardzo proste wypowiedzi ustne, artykułowane wyraźnie i powoli,

b) reaguje werbalnie lub niewerbalnie na bardzo proste polecenia,

c) odpowiada na bardzo proste pytania, w tym pytania dotyczące danych osobowych, takich jak imię i nazwisko, adres, numer telefonu rodzica,

d) zadaje bardzo proste pytania dotyczące bliskich mu tematów i spraw,

e) tworzy według wzoru bardzo proste i krótkie wypowiedzi w bezpośredniej komunikacji ustnej na znany temat (np. przedstawia siebie i innych), opisuje siebie i ludzi, których zna, miejsce, w którym mieszka, swoje zainteresowania i preferencje, nazywa emocje oraz nazywa i opisuje osoby i obiekty z otoczenia oraz podstawowe czynności,

f) formułuje bardzo proste prośby i reaguje na podobne prośby innych,

g) uczestniczy w codziennych sytuacjach komunikacyjnych, używając bardzo prostych zwrotów grzecznościowych, w tym formuł powitalnych i pożegnalnych, zwrotów: proszę, przepraszam, dziękuję,
h) w trakcie zajęć z języka obcego nowożytnego lub w grupie wielojęzycznej pomaga innym w zrozumieniu informacji, wyjaśnia bardzo proste pojęcia i zadania własnymi słowami lub gestami, wspiera porozumienie się w grupie,
i) aktywnie uczestniczy w rozmowie grupowej: słucha innych, zabiera głos i wypowiada się zgodnie z przyjętymi zasadami komunikacji w grupie,
j) wykorzystuje przeczytane teksty oraz inne teksty kultury do rozmowy i wspólnego działania,
k) tworzy krótkie i bardzo proste teksty tradycyjne i cyfrowe według poznanych schematów w pisemnej komunikacji bezpośredniej,
l) tworzy bardzo proste wypowiedzi pisemne w celu budowania relacji i współpracy z innymi;

2) odkrywanie i używanie języka – uczeń:
a) tworzy bardzo proste wypowiedzi ustne, aby przekazać informacje oraz wyrazić uczucia i emocje,
b) odtwarza z pamięci w całości lub we fragmentach bardzo proste i krótkie teksty: wierszyki, rymowanki, piosenki – indywidualnie lub w grupie,
c) wykonuje polecenie lub realizuje zadanie według przeczytanej bardzo prostej instrukcji,
d) rozumie wysłuchane i przeczytane nazwy, słowa i bardzo proste zdania, w tym także nagrania audio i wideo, korzystając dodatkowo z ilustracji, rekwizytów, mimiki, gestów,
e) zapisuje z pamięci i ze słuchu znane wyrazy, zwroty oraz bardzo proste zdania,
f) tworzy bardzo proste wypowiedzi pisemne według wcześniej poznanych schematów, w tym informacje o sobie i innych, opisy osób i rzeczy oraz teksty użytkowe: życzenia, podziękowania, pozdrowienia, a także wypełnia bardzo prosty formularz z danymi osobowymi,

g) korzysta z tradycyjnych materiałów źródłowych lub narzędzi cyfrowych do samodzielnego pogłębiania wiedzy, w tym odkrywania znaczeń nieznanych słów i sprawdzania pisowni;

3) świadomość językowa, w tym wiedza o języku – uczeń:

a) rozpoznaje i nazywa litery alfabetu,

b) rozwija zasób słownictwa związanego z życiem codziennym w obszarach, takich jak:

- ja, informacje o mnie (np. imię, nazwisko, miejsce zamieszkania, wiek, hobby, cechy wyglądu i charakteru),
- rodzina, przyjaciele,
- miejsce zamieszkania, okolica i miejscowość,
- dom, pomieszczenia, meble, sprzęty użytku codziennego,
- artykuły spożywcze, posiłki i potrawy,
- szkoła, sala lekcyjna, przybory szkolne,
- zwierzęta i rośliny,
- czas, kalendarz, pory roku, miesiące, dni tygodnia,
- popularne zawody,
- zakupy, sklep, centrum handlowe,
- plan dnia, codzienne czynności,
- zabawy i zabawki,
- zainteresowania, sport, wakacje,
- święta i tradycje,
- samopoczucie, emocje,
- teksty kultury (np. filmy, piosenki, gry) i ich bohaterowie,

c) poprawnie zapisuje najczęściej używane wyrażenia i wyrazy związane z życiem codziennym i zainteresowaniami, w tym liczby i daty, własne imię i nazwisko, narodowość, obywatelstwo, adres, datę urodzenia;

4) wielojęzyczność i międzykulturowość – moduł kultura – uczeń:

a) wie, że ludzie posługują się różnymi językami i aby się z nimi porozumieć, trzeba się tych języków nauczyć,

b) rozpoznaje w swoim otoczeniu elementy różnych kultur (np. tradycji świątecznych, potraw, zabaw) i porównuje je ze sobą w języku polskim,

c) wyjaśnia znaczenie lub podaje odpowiednik w języku polskim bardzo prostych słów lub zwrotów z języka obcego nowożytnego i odwrotnie,
d) przedstawia w języku polskim ogólny sens bardzo prostego tekstu wysłuchanego lub przeczytanego w języku obcym nowożytnym.

[...]

Warunki i sposób realizacji

[...]

Podstawowym założeniem edukacji językowej we wszystkich nauczanych językach jest położenie nacisku na kompetencje komunikacyjne stanowiące fundament funkcjonowania w społeczeństwie oraz podstawę procesu uczenia się. W szczególności oznacza to rozszerzenie kształcenia umiejętności związanych z mówieniem i słuchaniem oraz uczestnictwem w rozmowie na obszary wszystkich edukacji oraz takie kształtowanie doświadczeń edukacyjnych, które umożliwią rozwijanie wskazanych wyżej kompetencji w naturalnych sytuacjach komunikacyjnych, przykładowo przez uczenie się kooperacyjne czy tworzenie tekstów kierowanych do rzeczywistych adresatów.

[...]

W zakresie języka obcego nowożytnego na zakończenie klasy III uczeń powinien osiągnąć poziom biegłości językowej A1 według Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego. Nauczanie języka obcego nowożytnego na I etapie edukacyjnym opiera się na podejściu holistycznym, integrującym proces nabywania kompetencji językowych z pozostałymi obszarami edukacji wczesnoszkolnej.

[...]

II ETAP EDUKACYJNY (KLASY IV–VIII)

JĘZYK OBCY NOWOŻYTNY

Cele kształcenia - wymagania ogólne

1. Posługiwanie się środkami językowymi: leksykalnymi, gramatycznymi, fonetycznymi i ortograficznymi.
2. Rozumienie wypowiedzi ustnych i pisemnych.
3. Tworzenie wypowiedzi ustnych i pisemnych.
4. Uczestniczenie w rozmowie i reagowanie w sytuacjach życia codziennego, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej, ustnie lub pisemnie.
5. Przekształcanie przekazu w ramach tego samego języka obcego nowożytnego oraz między językami, a także z formy ustnej, pisemnej lub wizualnej na inną formę.
6. Posługiwanie się strategiami i technikami uczenia się języka obcego nowożytnego.
7. Rozwijanie otwartości na różnorodność kulturową.

Podstawa programowa w zakresie przedmiotu język obcy nowożytny jest wspólna dla wszystkich języków obcych nowożytnych.

Nadrzędnym celem kształcenia w zakresie języka obcego nowożytnego jest skuteczne porozumiewanie się, w szczególności w mowie, przy czym w przypadku języka obcego nowożytnego nauczanego jako drugi dotyczy to najbardziej typowych sytuacji życia codziennego. Osiągnięcie tak zarysowanego celu jest możliwe przede wszystkim dzięki zorientowaniu kształcenia w zakresie języka obcego nowożytnego na wykorzystanie tego języka w kontekstach praktycznych, m.in. przez aranżowanie na zajęciach sytuacji komunikacyjnych bliskich doświadczeniom uczniów oraz adekwatnych do ich wieku.

Uczniowie rozwijają umiejętność rozumienia innych, wyrażania swoich myśli i reagowania na wypowiedzi sformułowane w języku obcym nowożytnym, co stwarza im możliwość ekspresji własnej, pogłębia rozumienie świata, a także konfrontuje

z różnorodnością językową i kulturową. Zajęcia z języka obcego nowożytnego nauczanego jako pierwszy i drugi powinny również przyczynić się do rozwijania przez uczniów umiejętności uczenia się języków obcych nowożytnych.

Podstawa programowa w zakresie przedmiotu język obcy nowożytny określa wymagania dla czterech poziomów biegłości językowej, zwanych dalej „poziomami". Poziomy te zostały oznaczone symbolami wynikającymi z Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego i są to: A1, A1+, A2 i B1. Ze względu na specyfikę danego języka obcego nowożytnego, wynikającą m.in. ze stopnia skomplikowania systemu gramatycznego lub reguł dotyczących zachowania grzeczności językowej, przyjęto, że oczekiwanym od ucznia na zakończenie nauki w klasie VIII poziomem biegłości językowej w przypadku:

1) języka obcego nowożytnego nauczanego jako pierwszy jest – poziom A2;
2) języka obcego nowożytnego nauczanego jako drugi jest – poziom A1.

Każdy nauczyciel języka obcego nowożytnego – zarówno nauczanego jako pierwszy, jak i jako drugi – uwzględniając możliwości i kompetencje językowe uczniów, może podjąć decyzję o realizacji podstawy programowej w zakresie przedmiotu język obcy nowożytny na poziomie wyższym niż oczekiwany.

Tabela nr 1. Możliwości realizacji podstawy programowej w zakresie przedmiotu język obcy nowożytny nauczany jako pierwszy albo drugi

Klasy	Język obcy nowożytny nauczany jako pierwszy		Język obcy nowożytny nauczany jako drugi	
	poziom oczekiwany	poziom wyższy	poziom oczekiwany	poziom wyższy
IV–VIII	A2[6*)]	B1	–	–
VII i VIII	–	–	A1[*)]	A1+

6*)Najniższy poziom podstawy programowej w zakresie przedmiotu język obcy nowożytny realizowany w:
1) klasach IV–VIII – w przypadku języka obcego nowożytnego nauczanego jako pierwszy;
2) klasach VII i VIII – w przypadku języka obcego nowożytnego nauczanego jako drugi.

Dla każdego poziomu podstawy programowej w zakresie przedmiotu język obcy nowożytny założono do realizacji 7 celów, które są jednakowe dla wszystkich języków obcych nowożytnych nauczanych w szkole podstawowej. Treści nauczania – wymagania szczegółowe dotyczące wiedzy i umiejętności, których liczba i złożoność rośnie adekwatnie do realizowanego poziomu (A1, A1+, A2, B1) – służą realizacji założonych celów.

W nauczaniu języka obcego nowożytnego obowiązują zasady spiralności, czyli cyklicznego powracania do wcześniej omawianych zagadnień, i kumulatywności, czyli nadbudowywania wiadomości i umiejętności przy każdym powrocie do zagadnienia wcześniej omawianego.

W przypadku przedmiotu język obcy nowożytny realizowanego w rozszerzonym wymiarze godzin w oddziale dwujęzycznym nauczyciel prowadzi proces dydaktyczny w taki sposób, aby uczniowie osiągali wymagania szczegółowe dotyczące wiedzy i umiejętności określone w poniższej tabeli.

Tabela nr 2. Możliwości realizacji podstawy programowej w zakresie przedmiotu język obcy nowożytny w oddziałach dwujęzycznych

Poziom podstawy programowej realizowanej w zakresie języka obcego nowożytnego nauczanego jako pierwszy albo drugi	Poziom podstawy programowej realizowanej w zakresie języka obcego nowożytnego w oddziale dwujęzycznym
A1	A1+
A1+	A2
A2	A2 oraz wybrane wymagania szczegółowe podstawy programowej na poziomie B1
B1	B1 oraz wybrane zakresy leksykalne i teksty (czytane, słuchane, tworzone) w zakresie przedmiotów nauczanych dwujęzycznie

W przypadku przedmiotu język obcy nowożytny realizowanego w oddziale dwujęzycznym, w którym będą rozszerzane wymagania szczegółowe określone dla:

1) poziomu A1 – nauczyciel powinien prowadzić proces dydaktyczny w taki sposób, aby uczniowie osiągali wymagania szczegółowe dla poziomu A1+,
2) poziomu A1+ – nauczyciel powinien prowadzić proces dydaktyczny w taki sposób, aby uczniowie osiągali wymagania szczegółowe dla poziomu A2,
3) poziomu A2 – nauczyciel powinien prowadzić proces dydaktyczny w taki sposób, aby uczniowie osiągali wymagania szczegółowe dla poziomu A2 oraz wybrane wymagania szczegółowe określone w podstawie programowej dla poziomu B1, adekwatnie do możliwości grupy,
4) poziomu B1 – nauczyciel powinien prowadzić proces dydaktyczny w taki sposób, aby uczniowie osiągali wymagania szczegółowe dla poziomu B1

– przy czym podczas dodatkowych godzin uczeń powinien rozwijać znajomość środków językowych oraz doskonalić umiejętności językowe, a w przypadku przedmiotów nauczanych dwujęzycznie rozwijać je także w odniesieniu do treści nauczania tych przedmiotów, a wymaganie szczegółowe z działu dziesiątego pkt 1 powinno się rozszerzyć o podstawową wiedzę dotyczącą m.in. literatury, historii, geografii kraju nauczanego języka.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe dotyczące wiedzy i umiejętności

Poziom A1

1. Uczeń posługuje się elementarnym zasobem środków leksykalnych i fonetycznych oraz minimalnym zasobem środków gramatycznych i ortograficznych niezbędnych do realizacji pozostałych wymagań szczegółowych dotyczących wiedzy i umiejętności w zakresie tematów:
   1) człowiek: dane personalne, wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, rzeczy osobiste, uczucia i emocje, umiejętności i zainteresowania;
   2) miejsce zamieszkania: dom, pomieszczenia i wyposażenie domu, obowiązki domowe;
   3) edukacja: szkoła i jej pomieszczenia, przedmioty nauczania, uczenie się, przybory szkolne, zajęcia pozalekcyjne;

4) praca: zawody i związane z nimi czynności, miejsce pracy;
5) życie prywatne: rodzina, znajomi i przyjaciele, czynności życia codziennego, przedmioty codziennego użytku, określanie czasu, formy spędzania czasu wolnego;
6) żywienie: artykuły spożywcze, posiłki i ich przygotowywanie, lokale gastronomiczne;
7) zakupy i usługi: rodzaje sklepów, towary i ich cechy, odzież, sprzedawanie i kupowanie;
8) podróżowanie i turystyka: środki transportu i korzystanie z nich, orientacja w terenie, baza noclegowa;
9) sport: dyscypliny sportu, obiekty sportowe, uprawianie sportu;
10) zdrowie: części ciała, samopoczucie, choroby i ich objawy;
11) świat przyrody: pogoda, pory roku, rośliny i zwierzęta, krajobraz.

2. Uczeń rozumie bardzo proste wypowiedzi ustne (np. rozmowy, wiadomości, komunikaty, ogłoszenia, instrukcje) artykułowane wyraźnie i powoli, w standardowej odmianie języka:
   1) reaguje na polecenia;
   2) rozumie wypowiedź lub jej fragment na poziomie ogólnym: określa główną myśl, intencje nadawcy lub autora, kontekst (np. formę, czas, miejsce, sytuację, uczestników);
   3) rozumie wypowiedź lub jej fragment na poziomie szczegółowym: znajduje w niej określone informacje.

3. Uczeń rozumie bardzo proste wypowiedzi pisemne (np. e-maile, SMS-y, napisy, ulotki, etykiety, jadłospisy, ogłoszenia, rozkłady jazdy, historyjki obrazkowe z tekstem, posty, teksty narracyjne):
   1) rozumie tekst lub jego fragment na poziomie ogólnym: określa główną myśl, intencje autora, kontekst wypowiedzi (np. nadawcę, odbiorcę, formę tekstu, czas, miejsce, sytuację);
   2) rozumie tekst lub jego fragment na poziomie szczegółowym: znajduje w nim określone informacje.

4. Uczeń tworzy bardzo krótkie i proste wypowiedzi ustne, zachowując zasady grzeczności językowej:
   1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska;
   2) opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z teraźniejszości;
   3) opowiada o czynnościach i doświadczeniach z przeszłości z użyciem kilkunastu wybranych czasowników (np. być, mieć, iść, robić, brać, widzieć, kupować, jeść, pić, grać, dawać, dostawać);
   4) przedstawia intencje i plany na przyszłość;
   5) opisuje upodobania;
   6) wyraża swoje opinie;
   7) wyraża uczucia i emocje.

5. Uczeń, posługując się właściwym dla danego języka obcego alfabetem lub sposobem zapisu, tworzy bardzo krótkie, proste, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne (np. wiadomość, post, e-mail, historyjkę), z zachowaniem zasad grzeczności językowej oraz, jeżeli to konieczne, zasad konstruowania tekstów danego rodzaju:
   1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska;
   2) opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z teraźniejszości;
   3) opowiada o czynnościach z przeszłości z użyciem kilku do kilkunastu wybranych czasowników (np. być, mieć, iść, robić, brać, widzieć, kupować, jeść, pić, grać, dawać, dostawać);
   4) przedstawia intencje i plany na przyszłość;
   5) opisuje upodobania;
   6) wyraża swoje opinie;
   7) wyraża uczucia i emocje.

6. Uczeń reaguje ustnie w najbardziej typowych sytuacjach życia codziennego w sposób zrozumiały, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej, zachowując zasady grzeczności językowej:
   1) przedstawia siebie i inne osoby;

2) nawiązuje kontakty towarzyskie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę, a w przypadku trudności w jej przebiegu prosi np. o wyjaśnienie, powtórzenie lub sprecyzowanie, upewnia się, że rozmówca zrozumiał jego wypowiedź;
3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia;
4) wyraża swoje opinie, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób;
5) wyraża swoje upodobania i intencje, pyta o upodobania i intencje innych osób;
6) składa życzenia i odpowiada na nie;
7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;
8) proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje;
9) prosi o radę i udziela rady;
10) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;
11) ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje;
12) wyraża prośbę oraz zgodę na spełnienie prośby lub odmowę spełnienia prośby;
13) wyraża uczucia i emocje (np. radość, smutek, złość);
14) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.

7. Uczeń, posługując się właściwym dla danego języka obcego alfabetem lub sposobem zapisu, tworzy – w reakcji na najbardziej typowe sytuacje życia codziennego – bardzo prosty tekst pisany (np. wiadomość, formularz, post, e-mail, komentarz, wpis na czacie lub forum) w sposób zrozumiały, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej, z zachowaniem zasad grzeczności językowej:
1) przedstawia siebie i inne osoby;
2) nawiązuje kontakty towarzyskie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę (np. na czacie), podtrzymuje rozmowę, w przypadku trudności w jej przebiegu prosi np. o wyjaśnienie lub sprecyzowanie;
3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia (np. wypełnia formularz);
4) wyraża swoje opinie, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób;

5) wyraża swoje upodobania i intencje, pyta o upodobania i intencje innych osób;
6) składa życzenia i odpowiada na nie;
7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;
8) proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje;
9) prosi o radę i udziela rady;
10) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;
11) ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje;
12) wyraża prośbę oraz zgodę na spełnienie prośby lub odmowę spełnienia prośby;
13) wyraża uczucia i emocje (np. radość, smutek, złość);
14) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.

8. Uczeń przetwarza bardzo prosty tekst ustnie lub pisemnie:
   1) przekazuje w języku obcym nowożytnym lub języku polskim informacje sformułowane w tym języku obcym;
   2) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje sformułowane w języku polskim;
   3) pracując w parze lub w grupie, uzgadnia znaczenie przeczytanego lub wysłuchanego tekstu;
   4) pracując w parze lub w grupie, współtworzy wypowiedź pisemną lub ustną;
   5) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje zawarte w materiałach wizualnych (np. wykresach, mapach, symbolach, piktogramach) lub audiowizualnych (np. filmach, reklamach);
   6) przekazuje w języku polskim informacje zawarte w obcojęzycznych materiałach wizualnych (np. wykresach, mapach, symbolach, piktogramach) lub audiowizualnych (np. filmach, reklamach).

9. Uczeń posługuje się strategiami i technikami uczenia się języka obcego nowożytnego, w tym z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych, adekwatnymi do realizowanego zadania oraz zgodnymi z jego indywidualnymi preferencjami:
   1) posiada świadomość językową (np. podobieństw i różnic między językami);

2) wykorzystuje techniki samodzielnej pracy nad językiem (np. korzystanie ze słownika, poprawianie błędów, prowadzenie notatek, stosowanie mnemotechnik, korzystanie z tekstów kultury w języku obcym nowożytnym);
3) współdziała w parze lub w grupie w celu doskonalenia własnych umiejętności językowych lub pomocy innym uczniom w rozwijaniu ich umiejętności językowych;
4) korzysta z różnych źródeł informacji w języku obcym nowożytnym, również za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych;
5) stosuje strategie komunikacyjne (np. domyślanie się znaczenia wyrazów z kontekstu, identyfikowanie słów kluczy lub internacjonalizmów) oraz strategie kompensacyjne w przypadku braków leksykalnych (np. upraszczanie wypowiedzi, zastępowanie wyrazu innym, opisywanie, wykorzystywanie środków niewerbalnych);
6) dokonuje samooceny własnej pracy oraz własnych postępów w nauce języka obcego nowożytnego;
7) wykorzystuje informację zwrotną, w tym o popełnionym błędzie, jako wskazówkę dotyczącą zakresu wiedzy lub umiejętności, które wymagają doskonalenia lub rozwijania.

10. Uczeń rozwija wiedzę, umiejętności oraz postawy, w tym rozumienie własnej tożsamości kulturowej, niezbędne do efektywnego funkcjonowania w wielokulturowym świecie:

1) wykorzystuje wiedzę o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym, do realizacji pozostałych wymagań szczegółowych dotyczących wiedzy i umiejętności;
2) dostrzega podobieństwa i różnice między kulturą własną, kulturą kraju ojczystego a kulturą społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym, uwzględniając kontekst lokalny, europejski i globalny;
3) przejawia wrażliwość międzykulturową;
4) odróżnia stereotypy od faktów dotyczących kultury własnej, kultury kraju ojczystego oraz kultury społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym;

5) wykazuje ciekawość poznawczą oraz otwartość wobec innych kultur.

Poziom A1+

1. Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych: leksykalnych, gramatycznych, fonetycznych i ortograficznych, niezbędnych do realizacji pozostałych wymagań szczegółowych dotyczących wiedzy i umiejętności, w zakresie tematów:
   1) człowiek: dane personalne, wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, rzeczy osobiste, uczucia i emocje, umiejętności i zainteresowania;
   2) miejsce zamieszkania: dom, pomieszczenia i wyposażenie domu, obowiązki domowe;
   3) edukacja: szkoła i jej pomieszczenia, przedmioty nauczania, uczenie się, przybory szkolne, oceny szkolne, życie szkoły, zajęcia pozalekcyjne;
   4) praca: zawody i związane z nimi czynności, miejsce pracy;
   5) życie prywatne: rodzina, znajomi i przyjaciele, czynności życia codziennego, przedmioty codziennego użytku, określanie czasu, formy spędzania czasu wolnego, święta i uroczystości;
   6) żywienie: artykuły spożywcze, posiłki i ich przygotowywanie, nawyki żywieniowe, lokale gastronomiczne;
   7) zakupy i usługi: rodzaje sklepów, towary i ich cechy, odzież, sprzedawanie i kupowanie;
   8) podróżowanie i turystyka: środki transportu i korzystanie z nich, orientacja w terenie, baza noclegowa, wycieczki, zwiedzanie;
   9) kultura: uczestnictwo w kulturze, tradycje i zwyczaje;
   10) sport: dyscypliny sportu, obiekty sportowe, uprawianie sportu;
   11) zdrowie: części ciała, tryb życia, samopoczucie, choroby, ich objawy;
   12) świat przyrody: pogoda, pory roku, rośliny i zwierzęta, krajobraz.

2. Uczeń rozumie bardzo proste wypowiedzi ustne (np. rozmowy, wiadomości, komunikaty, ogłoszenia, instrukcje) artykułowane wyraźnie i powoli, w standardowej odmianie języka:
   1) reaguje na polecenia;

2) rozumie wypowiedź lub jej fragment na poziomie ogólnym: określa główną myśl, intencje nadawcy lub autora, kontekst (np. formę, czas, miejsce, sytuację, uczestników);
3) rozumie wypowiedź lub jej fragment na poziomie szczegółowym: znajduje w niej określone informacje.

3. Uczeń rozumie proste wypowiedzi pisemne (np. e-maile, SMS-y, napisy, ulotki, etykiety, jadłospisy, ogłoszenia, newsy, rozkłady jazdy, instrukcje, historyjki obrazkowe z tekstem, wywiady, posty, teksty narracyjne i literackie):
   1) rozumie tekst lub jego fragment na poziomie ogólnym: określa główną myśl, intencje autora, kontekst wypowiedzi (np. nadawcę, odbiorcę, formę tekstu, formalny i nieformalny styl tekstu, czas, miejsce, sytuację);
   2) rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu;
   3) rozumie tekst lub jego fragment na poziomie szczegółowym: znajduje w nim określone informacje.

4. Uczeń tworzy bardzo krótkie i proste wypowiedzi ustne, zachowując zasady grzeczności językowej:
   1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska;
   2) opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z przeszłości oraz teraźniejszości;
   3) przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;
   4) przedstawia intencje i plany na przyszłość;
   5) opisuje upodobania;
   6) wyraża swoje opinie;
   7) wyraża uczucia i emocje;
   8) udziela wskazówek i instrukcji.

5. Uczeń, posługując się właściwym dla danego języka obcego alfabetem lub sposobem zapisu, tworzy bardzo krótkie, proste, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne (np. wiadomość, post, e-mail, historyjkę), z zachowaniem zasad

grzeczności językowej oraz, jeżeli to konieczne, zasad konstruowania tekstów danego rodzaju:

1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska;
2) opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z przeszłości oraz teraźniejszości;
3) przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;
4) przedstawia intencje i plany na przyszłość;
5) opisuje upodobania;
6) wyraża swoje opinie;
7) wyraża uczucia i emocje;
8) udziela wskazówek i instrukcji.

6. Uczeń reaguje ustnie w typowych sytuacjach życia codziennego w sposób zrozumiały, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej, zachowując zasady grzeczności językowej:
   1) przedstawia siebie i inne osoby;
   2) nawiązuje kontakty towarzyskie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę, a w przypadku trudności w jej przebiegu prosi np. o wyjaśnienie, powtórzenie lub sprecyzowanie, upewnia się, że rozmówca zrozumiał jego wypowiedź;
   3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia;
   4) wyraża swoje opinie, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób;
   5) wyraża swoje upodobania i intencje, pyta o upodobania i intencje innych osób;
   6) składa życzenia i odpowiada na nie;
   7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;
   8) proponuje, zachęca, przyjmuje i odrzuca propozycje;
   9) prosi o radę i udziela rady;
   10) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;
   11) ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje;
   12) wyraża prośbę oraz zgodę na spełnienie prośby lub odmowę spełnienia prośby;

13) wyraża uczucia i emocje (np. radość, smutek, złość);
14) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.

7. Uczeń, posługując się właściwym dla danego języka obcego alfabetem lub sposobem zapisu, tworzy – w reakcji na najbardziej typowe sytuacje życia codziennego – bardzo prosty tekst pisany (np. wiadomość, formularz, post, e-mail, komentarz, wpis na czacie lub forum) w sposób zrozumiały, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej, z zachowaniem zasad grzeczności językowej:
   1) przedstawia siebie i inne osoby;
   2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę (np. na czacie), podtrzymuje rozmowę, a w przypadku trudności w jej przebiegu prosi np. o wyjaśnienie, sprecyzowanie;
   3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia (np. wypełnia formularz);
   4) wyraża swoje opinie, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób;
   5) wyraża swoje upodobania i intencje, pyta o upodobania i intencje innych osób;
   6) składa życzenia i odpowiada na nie;
   7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;
   8) proponuje, zachęca, przyjmuje i odrzuca propozycje;
   9) prosi o radę i udziela rady;
   10) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;
   11) ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje;
   12) wyraża prośbę oraz zgodę na spełnienie prośby lub odmowę spełnienia prośby;
   13) wyraża uczucia i emocje (np. radość, smutek, złość);
   14) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.

8. Uczeń przetwarza bardzo prosty tekst ustnie lub pisemnie:
   1) przekazuje w języku obcym nowożytnym lub języku polskim informacje sformułowane w tym języku obcym;
   2) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje sformułowane w języku polskim;

3) pracując w parze lub w grupie, uzgadnia znaczenie przeczytanego lub wysłuchanego tekstu;
4) pracując w parze lub w grupie, współtworzy wypowiedź pisemną lub ustną;
5) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje zawarte w materiałach wizualnych (np. na wykresach, mapach, w symbolach, piktogramach) lub audiowizualnych (np. w filmach, reklamach);
6) przekazuje w języku polskim informacje zawarte w obcojęzycznych materiałach wizualnych (np. na wykresach, mapach, w symbolach, piktogramach) lub audiowizualnych (np. w filmach, reklamach);
7) przedstawia publicznie w języku obcym wcześniej przygotowany materiał (np. prezentację, film).

9. Uczeń posługuje się strategiami i technikami uczenia się języka obcego nowożytnego, w tym z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych, adekwatnymi do realizowanego zadania oraz zgodnymi z jego indywidualnymi preferencjami:
1) posiada świadomość językową (np. podobieństw i różnic między językami);
2) wykorzystuje techniki samodzielnej pracy nad językiem (np. korzystanie ze słownika, poprawianie błędów, prowadzenie notatek, stosowanie mnemotechnik, korzystanie z tekstów kultury w języku obcym nowożytnym);
3) współdziała w parze lub w grupie w celu doskonalenia własnych umiejętności językowych lub pomocy innym uczniom w rozwijaniu ich umiejętności językowych;
4) korzysta z różnych źródeł informacji w języku obcym nowożytnym, również za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych;
5) stosuje strategie komunikacyjne (np. domyślanie się znaczenia wyrazów z kontekstu, identyfikowanie słów kluczy lub internacjonalizmów) oraz strategie kompensacyjne w przypadku braków leksykalnych (np. upraszczanie wypowiedzi, zastępowanie wyrazu innym, opisywanie, wykorzystywanie środków niewerbalnych);
6) dokonuje samooceny własnej pracy oraz własnych postępów w nauce języka obcego nowożytnego;

7) wykorzystuje informację zwrotną, w tym o popełnionym błędzie, jako wskazówkę dotyczącą zakresu wiedzy lub umiejętności, które wymagają doskonalenia lub rozwijania.

10. Uczeń rozwija wiedzę, umiejętności oraz postawy, w tym rozumienie własnej tożsamości kulturowej, niezbędne do efektywnego funkcjonowania w wielokulturowym świecie:
    1) wykorzystuje wiedzę o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym, do realizacji pozostałych wymagań szczegółowych dotyczących wiedzy i umiejętności;
    2) dostrzega podobieństwa i różnice między kulturą własną, kulturą kraju ojczystego a kulturą społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym, uwzględniając kontekst lokalny, europejski i globalny;
    3) przejawia wrażliwość międzykulturową;
    4) odróżnia stereotypy od faktów dotyczących kultury własnej, kultury kraju ojczystego oraz kultury społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym.

Poziom A2

1. Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych: leksykalnych, gramatycznych, fonetycznych i ortograficznych, niezbędnych do realizacji pozostałych wymagań szczegółowych dotyczących wiedzy i umiejętności, w zakresie tematów:
    1) człowiek: dane personalne, wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, rzeczy osobiste, uczucia i emocje, umiejętności i zainteresowania;
    2) miejsce zamieszkania: dom i jego okolica, pomieszczenia i wyposażenie domu, obowiązki domowe, przeprowadzka;
    3) edukacja: szkoła i jej pomieszczenia, przedmioty nauczania, uczenie się (w tym uczenie się przez całe życie), przybory szkolne, oceny szkolne, życie szkoły, zajęcia pozalekcyjne;
    4) praca: zawody i związane z nimi czynności, miejsce pracy, wybór zawodu;

5) życie prywatne: rodzina, znajomi i przyjaciele, relacje międzyludzkie, czynności życia codziennego, przedmioty codziennego użytku, określanie czasu, formy spędzania czasu wolnego, święta i uroczystości;
6) żywienie: artykuły spożywcze, posiłki i ich przygotowywanie, nawyki żywieniowe, lokale gastronomiczne;
7) zakupy i usługi: rodzaje sklepów, towary i ich cechy, odzież, sprzedawanie i kupowanie, środki płatnicze, promocja i reklama, korzystanie z usług;
8) podróżowanie i turystyka: środki transportu i korzystanie z nich, orientacja w terenie, baza noclegowa, wycieczki, zwiedzanie;
9) kultura: dziedziny kultury, uczestnictwo w kulturze, tradycje i zwyczaje;
10) sport: dyscypliny sportu, sprzęt sportowy, obiekty sportowe, wydarzenia sportowe, uprawianie sportu;
11) zdrowie: części ciała, tryb życia, samopoczucie, choroby, ich objawy i leczenie;
12) postęp technologiczny: wynalazki, media, korzystanie z technologii informacyjno-komunikacyjnych;
13) świat przyrody: pogoda, pory roku, rośliny i zwierzęta, krajobraz, zagrożenia i ochrona środowiska;
14) społeczeństwo: problemy współczesnego świata.

2. Uczeń rozumie proste wypowiedzi ustne (np. rozmowy, wiadomości, komunikaty, ogłoszenia, instrukcje, informacje, newsy czytane, prezentacje), artykułowane wyraźnie, przede wszystkim w standardowej odmianie języka:
   1) reaguje na polecenia;
   2) rozumie wypowiedź lub jej fragment na poziomie ogólnym: określa główną myśl, intencje nadawcy lub autora, kontekst (np. formę, czas, miejsce, sytuację, uczestników);
   3) rozumie wypowiedź lub jej fragment na poziomie szczegółowym: znajduje w niej określone informacje;
   4) wyciąga wnioski wynikające z informacji zawartych w wypowiedzi.

3. Uczeń rozumie proste wypowiedzi pisemne (np. e-maile, SMS-y, napisy, ulotki, etykiety, jadłospisy, ogłoszenia, newsy, rozkłady jazdy, instrukcje, historyjki obrazkowe z tekstem, artykuły, wywiady, posty, teksty narracyjne i literackie):
   1) rozumie tekst lub jego fragment na poziomie ogólnym: określa główną myśl, intencje autora, kontekst wypowiedzi (np. nadawcę, odbiorcę, formę tekstu, formalny i nieformalny styl tekstu, czas, miejsce, sytuację);
   2) rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu;
   3) rozumie tekst lub jego fragment na poziomie szczegółowym: znajduje w nim określone informacje;
   4) wyciąga wnioski wynikające z informacji zawartych w tekście.

4. Uczeń tworzy krótkie, proste, spójne i logiczne wypowiedzi ustne, zachowując zasady grzeczności językowej:
   1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska;
   2) opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z przeszłości oraz teraźniejszości;
   3) przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;
   4) przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość;
   5) opisuje upodobania;
   6) wyraża i uzasadnia swoje opinie, przedstawia opinie innych osób;
   7) wyraża uczucia i emocje;
   8) udziela wskazówek i instrukcji.

5. Uczeń, posługując się właściwym dla danego języka obcego alfabetem lub sposobem zapisu, tworzy krótkie, proste, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne (np. wiadomość, post, e-mail, historyjkę), z zachowaniem zasad grzeczności językowej oraz, jeżeli to konieczne, zasad konstruowania tekstów danego rodzaju:
   1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska;
   2) opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z przeszłości oraz teraźniejszości;
   3) przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;
   4) przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość;

5) opisuje upodobania;
6) wyraża i uzasadnia swoje opinie, przedstawia opinie innych osób;
7) wyraża uczucia i emocje;
8) udziela wskazówek i instrukcji.

6. Uczeń reaguje ustnie w typowych sytuacjach życia codziennego w sposób zrozumiały, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej, zachowując zasady grzeczności językowej:
   1) przedstawia siebie i inne osoby;
   2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę, a w przypadku trudności w jej przebiegu prosi np. o wyjaśnienie, powtórzenie lub sprecyzowanie, upewnia się, że rozmówca zrozumiał jego wypowiedź;
   3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia;
   4) wyraża swoje opinie, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób;
   5) wyraża i uzasadnia swoje upodobania, preferencje, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, preferencje, intencje i pragnienia innych osób;
   6) składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje;
   7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;
   8) proponuje, zachęca, przyjmuje i odrzuca propozycje, prowadzi proste negocjacje;
   9) prosi o radę i udziela rady;
   10) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;
   11) ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje;
   12) wyraża prośbę oraz zgodę na spełnienie prośby lub odmowę spełnienia prośby;
   13) wyraża uczucia i emocje (np. radość, smutek, niezadowolenie, złość, zdziwienie, nadzieję, obawę, współczucie);
   14) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.

7. Uczeń, posługując się właściwym dla danego języka obcego alfabetem lub sposobem zapisu, tworzy – w reakcji na najbardziej typowe sytuacje życia codziennego – prosty tekst pisany (np. wiadomość, formularz, post, e-mail, komentarz, wpis na czacie lub forum) w sposób zrozumiały, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej, z zachowaniem zasad grzeczności językowej:
   1) przedstawia siebie i inne osoby;
   2) nawiązuje kontakty towarzyskie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę (np. na czacie), podtrzymuje rozmowę, a w przypadku trudności w jej przebiegu prosi np. o wyjaśnienie lub sprecyzowanie;
   3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia (np. wypełnia formularz lub ankietę);
   4) wyraża swoje opinie, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób;
   5) wyraża i uzasadnia swoje upodobania, preferencje, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, preferencje, intencje i pragnienia innych osób;
   6) składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje;
   7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;
   8) proponuje, zachęca, przyjmuje i odrzuca propozycje, prowadzi proste negocjacje;
   9) prosi o radę i udziela rady;
   10) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;
   11) ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje;
   12) wyraża prośbę oraz zgodę na spełnienie prośby lub odmowę spełnienia prośby;
   13) wyraża uczucia i emocje (np. radość, smutek, niezadowolenie, złość, zdziwienie, nadzieję, obawę, współczucie);
   14) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.

8. Uczeń przetwarza prosty tekst ustnie lub pisemnie:
   1) przekazuje w języku obcym nowożytnym lub języku polskim informacje sformułowane w tym języku obcym;

2) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje sformułowane w języku polskim;
3) pracując w parze lub w grupie, uzgadnia znaczenie przeczytanego lub wysłuchanego tekstu;
4) pracując w parze lub w grupie, współtworzy wypowiedź pisemną lub ustną;
5) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje zawarte w materiałach wizualnych (np. na wykresach, mapach, w symbolach, piktogramach) lub audiowizualnych (np. w filmach, reklamach);
6) przekazuje w języku polskim informacje zawarte w obcojęzycznych materiałach wizualnych (np. na wykresach, mapach, w symbolach, piktogramach) lub audiowizualnych (np. w filmach, reklamach);
7) tworzy krótką notatkę jako tekst zwarty lub w punktach na podstawie wysłuchanego lub przeczytanego tekstu;
8) przedstawia publicznie w języku obcym wcześniej przygotowany materiał (np. prezentację, film).

9. Uczeń posługuje się strategiami i technikami uczenia się języka obcego nowożytnego, w tym z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych, adekwatnymi do realizowanego zadania oraz zgodnymi z jego indywidualnymi preferencjami:
   1) posiada świadomość językową (np. podobieństw i różnic między językami);
   2) wykorzystuje techniki samodzielnej pracy nad językiem (np. korzystanie ze słownika, poprawianie błędów, prowadzenie notatek, stosowanie mnemotechnik, korzystanie z tekstów kultury w języku obcym nowożytnym);
   3) współdziała w parze lub grupie w celu doskonalenia własnych umiejętności językowych lub pomocy innym uczniom w rozwijaniu ich umiejętności językowych;
   4) korzysta z różnych źródeł informacji w języku obcym nowożytnym, również za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych;
   5) stosuje strategie komunikacyjne (np. domyślanie się znaczenia wyrazów z kontekstu, identyfikowanie słów kluczy lub internacjonalizmów) oraz strategie kompensacyjne w przypadku braków leksykalnych (np. upraszczanie

wypowiedzi, zastępowanie wyrazu innym, opisywanie, wykorzystywanie środków niewerbalnych);

6) dokonuje samooceny własnej pracy oraz własnych postępów w nauce języka obcego nowożytnego;
7) wykorzystuje informację zwrotną, w tym o popełnionym błędzie, jako wskazówkę dotyczącą zakresu wiedzy lub umiejętności, które wymagają doskonalenia lub rozwijania.

10. Uczeń rozwija wiedzę, umiejętności oraz postawy, w tym rozumienie własnej tożsamości kulturowej, niezbędne do efektywnego funkcjonowania w wielokulturowym świecie:
    1) wykorzystuje wiedzę o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym, do realizacji pozostałych wymagań szczegółowych dotyczących wiedzy i umiejętności;
    2) dostrzega podobieństwa i różnice między kulturą własną, kulturą kraju ojczystego a kulturą społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym, uwzględniając kontekst lokalny, europejski i globalny;
    3) przejawia wrażliwość międzykulturową;
    4) odróżnia stereotypy od faktów dotyczących kultury własnej, kultury kraju ojczystego oraz kultury społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym.

Poziom B1

1. Uczeń posługuje się w miarę rozwiniętym zasobem środków językowych: leksykalnych, gramatycznych, fonetycznych i ortograficznych, niezbędnych do realizacji pozostałych wymagań szczegółowych dotyczących wiedzy i umiejętności, w zakresie tematów:
    1) człowiek: dane personalne, okresy życia, wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, rzeczy osobiste, uczucia i emocje, umiejętności i zainteresowania;
    2) miejsce zamieszkania: dom i jego okolica, pomieszczenia i wyposażenie domu, obowiązki domowe, przeprowadzka;

3) edukacja: szkoła i jej pomieszczenia, przedmioty nauczania, uczenie się (w tym uczenie się przez całe życie), przybory szkolne, oceny szkolne, życie szkoły, zajęcia pozalekcyjne;
4) praca: zawody i związane z nimi czynności, miejsce pracy, wybór zawodu, poszukiwanie pracy;
5) życie prywatne: rodzina, znajomi i przyjaciele, relacje międzyludzkie, czynności życia codziennego, przedmioty codziennego użytku, określanie czasu, formy spędzania czasu wolnego, święta i uroczystości, styl życia, konflikty i problemy;
6) żywienie: artykuły spożywcze, posiłki i ich przygotowywanie, nawyki żywieniowe (w tym diety), lokale gastronomiczne;
7) zakupy i usługi: rodzaje sklepów, towary i ich cechy, odzież, sprzedawanie i kupowanie, środki płatnicze, promocja i reklama, korzystanie z usług, reklamacja;
8) podróżowanie i turystyka: środki transportu i korzystanie z nich, orientacja w terenie, baza noclegowa, wycieczki, zwiedzanie, awarie i wypadki w podróży, ruch uliczny;
9) kultura: dziedziny kultury, twórcy i ich dzieła, uczestnictwo w kulturze, tradycje i zwyczaje;
10) sport: dyscypliny sportu, sprzęt sportowy, obiekty sportowe, wydarzenia sportowe, uprawianie sportu, pozytywne i negatywne skutki uprawiania sportu;
11) zdrowie: części ciała, tryb życia, samopoczucie, choroby, ich objawy i leczenie, niepełnosprawność;
12) postęp technologiczny: wynalazki, media, korzystanie z technologii informacyjno-komunikacyjnych, szanse i zagrożenia związane z postępem technologicznym;
13) świat przyrody: pogoda, pory roku, klimat, rośliny i zwierzęta, krajobraz, zagrożenia i ochrona środowiska, klęski żywiołowe;
14) społeczeństwo: wydarzenia i zjawiska społeczne, problemy współczesnego świata.

2. Uczeń rozumie wypowiedzi ustne o średnim stopniu trudności (np. rozmowy, wiadomości, komunikaty, ogłoszenia, instrukcje, informacje, newsy czytane, podcasty, relacje, wywiady i prezentacje), artykułowane wyraźnie w standardowej i niestandardowej odmianie języka:
   1) reaguje na polecenia;
   2) rozumie wypowiedź lub jej fragment na poziomie ogólnym: określa główną myśl, intencje nadawcy lub autora, kontekst (np. formę, czas, miejsce, sytuację, uczestników);
   3) rozumie wypowiedź lub jej fragment na poziomie szczegółowym: znajduje w niej określone informacje;
   4) wyciąga wnioski wynikające z informacji zawartych w wypowiedzi.

3. Uczeń rozumie wypowiedzi o średnim stopniu trudności (np. e-maile, SMS-y, napisy, ulotki, etykiety, jadłospisy, ogłoszenia, newsy, rozkłady jazdy, instrukcje, komiksy, artykuły, recenzje, wywiady, posty, teksty narracyjne i literackie):
   1) rozumie tekst lub jego fragment na poziomie ogólnym: określa główną myśl, intencje autora, kontekst wypowiedzi (np. nadawcę, odbiorcę, formę tekstu, formalny i nieformalny styl tekstu, czas, miejsce, sytuację);
   2) rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu;
   3) rozumie tekst lub jego fragment na poziomie szczegółowym: znajduje w nim określone informacje;
   4) wyciąga wnioski wynikające z informacji zawartych w tekście;
   5) odróżnia informacje o faktach od opinii.

4. Uczeń tworzy proste, spójne i logiczne, w miarę płynne wypowiedzi ustne, zachowując zasady grzeczności językowej:
   1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska;
   2) opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z przeszłości oraz teraźniejszości;
   3) przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;
   4) przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość;
   5) opisuje upodobania;

6) wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, przedstawia opinie i poglądy oraz ustosunkowuje się do opinii i poglądów innych osób;
7) wyraża i opisuje uczucia i emocje;
8) przedstawia zalety i wady różnych rozwiązań;
9) wyraża pewność, przypuszczenie, wątpliwości dotyczące zdarzeń z teraźniejszości i przyszłości;
10) udziela wskazówek i instrukcji.

5. Uczeń, posługując się właściwym dla danego języka obcego alfabetem lub sposobem zapisu, tworzy proste, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne (np. wiadomość, post, e-mail, historyjkę), z zachowaniem zasad grzeczności językowej oraz, jeżeli to konieczne, zasad konstruowania tekstów danego rodzaju:
   1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska;
   2) opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z przeszłości oraz teraźniejszości;
   3) przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;
   4) przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość;
   5) opisuje upodobania;
   6) wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, przedstawia opinie i poglądy oraz ustosunkowuje się do opinii i poglądów innych osób;
   7) wyraża i opisuje uczucia i emocje;
   8) przedstawia zalety i wady różnych rozwiązań;
   9) wyraża pewność, przypuszczenie, wątpliwości dotyczące zdarzeń z teraźniejszości i przyszłości;
   10) udziela wskazówek i instrukcji.

6. Uczeń reaguje ustnie w typowych, również w miarę złożonych sytuacjach, w sposób zrozumiały, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej, zachowując zasady grzeczności językowej:
   1) przedstawia siebie i inne osoby;
   2) nawiązuje kontakty towarzyskie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę, a w przypadku trudności w jej przebiegu prosi

np. o wyjaśnienie, powtórzenie lub sprecyzowanie, upewnia się, że rozmówca zrozumiał jego wypowiedź;

3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia;
4) wyraża swoje opinie i uzasadnia je, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób, wyraża wątpliwość;
5) wyraża i uzasadnia swoje upodobania, preferencje, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, preferencje, intencje i pragnienia innych osób;
6) składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje;
7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;
8) proponuje, zachęca, przyjmuje i odrzuca propozycje, prowadzi proste negocjacje;
9) prosi o radę i udziela rady;
10) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;
11) ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje;
12) wyraża prośbę oraz zgodę na spełnienie prośby lub odmowę spełnienia prośby;
13) wyraża uczucia i emocje (np. radość, smutek, niezadowolenie, złość, zdziwienie, nadzieję, obawę, współczucie);
14) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.

7. Uczeń, posługując się właściwym dla danego języka obcego alfabetem lub sposobem zapisu, tworzy – w reakcji na najbardziej typowe sytuacje życia codziennego – prosty tekst pisany (np. wiadomość, formularz, post, e-mail, komentarz, wpis na czacie lub forum) w typowych, również w miarę złożonych sytuacjach, w sposób zrozumiały, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej, z zachowaniem zasad grzeczności językowej:
   1) przedstawia siebie i inne osoby;
   2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę (np. podczas na czacie); podtrzymuje rozmowę, a w przypadku trudności w jej przebiegu prosi np. o wyjaśnienie, sprecyzowanie;
   3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia (np. wypełnia formularz lub ankietę);

4) wyraża swoje opinie i uzasadnia je, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób, wyraża wątpliwość;
5) wyraża i uzasadnia swoje upodobania, preferencje, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, preferencje, intencje i pragnienia innych osób;
6) składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje;
7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;
8) proponuje, zachęca, przyjmuje i odrzuca propozycje, prowadzi proste negocjacje;
9) prosi o radę i udziela rady;
10) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;
11) ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje;
12) wyraża prośbę oraz zgodę na spełnienie prośby lub odmowę spełnienia prośby;
13) wyraża uczucia i emocje (np. radość, smutek, niezadowolenie, złość, zdziwienie, nadzieję, obawę, współczucie);
14) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.

8. Uczeń przetwarza tekst ustnie lub pisemnie:
   1) przekazuje w języku obcym nowożytnym lub języku polskim informacje sformułowane w tym języku obcym;
   2) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje sformułowane w języku polskim;
   3) pracując w parze lub w grupie, współtworzy wypowiedź pisemną lub ustną;
   4) pracując w parze lub w grupie, uzgadnia znaczenie przeczytanego lub wysłuchanego tekstu;
   5) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje zawarte w materiałach wizualnych (np. na wykresach, mapach, w symbolach, piktogramach) lub audiowizualnych (np. w filmach, reklamach);
   6) przekazuje w języku polskim informacje zawarte w obcojęzycznych materiałach wizualnych (np. na wykresach, mapach, w symbolach, piktogramach) lub audiowizualnych (np. w filmach, reklamach);

7) tworzy krótką notatkę – jako tekst zwarty lub w punktach – na podstawie wysłuchanego lub przeczytanego tekstu;
8) przedstawia publicznie w języku obcym wcześniej przygotowany materiał (np. prezentację, film).

9. Uczeń posługuje się strategiami i technikami uczenia się języka obcego nowożytnego, w tym z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych, adekwatnymi do realizowanego zadania oraz zgodnymi z jego indywidualnymi preferencjami:
   1) posiada świadomość językową (np. podobieństw i różnic między językami);
   2) wykorzystuje techniki samodzielnej pracy nad językiem (np. korzystanie ze słownika, poprawianie błędów, prowadzenie notatek, stosowanie mnemotechnik, korzystanie z tekstów kultury w języku obcym nowożytnym);
   3) współdziała w parze lub w grupie w celu doskonalenia własnych umiejętności językowych lub pomocy innym uczniom w rozwijaniu ich umiejętności językowych;
   4) korzysta z różnych źródeł informacji w języku obcym nowożytnym, również za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych;
   5) stosuje strategie komunikacyjne (np. domyślanie się znaczenia wyrazów z kontekstu, identyfikowanie słów kluczy lub internacjonalizmów) oraz strategie kompensacyjne w przypadku braków leksykalnych (np. upraszczanie wypowiedzi, zastępowanie wyrazu innym, opisywanie, wykorzystywanie środków niewerbalnych);
   6) dokonuje samooceny własnej pracy oraz własnych postępów w nauce języka obcego nowożytnego;
   7) wykorzystuje informację zwrotną, w tym o popełnionym błędzie, jako wskazówkę dotyczącą zakresu wiedzy lub umiejętności, które wymagają doskonalenia lub rozwijania.

10. Uczeń rozwija wiedzę, umiejętności oraz postawy, w tym rozumienie własnej tożsamości kulturowej, niezbędne do efektywnego funkcjonowania w wielokulturowym świecie:

1) wykorzystuje wiedzę o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym, do realizacji pozostałych wymagań szczegółowych dotyczących wiedzy i umiejętności;
2) dostrzega podobieństwa i różnice między kulturą własną, kulturą kraju ojczystego a kulturą społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym, uwzględniając kontekst lokalny, europejski i globalny;
3) przejawia wrażliwość międzykulturową;
4) odróżnia stereotypy od faktów dotyczących kultury własnej, kultury kraju ojczystego oraz kultury społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym.

W ramach zajęć z języka obcego nowożytnego uczniowie zdobywają doświadczenia edukacyjne, które wspierają ich rozwój językowy, osobisty, psychiczny i społeczny oraz budują poczucie sprawczości. Doświadczenia edukacyjne mają charakter praktyczny, wzmacniają kompetencje fundamentalne i przekrojowe oraz rozwijają umiejętności komunikacyjne i współpracę. Dokonując wyboru doświadczenia edukacyjnego, należy uwzględnić m.in. poziom biegłości językowej uczniów i ich wiek. Uczeń w ramach zajęć z języka obcego nowożytnego realizuje w każdym roku szkolnym przynajmniej jedno wybrane z klasą i nauczycielem doświadczenie edukacyjne. Uczeń:

1) indywidualnie lub w grupie przygotowuje materiał do uczenia się języka obcego (np. fiszki autokorektywne, słowniczek obrazkowy) i przekazuje go do wykorzystania przez inne osoby;
2) indywidualnie lub w grupie przygotowuje i prezentuje w języku obcym krótką formę artystyczną (np. skecz, reklamę, krótki film, piosenkę, przedstawienie, podcast, vlog);
3) indywidualnie lub w grupie realizuje projekt twórczy pozwalający na doskonalenie umiejętności kreatywnego pisania (np. prowadzi dziennik, gazetkę lub blog w języku obcym nowożytnym, tworzy broszurę na temat kraju, którego języka się uczy);

4) indywidualnie lub w grupie obserwuje i dokumentuje obecność języka obcego w swoim otoczeniu oraz prezentuje wyniki tych obserwacji w formie ustalonej z nauczycielem;
5) rozmawia z rodzimym użytkownikiem języka lub użytkownikiem języka obcego nieznającym języka polskiego;
6) uczestniczy w wydarzeniu związanym z kulturą obszaru nauczanego języka (np. przedstawieniu, projekcji filmu, show, wystawie, spotkaniu ze znaną osobą, spacerze w galerii sztuki, w tym wirtualnym);
7) pracując w grupie, przygotowuje i przeprowadza z udziałem koleżanek i kolegów złożoną zabawę lub grę (w tym terenową) utrwalającą wybrany aspekt języka obcego nowożytnego lub dotyczącą kultury obszaru językowego nauczanego języka;
8) pracując w grupie, planuje wyjazd do kraju nauczanego języka w ramach określonego budżetu i prezentuje wyniki pracy w formie ustalonej z nauczycielem;
9) pracując w grupie, przygotowuje i przeprowadza wydarzenie promujące nauczany język obcy nowożytny lub kulturę danego obszaru językowego (np. konkurs językowy, konkurs piosenki obcojęzycznej);
10) pracując w grupie, przygotowuje dyskusję na określony temat prowadzoną w nauczanym języku obcym i w niej uczestniczy.

Warunki i sposób realizacji

Nadrzędnym celem kształcenia językowego jest skuteczne porozumiewanie się w języku obcym nowożytnym – zarówno w mowie, jak i w piśmie – jednak u podstaw działań językowych w klasie powinna leżeć komunikacja w formie ustnej, obejmująca słuchanie, mówienie oraz reagowanie i przetwarzanie językowe.

Rozwijanie kompetencji w zakresie języka obcego nowożytnego to proces długotrwały, naznaczony nierównomiernym rozwojem w zakresie poszczególnych umiejętności. Sprawia to, że osiągnięcie oczekiwanego poziomu biegłości językowej, np. A2 w przypadku języka obcego nowożytnego nauczanego jako pierwszy, w zakresie poszczególnych umiejętności i systemów językowych może w przypadku tego samego ucznia zająć różną ilość czasu. Ze względu na specyfikę rozwijania umiejętności

językowych w podstawie programowej w zakresie przedmiotu język obcy nowożytny zrezygnowano z wydzielenia odrębnego zakresu wiadomości i umiejętności dla klas IV–VI, określając jeden wspólny zakres dla klas IV–VIII. Należy także mieć na względzie, że rozwój umiejętności w zakresie języka obcego nowożytnego jest również zależny od warunków, w których odbywa się kształcenie. Zadaniem szkoły jest zapewnienie takich warunków, w których godziny przeznaczone na kształcenie językowe zostaną wykorzystane w sposób optymalny.

Kształcenie w zakresie języka obcego nowożytnego nauczanego jako pierwszy i drugi powinno przebiegać w atmosferze bezpieczeństwa i zaufania, w możliwie małych grupach o zbliżonym poziomie językowym. Szczególnie istotne w procesie kształcenia językowego jest wzbudzanie i utrzymywanie motywacji, m.in. przez:

1) stosowanie metody małych kroków, polegającej na dzieleniu złożonych zagadnień na mniejsze części, których opanowanie daje uczniom satysfakcję i poczucie sukcesu;
2) przekazywanie wartościowej i budującej informacji zwrotnej;
3) ocenianie służące wzmacnianiu postawy nastawionej na rozwój, wspierające ucznia w nabywaniu umiejętności językowych, z akceptującym podejściem do błędu językowego niezakłócającego komunikacji;
4) tworzenie i wykorzystywanie takich zadań językowych, które będą stanowiły ilustrację przydatności języka obcego nowożytnego do realizacji własnych celów komunikacyjnych uczniów, spójnych z potrzebami poznawczymi, emocjonalnymi i społecznymi uczniów, oraz stwarzanie sytuacji edukacyjnych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu przez uczniów własnych zainteresowań oraz pasji.

W kształceniu językowym ważną rolę odgrywa również:

1) ekspozycja na język obcy nowożytny w trakcie zajęć, używanie języka obcego nowożytnego nie tylko jako treści swoistej dla przedmiotu nauczania, ale również jako języka komunikacji podczas zajęć w różnych rodzajach interakcji, zarówno nauczyciel –uczeń, jak i uczeń – uczeń;

2) stosowanie różnorodnych, adekwatnych do stawianych celów, form, metod i technik pracy, w tym ćwiczeń bazujących na pracy w parach lub grupach, które dają możliwość rozwijania m.in. umiejętności współpracy;
3) monitorowanie przez uczniów własnych postępów i refleksja nad uczeniem się;
4) świadomość długotrwałości procesu opanowywania umiejętności językowych;
5) wykorzystywanie autentycznych materiałów źródłowych – tekstów, zdjęć, filmów, nagrań audio, w tym nagrań prezentujących różnorodne warianty danego języka obcego nowożytnego, zarówno rodzimych, jak i nierodzimych użytkowników języka, również z użyciem narzędzi związanych z technologiami informacyjno-komunikacyjnymi;
6) zachęcanie uczniów do podejmowania samodzielnych aktywności, m.in. w ramach realizowania kolejnych doświadczeń edukacyjnych, pracy z wykorzystaniem filmów, zasobów Internetu, książek (np. uproszczonych lektur, komunikatorów i mediów społecznościowych), w odpowiednim zakresie i stosownie do wieku uczniów, służących doskonaleniu własnych umiejętności językowych, których efektem będzie stopniowo rozwijana autonomia;
7) uświadamianie uczniom różnorodności technik służących uczeniu się oraz zachęcanie uczniów do szukania podobieństw między językami w zakresie słownictwa, gramatyki oraz organizacji tekstu, przy jednoczesnym zwracaniu uwagi na różnice międzyjęzykowe, co umożliwi uczniom stworzenie zestawu tzw. strategii wielojęzycznych;
8) wykorzystywanie zajęć z języka obcego nowożytnego do rozwijania wrażliwości międzykulturowej oraz kształtowania postawy ciekawości, szacunku i otwartości wobec innych kultur;
9) podejmowanie przez szkołę działań nakierowanych na organizowanie wydarzeń związanych z językami obcymi nowożytnymi (np. konkursów, wystaw, seansów filmowych, spotkań czytelniczych, dni języków obcych nowożytnych, zajęć teatralnych, udziału w programach europejskich typu *eTwinning*) umożliwiających uczniom kontakt z rodzimymi użytkownikami języka oraz innymi użytkownikami języka, którego uczą się w szkole;
10) prowadzenie zajęć z języka obcego nowożytnego w sali umożliwiającej różnorodne interakcje uczniów, wyposażonej w pomoce wizualne, słowniki, odtwarzacz

płyt CD i plików dźwiękowych, komputer ze stałym łączem internetowym oraz stoliki sprzyjające pracy w grupie i wzajemnej komunikacji.

Kształcenie w zakresie języka obcego nowożytnego nauczanego jako drugi zakłada skupienie się na środkach językowych, głównie leksykalnych – zarówno pojedynczych słowach, jak i całych frazach – co umożliwi uczniom komunikację w elementarnym zakresie.

Na zajęciach z języka obcego nowożytnego nauczanego jako drugi uczniowie korzystają z doświadczeń zdobytych w trakcie nauki języka obcego nowożytnego nauczanego jako pierwszy. Wykorzystują poznane strategie kompensacyjne oraz różne techniki i strategie uczenia się, w tym polegające na identyfikowaniu podobieństw i różnic między językami.

ORE Ośrodek Rozwoju Edukacji

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
tel. 22 345 37 00, fax 22 345 37 70
e-mail: sekretariat@ore.edu.pl
www.ore.edu.pl